

פרוטוקול הוועדה להצעת מדיניות
להסדרת התיישבות הבדואים בנגב

מיום 28.02.2008

נכחו חברי הוועדה:

אליעזר גולדברג - יו"ר, שופט בית-המשפט העליון בדימוס

יוסי ישי

אחמד אלסד

פייסל אלהוזייל

עו"ד יורם בר סלע

בלהה גבעון

מרכזת הוועדה:

שרון ניקוליץ'

מוזמנים לישיבת היום:

עטיה אלאעצם - עמ' 2 עד עמ' 24

ענאד אלעסם - עמ' 25 עד עמ' 37 וכן בעמ' 50

אזולאי פנחס - עמ' 38 עד עמ' 50

מוסא אבו אסעם - עמ' 50 עד עמ' 56

נאיף אבו ערר - עמ' 56 עד עמ' 83

ישי שכטר - עמ' 84 עד עמ' 122

אבו סביח איברהים - עמ' 122 עד עמ'

אזהרה: הפרוטוקול לא עבר הגהה, לא אושר ואין אחריות לגבי הדיוק.
והאמור בו.

פרוטוקול

יו"ר, אליעזר גולדברג: מר עטיה אלאעצם, אתה תושב,

עטיה אלאעצם: כפר אבו תלול.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אבו תלול?

עטיה אלאעצם: כן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: בבקשה, אנחנו מוכנים לשמוע את מה שיש לך לומר

לוועדה, בבקשה.

עטיה אלאעצם: בוקר טוב לכולם.

כאמור, אני עטיה אלאעצם, יושב-ראש הוועד המקומי בכפר אבו תלול.

אני רוצה לדבר על שני סוגים היום, שתי בעיות. אני רוצה לדבר על

שתי נקודות וכפי שהחבר'ה הרבה דיברו על הבעיות של

האוכלוסייה הבדואית ואני מניח שהם הרחיבו מזה בכל מיני

סוגים של בעיות. אז אני אתמקד גם בקיצור בעניין הקרקעות,

בעניין ההתיישבות.

כפי שאתם יודעים, הבדואים התגוררו בכל אזור הנגב, לפני העותומנים

והאנגלים, ושנים רבות טרם הקמת מדינת ישראל. הבדואים

מעולם לא נתבקשו להציג מסמכים המעידים על בעלותם על

הקרקעות וזה בזמן העותומנים, בזמן האנגלים ואחרי הקמת

מדינת ישראל, המדינה באה ומבקשת מאתנו את המסמכים

המעידים שהאדמה היא שייכת לנו. וכולנו יודעים שהבדואים,

היה מובן מאליו שעצם זה שהם יושבים על הקרקעות מאות

שנים, ואולי זה יותר, זה מעיד שזה הקרקע הוא שלהם.

אני גם אקרא ממה שכתבתי,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אבו תלול זה באזור א-סייג?

עטיה אלאעצם: אבו תלול זה באזור א-סייג, זה דרומית,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אתם הייתם שם לפני 48?
 עטיה אלאעצם: לפני 48,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: במקום שאתם נמצאים עכשיו?
 עטיה אלאעצם: כן. בהתחשב בעובדה, אני אחזור,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: ואתם הגשתם, האנשים שלכם הגישו תביעות בהסדר?
 עטיה אלאעצם: הגישו תביעות, כן.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: הגישו?
 עטיה אלאעצם: כן.

בהתחשב בעובדה שרבים כבר הופיעו בפניכם, פרשו את הרקע
 ההיסטורי, ברצוני להדגיש כי הבדואים התגוררו בכל אזור הנגב,
 לפני העותומנים והאנגלים, ושנים רבות טרם הקמת מדינת
 ישראל. הבדואים מעולם לא נתבקשו להציג מסמכים המעידים,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: התביעות שלכם מתרכזות באזור א-סייג?
 עטיה אלאעצם: באזור א-סייג.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: רק?
 עטיה אלאעצם: רק באזור א-סייג.

בעלותם היתה עובדה אותה קיבלו כמובן מאליו האימפריות השונות
 ששלטו במזרח התיכון. לאחר קום מדינת ישראל, חלק משבטי
 הבדואים שהועברו על-ידי השלטונות לאזור א-סייג, הפכו פליטים
 ורוכזו באזור א-סייג, ריכוז האוכלוסייה הבדואית,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: איך קוראים, א-סייג או א-סייג? איך קוראים לזה?
 עטיה אלאעצם: סיאג, אנחנו אומרים, סיאג, סייג, זה אותו,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: זה מילה ערבית, לא?
 עטיה אלאעצם: א-סייג, זה בערבית. סיאג. סייג, סייג'.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: סיאג?

עטיה אלאעצם: כן, גדר. אבל הוא קיבל גם כן מובן או פירוש הסגר, באותו זמן שהבדואים, שמו אותם באזור הזה,

יו"ר, אליעזר גולדברג: טוב. אז זה סייג.

עטיה אלאעצם: סייג, כן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אנחנו יודעים שסייג לחוכמה שתיקה.

עטיה אלאעצם: בטח העברת תושבים בדואים או אזרחים בדואים ממקומות

אחרים לאזור א-סייג, זה יצר כפרים נוספים לאלו שהיו, שהיו

באזור הזה לפני 48.

האנשים האלה נעקרו מקרקעותיהם, כל הבדואים באזור א-סייג או

בשוליו, מתגוררים כיום על 2.5% מקרקעותיהם ההיסטוריות,

שכללו כאמור את כל שטחי הנגב.

ברצוני להדגיש שאין בחברה הבדואית הסכמה על גורם כלשהו המייצג

בנושא הקרקעות. לא עמותות ולא ארגונים, או מועצות שנבחרו

או לא נבחרו, ולא כל אחד אחר המתיימר להביא בפני הוועדה

הסדר מקרקעין כלשהו. איש לא הוסמך לכך ואיש אינו רשאי

להציג הסדר שכזה. נושא זה הוא רגיש והדיון בו צריך להיות עם

בעלי הקרקעות בלבד ועם כל אחד ואחד בנפרד.

זאת אומרת, אנחנו, אצלנו, אף אחד לא מייצג אותנו בעניין הקרקעות,

אף אחד לא יכול לדבר בשמנו על הסדר קרקעות, אלא

הקרקעות הן בשביל כל אחד הרכוש הפרטי שלו, ורק הוא

מוסמך שידבר על עניין הקרקעות.

יוסי ישי: מה אתה מצפה באופן מעשי שננהל משא ומתן עם כל אחד

בנפרד ויגיעו לכל אחד בנוסחה ספציפית או שתיקבע איזה שהיא

נוסחה כוללת ואחר-כך יתחילו לדבר עם כל אחד ואחד? מה

המשמעות המעשית של מה שאתה אומר.

עטיה אלאעצם: אני אומר ככה, שכל אחד יש לו את הקרקעות שלו, הדיבור צריך להיות אתו,

יוסי ישי: ועם כל אחד יהיה פתרון נפרד?

עטיה אלאעצם: עם כל אחד, עם כל אחד ידבר על קרקעות שלו. אני לא יכול,

יוסי ישי: זה נראה לך סביר להתחיל לנהל משא ומתן פרטני,

עטיה אלאעצם: זה, החברה הבדואית, מעולם לא הסכימה שמישהו ידבר בשמה על עניין הקרקעות. אני לא יכול לדבר בשם שלי, בשם של מישהו אחר, על הקרקע שלו. הקרקע שלו זה פרטי שלו והוא חופשי ויעשה מה שהוא רוצה, זה שלו, וצריך לדבר אתו. קרקע שלי, אני לא מאפשר לאף אחד ולא מרשה לאף אחד לדבר על הקרקע שלי, בשמו.

יוסי ישי: זה נראה לך הגיוני שעם אחד יסכמו א' ועם השני יסכמו ב'?

עטיה אלאעצם: כל אחד והתביעות שלו, כל אחד והמחשבות שלו. זה עניין שלו והוא יעשה, הוא יתייעץ, הוא ידבר, הוא יעשה מה שהוא מניח את הדעת שלו. הוא יעשה מה שהוא טוב, ייראה מה שהוא טוב זה בשבילו. כי אני לא יכול לבוא היום ולהגיד - אנחנו מדברים בשם האוכלוסייה הבדואית על הקרקעות שלהם.

יו"ר, אליעזר גולדברג: היישוב שלכם לא מוכר?

עטיה אלאעצם: היישוב שלנו קיבל הכרה ב-2006, קיבל הכרה,

יו"ר, אליעזר גולדברג: קיבל הכרה?

עטיה אלאעצם: אבל עוד בהתחלה, כן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אבו תלול?

בלהה גבעון: כשאתה מדבר על ייצוג, בנושא קרקעות,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אני לא רואה את אבו תלול.

בלהה גבעון: כשאתה אומר שכל אחד צריך,

יו"ר, אליעזר גולדברג: זה לא אבו באסמה.
בלהה גבעון: לדבר על הקרקע שלו, למשל, כך את אבו תלול, יש מישהו שמייצג או יכול לבוא מול השלטונות בנושא של אבו תלול?
עטיה אלעצם: בנושא של אבו תלול? בנושא של אבו תלול, המייצגים הם רק בצד המוניציפאלי, אבל לדבר על הקרקעות ולהחליט בשבילם,
בלהה גבעון: מי זה הם?
עטיה אלעצם: התושבים של אבו תלול,
בלהה גבעון: אבל כל תושב בנפרד? כל בית אב?
עטיה אלעצם: בקשר לקרקעות, כל אחד בנפרד. מה זאת אומרת כל אחד בנפרד? למשל, אני, המשפחה שלי, אני גם כן על קרקעות של אח שלי אני לא יכול להחליט. כל אחד, יחליט על הקרקעות שלו.
בלהה גבעון: כמה אנשים אתם שיש להם תביעות או רוצים לפתור את הבעיה, וכן הלאה וכן הלאה? שיושבים על קרקעות. כמה בתי אב, כמו שאתה אומר, אתה, אח שלך, וכן הלאה?
עטיה אלעצם: אם אני מדבר רק על המשפחה שלי, אנחנו מעל 30. אני, האחים שלי, הדודים שלי, בני דודים שלי. אבל אני כתבתי עוד משהו בשביל הנושא הזה, שאנחנו דורשים ואני חושב שכל האזרחים הבדואים מסכימים על הדרישה הזאת, עכשיו, אני,
יו"ר, אליעזר גולדברג: רגע, לא מובן לי. אבו תלול היום זה בתכנון.
עטיה אלעצם: כן.
יו"ר, אליעזר גולדברג: בתכנון, עוד לא, עוד לא אושר.
עטיה אלעצם: זה, הממשלה,
יו"ר, אליעזר גולדברג: יש, היישוב הוא בתכנון, כדי להכניס אותו למסגרת אבו באסמה.

עטיה אלאעצם: כן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: נכון?

עטיה אלאעצם: נכון.

יו"ר, אליעזר גולדברג: יפה.

עכשיו, מה ההתנגדות שלך, שלך, תעזוב את האחרים, לרעיון הזה,

שיקום שם יישוב, במסגרת אבו באסמה, ואתם, השבט של אבו

תלול, יגורו במושב, ביישוב הזה, כיישוב מוכר. מה רע בזה?

עטיה אלאעצם: לא. אנחנו, קודם כל בירכנו על ההכרה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: יפה.

עטיה אלאעצם: ואנחנו מסכימים. אני עכשיו מדבר בקשר לאבו תלול.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אני מדבר רק על אבו תלול.

עטיה אלאעצם: על אבו תלול.

אנחנו עשינו גם כן תוכנית אלטרנטיבית,

יו"ר, אליעזר גולדברג: במה התוכנית לא אלטרנטיבית, התוכנית שעכשיו

עומדת לאישור, מה הפסול, מה הרע, מה החסרונות, למה זה לא

טוב? אני צריך להבין, אני לא מבין.

עטיה אלאעצם: אנחנו, סליחה אדוני, אנחנו לא אמרנו שאבו תלול לא טוב.

אנחנו בהתחלה, אנחנו לא יודעים, המדינה, מה היא, מה סוג

התכנון שהיא רוצה לתכנן לנו ואיך הצורה,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אבל אפשר להתעניין, תתעניינו.

עטיה אלאעצם: אז זהו, אנחנו,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אם תתעניינו לא יסבירו לכם מה התוכנית?

עטיה אלאעצם: אנחנו מתעניינים. אנחנו הגשנו למדינה, למשרד הפנים,

לוועדות התכנון, הגשנו תוכנית בשביל התושבים. אנחנו ישבנו,

התושבים כולנו, עשינו סדנה עם עמותת במקום ושמנו, שמנו את

התוכנית שלנו, שאנחנו רוצים לראות איך העתיד שלנו, איך אבו

תלול ייראה בעתיד. עקרונות מנחים, שמנו בחוברת שלנו, וגם כן
 אנחנו פתרנו את הסוגיה בתוך היישוב עצמו.
 אנחנו הגענו להסכמה, אפילו על אזורי ציבור.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: כן, שטח ציבורי.
 עטיה אלאעצם: שטח ציבורי, כמו בתי-ספר, כמו אזור תעשייה, כמו מתקני
 ספורט, כמו בתי-ספר, כמו כל ה, אנחנו גם כן הגענו להסכמה
 וזה ואנחנו כתבנו את זה בעקרונות המנחים בתוכנית שלנו.
 עכשיו, אנחנו יודעים, אם המדינה, באמת, תיקח את התכנון שלנו,
 תתחשב בתכנון שלנו, תתחשב בראייה שלנו לעתיד, אז לא יהיו
 בעיות כמו שהיו בעיות ביישובים שהמדינה תכננה ולא שיתפה
 את התושבים בתחום.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: כן. אבל איך אתה יודע אם זה טוב או לא טוב, התכנון,
 כשאתה אפילו לא יודע מה יש בתכנון.
 עטיה אלאעצם: אני יודע,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: אז איך אתה יודע להגיד שזה לא טוב?
 עטיה אלאעצם: אני יודע שהיישובים שתוכננו הם לא טובים ואם המדינה תלך
 ותתכנן את היישוב שלנו כמו,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: אני לא יודע,
 עטיה אלאעצם: היישובים שתוכננו,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: אתה יודע?
 עטיה אלאעצם: זה לא טוב.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: אתה יודע כל דבר? אתה לא יודע, אני לא יודע, אף
 אחד לא יודע. אני בכל אופן לא יכול להגיד שאני יודע איך, איך
 התכנון של אבו תלול. אני לא יודע.
 עטיה אלאעצם: לכן, אנחנו מבקשים,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: אבל אתם הגשתם,

עטיה אלאעצם: הגשנו.

יו"ר, אליעזר גולדברג: את ההצעה שלכם.

עטיה אלאעצם: כן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אז יכול להיות שיגידו – אנחנו מקבלים את הכל, מ-א'

עד ת', אנחנו מקבלים את כל ההצעה.

עטיה אלאעצם: אם ייקחו את התוכנית שלנו, זה יהיה מצוין.

יו"ר, אליעזר גולדברג: יפה.

עטיה אלאעצם: זה יהיה מוצלח.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אז יכול להיות שיקבלו, יכול להיות שלא יקבלו.

עטיה אלאעצם: אם לא יקבלו, אם לא יקבלו, אז אנחנו,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אם, אם, אתה אומר כל הזמן אם, אם, אם, אם, אם.

אני לא יודע, אתה באת כאן להגיד משהו ואתה מדבר על אם.

אני לא יודע. יכול להיות שהתוכנית תהיה כל-כך מצוינת

בעיניכם, שאין לכם אפילו הערה אחת, שהכל יופי, הכל מצוין.

עטיה אלאעצם: אם הכל יופי ואין לנו, אנחנו נקבל את זה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: יפה.

עטיה אלאעצם: כן. אבל אם התכנון,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אם. אז אתה חוזר ל-אם.

עטיה אלאעצם: כן. אנחנו כל הזמן מובילים אותנו ב-אם. הם אומרים, אנחנו

משתפים אתכם, בסוף הם מחליטים מה שהם רוצים ואת התכנון

שלנו שמים אותו בצד.

אחמד אלאסד: יש לי שאלה עכשיו. מי יזם את התכנון של אבו תלול?

עטיה אלאעצם: הוועדה,

אחמד אלאסד: המינהל או אתם יזמתם? מי יזם הראשון.

עטיה אלאעצם: אנחנו יזמנו.

אחמד אלאסד: והמינהל ראו את התמונה שלכם, הם התחילו לתכנן את אבו תלול, או המינהל אמרו לכם אנחנו צריכים לתכנן.
 עטיה אלאעצם: הם עוד לא התחילו בתכנון, הם עוד לא שרטטו, הם לא קבעו מקומות, לא מרכז שירותים, לא כלום.

אחמד אלאסד: ישבו אתכם?

עטיה אלאעצם: ישבו ישיבה אחת אתנו. אנחנו הגשנו להם את התוכנית שלנו וביקשנו שיתוף פעולה מלא איתם, כי אנחנו מעוניינים שהיישוב שלנו יצליח ולא יהיה כמו שאר היישובים האחרים שאנחנו יודעים שהם לא מצליחים.

אחמד אלאסד: אתה חושב שאחרי הישיבה הראשונה שאתם ישבתם עם המינהל, וגם אני בטוח שזה המינהל וגם מינהל התכנון, אתה חושב שהם, יש הרגשה שהם הולכים לשתף אתכם, מוכנים לשתף אתכם בהכנת התוכנית של היישוב?

עטיה אלאעצם: אנחנו נבחן את זה במעשים. היתה ישיבה ראשונה ודיברנו על שיתוף פעולה וכולם הסכימו על שיתוף הפעולה. עכשיו, מאז, ואמרו לנו, הבטיחו לנו שכל דבר שיעשו, אנחנו נהיה שותפים. יו"ר, אליעזר גולדברג: יפה.

עטיה אלאעצם: ואמרנו להם - אם אנחנו לא שותפים, אנחנו רוצים, מעוניינים להצליח כמו שאתם מעוניינים להצליח. אנחנו רוצים להצליח ואנחנו יודעים שההצלחה זה בשיתוף הפעולה. אם הם משתפים אתנו פעולה, אנחנו נשתף אתם פעולה, אז היישוב שלנו והתכנון שלו, יצליח.

יו"ר, אליעזר גולדברג: תגיד לי, אתה התחלת עם הרקע ההיסטורי, שאף אחד לא מייצג אותך וכל אחד מייצג את עצמו.

עטיה אלאעצם: בעניין הקרקעות, כן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: בעניין הקרקעות. איך זה מתקשר עם העניין של התכנון של היישוב? מה, תקשר לי את הדברים האלה.

עטיה אלאעצם: כן. אני אקשר אותו.

קודם כל, בעניין אבו תלול, אנחנו ביישוב שלנו, אנחנו מוכנים שיקום

היישוב על קרקעות שלנו.

יו"ר, אליעזר גולדברג: טוב.

עטיה אלאעצם: אנחנו מוכנים שהיישוב על הקרקעות שלנו.

יו"ר, אליעזר גולדברג: יפה.

יוסי ישי: וכל השבט יהיה בתוך היישוב?

עטיה אלאעצם: עם כל השבט.

יוסי ישי: כל השבט.

עטיה אלאעצם: מה זה שבט? לא, אנחנו תכנונו אבו תלול לתושבים

שנמצאים. יש בשבט אלאעצם, אם אני מדבר על שבט אלאעצם,

יש ב-חורה משבט אלאעצם יש ברהט משבט אלאעצם, יש,

אנחנו מדברים על,

יו"ר, אליעזר גולדברג: על היישוב, על היישוב.

עטיה אלאעצם: על היישוב, על אנשים שיושבים בתוך היישוב.

יו"ר, אליעזר גולדברג: בדיוק. לתת לו מעמד של יישוב.

עטיה אלאעצם: יישוב.

יו"ר, אליעזר גולדברג: יפה.

יוסי ישי: אבל בסופו של דבר, כולם יהיו בתוך הקו הכחול של היישוב?

כל מי ששם, כל מי שמתגורר, זאת אומרת בסופו של יום לא

ייווצר מצב שאחרי שהיישוב תוכנן, אבו תלול תוכנן, עדיין יישארו

חלק מהתושבים שיהיו מעבר לקו הכחול בפזורה מסביב ליישוב,

כולם בסופו של יום יהיו בתוך היישוב?

עטיה אלאעצם: לא. אנחנו תכננו את היישוב ככה - אנשים נמצאים על השטח ואנחנו לקחנו בחשבון שאנשים שרוצים לגור ולהתיישב ביישוב אבו תלול, אנחנו יודעים שתהיה תזוזה פה ושם, אנחנו יודעים שלא כל אחד יהיה במקום שלו. תהיה תזוזה,

יוסי ישי: פנימה, לתוך הקו הכחול.

עטיה אלאעצם: תהיה תזוזה, אנשים, כי אנחנו תכננו את היישוב שהיישוב שהשטח הרזרבי יהיה מאחורינו. אנחנו מוכנים לזוז וכל אחד תכננו על הקרקעות שלו.

יו"ר, אליעזר גולדברג: עכשיו, אז תענה לי לשאלה. איך זה מתקשר עם העניין של הבעלות והקרקעות וכל השאר? מה, מה, תן לי את הקשר בין הדברים. יש תכנון עכשיו, כזה, אחר, הקו עובר פה, הקו עובר,

עטיה אלאעצם: כן, כן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: יכירו ביישוב הזה, כיישוב ויתכננו אותו, הכל טוב ויפה. מה עכשיו בקשר לבעלות, מה, איך זה מתקשר כל העניין? עטיה אלאעצם: הגישה שלנו, אנחנו, ככה, שהמדינה תכיר לנו בבעלות על הקרקעות שלנו. כל הנושא הגשנו הסדר שהמדינה תכיר לנו בקרקעות שלנו.

יו"ר, אליעזר גולדברג: זאת אומרת, במסגרת היישוב?

עטיה אלאעצם: במסגרת היישוב, תכיר לנו בקרקעות שלנו. אנחנו מדברים רק על היישוב, לא מחוץ ליישוב. אנחנו רוצים שהמדינה תכיר לנו בקרקעות שלנו והקרקעות שלנו, אנחנו תורמים אותם לעצמנו, אנחנו יושבים עליהם והתכנון,

יו"ר, אליעזר גולדברג: כל התביעות נוגעות לשטח שייכנס לתוך היישוב?

עטיה אלאעצם: אנחנו מדברים,

יו"ר, אליעזר גולדברג: על זה אני שואל.

עטיה אלאעצם: לא כל התביעות בתוך, לא כל התביעות שלנו. יש לנו תביעות מחוץ ליישוב,

יו"ר, אליעזר גולדברג: איפה זה? כן?

עטיה אלאעצם: ואנחנו,

יו"ר, אליעזר גולדברג: איפה זה מחוץ ליישוב?

עטיה אלאעצם: זה באזור שלנו, זה מרוחק מהאזור, אתה לא יכול לעשות את היישוב יותר,

יו"ר, אליעזר גולדברג: הבנתי.

עטיה אלאעצם: כן. ואנחנו דורשים שלא יהיה קשר בין השטח מחוץ לקו הכחול, לתוך הזה. אז זאת אומרת, אם אני רוצה לגור ביישוב, המדינה לא תתנה ותקשור את הכניסה שלי ליישוב, בוודאי על האדמות שלי, על ה,

יו"ר, אליעזר גולדברג: שמחוץ ליישוב.

עטיה אלאעצם: שמחוץ ליישוב. האדמות שבתוך היישוב, אנחנו תורמים אותם לעצמנו, ליישוב שלנו.

יוסי ישי: כשאתה אומר תורמים אותם, לעצמנו, מה זאת אומרת? כל אחד לעצמו או שבא בחשבון, בוא ניקח את המקרה התיאורטי, שכל הקרקעות בקו הכחול שייכות לך. תביעה, יש תביעת בעלות שלך. אתה תהיה מוכן שלמרות שלכאורה יש תביעת בעלות שלך על כל השטח של הקו הכחול, שכל חברי השבט יגורו על הקרקעות שלך? מקובל עליך?

עטיה אלאעצם: אנחנו פתרנו את הבעיה הזאת.

יוסי ישי: פתרת?

עטיה אלאעצם: אנחנו אלה שיושבים באזור התכנון, פתרנו את הבעיה שלנו.

יוסי ישי: איך? איך פתרת?

עטיה אלאעצם: פתרנו אותה. אנחנו הגענו להסכם בינינו, התושבים, אם התכנון יבוא וייקחו יותר מהשטח שלי, והוא יגור, אז הוא יפצה אותי מהשטח שלו.

יוסי ישי: מצוין.

יו"ר, אליעזר גולדברג: זאת אומרת, זה הסדר פנימי שלכם?

עטיה אלאעצם: הסדר פנימי,

יוסי ישי: הסדר פנימי,

עטיה אלאעצם: שהסכמנו עליו.

יו"ר, אליעזר גולדברג: הבנתי.

יוסי ישי: ואז הערכה שלך, אחד המקרים שאנחנו נתקלנו בהם, שהיישובים תוכננו, פותחו, והם לא מאוכלסים. מכל מיני סיבות. אתה מעריך שבמקרה שלכם, בגלל מה שאתה אמרת, שיש הסכמה של ויתור לפרט לטובת הכלל, עם הסדרים פנימיים, האכלוס יהיה מהיר?

עטיה אלאעצם: כן. אנשים, הם ממילא יושבים, אז הם צריכים,

יוסי ישי: לא תהיה שמירה של חלקות מגורים לבנים שנמצאים,

עטיה אלאעצם: בוודאי, בתכנון שלנו, אנחנו,

יוסי ישי: לסיים את האכלוס מהר.

עטיה אלאעצם: אנחנו מתכננים גם שטח רזרבה.

יוסי ישי: לא לא, אני מדבר כרגע על הקו הכחול, אתה מעריך שלא, מה

שאמרת קודם, שהפרט יהיה מוכן לוותר לכלל עם פיצוי חיצוני,

אתה מעריך שלא יצטרכו לשמור פה קרקעות לעוד עשר, 15

שנה, כשהבן יגיע לפרקו, אלא שהאכלוס נניח יהיה בטווח של

חמש שנים, ומרבית היישוב יאוכלס?

עטיה אלאעצם: לא. אם אנחנו, אם אנחנו ילך התכנון שלנו, אני מקווה

שהתכנון שלנו ילך, את הבעיה הזאת לא תהיה לנו.

יוסי ישי: OK.

בלהה גבעון: יש פה תנאי. מה שהוא מתנה,

יוסי ישי: ראיתי, שמעתי את התנאי.

בלהה גבעון: זהו.

יוסי ישי: שמעתי תנאי. לא התייחסתי לתנאי, לא התייחסתי לתנאי, אבל

שמעתי פה דבר חשוב, שלא שמעתי,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אמר כן.

בלהה גבעון: אבל הוא לא יעמוד בלי התנאי.

יוסי ישי: בסדר.

בלהה גבעון: זאת אומרת,

יוסי ישי: הבנו, שמענו.

עטיה אלאעצם: לא, אם המדינה תחליט שהיא מכניסה אותנו ב- 300 מטר

מרובע והיא עושה לנו את הבניינים קומות, כמו שהיא עושה

באזורים אחרים וזה, זה יהיה כישלון, זה לא יצליח.

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא לא, לא זאת, הבעיה היא יותר של הבעלות. תראה,

הרי אתם לא חתמתם על הסכם,

עטיה אלאעצם: לא.

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא חתמתם.

עטיה אלאעצם: הסכם עם מי?

יו"ר, אליעזר גולדברג: ביניכם.

עטיה אלאעצם: יש הסכם בינינו.

יו"ר, אליעזר גולדברג: כתוב?

עטיה אלאעצם: יש הסכם, יש כתוב,

יו"ר, אליעזר גולדברג: יש הסכם כתוב?

עטיה אלאעצם: גם כן, כן, בעקרונות המנחים יש לנו,

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא, מפני שתראה, אם, אחרי שהיישוב יתוכנן, יהיה שם אדם שיש לו 400 דונם, יגיד - מה פתאום שאני אתרום את זה? מה פתאום? אני רוצה, לפני שמתיישבים ולפני שמתכננים ולפני זה, אני רוצה לדעת מה קורה עם ה- 400 דונם שלי. מה קורה איתם. אתה יכול להגיד לו - אדוני, תוותר על 400, כלום, אוויר, שום דבר? לא שייך?

עטיה אלאעצם: אני אסביר איך אנחנו עושים את זה.

קודם כל, אנחנו עשינו שכל אחד, כי אנחנו שכנים, בשטח. אצלנו כל אחד יושב על השטח שלו, כל משפחה, חמולה, יושבת על השטח שלה. ואז אנחנו מתקרבים, זאת אומרת, נגיד שאחד יושב על שטח שלו פה, והשני פה, ואחד פה ואחד פה, זה אמצע, אנחנו מתקרבים לאמצע, והוא, הקרקעות שלו אחורה, והקרקעות שלי אחורה. אז כשהפיתוח שלי, יהיה בקרקעות שלי, ההרחבה שלו תהיה בקרקעות שלו ואם ייווצר מצב שצריך אני לוותר לו על החלק מהאדמות שלי, אני מוותר לו והוא מפצה אותי מהאדמות שלו.

פייסל אלהוזייל: במילים אחרות, אתה, פשוט העתקת מצב, בתכנון. אתה לוקח את השבט, המסגרת של השבט, אתה מתכנן, את התכנון בהתאם להתיישבות של השבט.

עטיה אלאעצם: בהתאם, כן. איך שנמצאים.

פייסל אלהוזייל: העתקת מצב.

עטיה אלאעצם: כן, כן.

בלהה גבעון: ואיפה כל המבני ציבור, דרכים, שטחים ציבוריים?

עטיה אלאעצם: כל זה, אנחנו הסכמנו עליהם וכתבנו גם אותם. חתמנו עליהם גם, ביחד.

אנחנו אמרנו שכל אחד יתרום, אם צריך מבנה ציבור קטן, כמו גן ילדים, שזה בשכונה שלי, שזה לא צריך להיות גדול, אז בשכונה שלי אני תורם לו את השטח. בית-ספר במקום המתאים, אנחנו תורמים אותו, מי שייפול על האדמה שלו, תורמים אותו, לזה, בהסכמה עם המדינה, ואת השטח אנחנו מבצעים את מישהו ישב, המבנה הציבורי על השטח שלו, מהאזורים שלנו האחרים. פייסל אלהוזייל: בכל תכנון יש 40%, עטיה, אתה מודע ל- 40% לשטחי ציבור?

עטיה אלאעצם: אנחנו יודעים ששטחי ציבור חייבים, חייבים, זאת אומרת, חייב להיות. אין יישוב שאין בו שטחי ציבור, אין יישוב שאין בו מתקני ספורט, אין יישוב שאין בו מגרשים, אין יישוב שאין בו בתי-ספר ואי-אפשר לעשות את זה בשמיים. אז אנחנו, יש לנו הסכמה לעשות את זה בתוך היישוב שלנו ויש לנו הסכמה על זה.

אחמד אלאסד: השאלה שלי עכשיו היא ככה. נניח מחר המינהל תכנן 3,000 מגרשים. עזוב בנייה ציבורית, כבישים, הכל, 3,000 מגרשים. משפחת אלאעצם הם צריכים מקסימום 500 מגרשים מייד, בוא נגיד, עם אפילו רזרבה לעוד, 100 מגרשים לעוד כמה שנים, יכולים לממש את זה. אבל בסך-הכל בתוך הקו הכחול, יש 3,000 מגרשים ומשפחות אחרות, הן גם יכולות, אם יש להם צורך ב- 500 מגרשים, סך-הכל אכלוס, עד 1,500 מגרשים, ונשארו ריקים 1,500 מגרשים. מה תעשה עם 1,500 מגרשים? יגידו לך - צריכים להביא ממשפחת אבו סבילי, סתם דוגמה. תסכים? תתנגד? וזה על חשבון שטח שלך.

עטיה אלאעצם: אנחנו, כשתכננו את היישוב, תכננו אותו לאנשים שיושבים באזור על הקרקע, לא לקחנו בחשבון שיעבירו עוד כפרים אלינו. אנחנו לא מסכימים, יוסי ישי: כמה הם בסך-הכל? כמה בתי-אב מדובר? כדי שנקבל מושג, מאות?

עטיה אלאעצם: מאות, כן.

יוסי ישי: כמה?

עטיה אלאעצם: אני מניח, בסביבות אולי 200 משפחות.

יו"ר, אליעזר גולדברג: היעד הוא 3,500 נפש.

יוסי ישי: נפש, אבל מבחינת בתי-אב, הוא אומר כרגע,

יו"ר, אליעזר גולדברג: 3,500 נפש.

עטיה אלאעצם: אנחנו רוצים ביישוב שלנו,

יוסי ישי: זאת אומרת, אם אתה מדבר על אכלוס מייד, מייד נניח זה

חמש שנים, אתה מדבר על 200 יחידות דיור?

עטיה אלאעצם: אם אני מדבר, אני מדבר על כל האנשים שנמצאים בשטח,

הם מוכנים לאכלוס מייד.

יוסי ישי: וזה 200 יחידות דיור?

עטיה אלאעצם: כן. בערך 200, כן.

יוסי ישי: זאת אומרת שאם מתכננים כרגע את היישוב, אתם מדברים

למעשה על פיתוח במייד, של 200 יחידות. 200 מגרשים.

עטיה אלאעצם: בערך, כן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אתה יכול להעביר לנו את ההסכם ביניכם?

עטיה אלאעצם: אני יכול להעביר לך את כל התוכנית שלנו.

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא, התוכנית לא כל-כך חשובה לי. אני רוצה כרגע את

ההסכם ביניכם, לגבי הפיצוי של אחד לשני, במקרה של,

עטיה אלאעצם: כן, יש לנו את ההסכם הזה, כן, אפשר להעביר אותו.

יו"ר, אליעזר גולדברג: יש לכם הסכם בכתב?
 עטיה אלאעצם: יש לנו הסכם שהכנסנו אותו אפילו בתכנון שלנו.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: אבל אני רוצה את ההסכם. תעביר בבקשה.
 עטיה אלאעצם: אין לי אותו עכשיו.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: לא פה, תעביר אותו. בשבוע הבא. יום ראשון, יום שני,
 תעביר אותו ועליו חתומים כולם?
 יוסי ישי: בדיוק, 200 משפחות?
 עטיה אלאעצם: כל הנציגים של הוועד המקומי חתום עליו, לא כל,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: נציגים, נו, איך אתה מדבר? הרי אתה התחלת בזה
 שאין נציגים. עכשיו אתה מדבר על נציגים?
 עטיה אלאעצם: אני, סליחה, סליחה. אני אמרתי אין נציגים על הקרקעות.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: נכון.
 יוסי ישי: הנושא קרקעי.
 עטיה אלאעצם: אנחנו מדברים על תכנון שלנו,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: עזוב תכנון, אני מדבר נציגים.
 עטיה אלאעצם: אני אסביר לך על הוועד המקומי שלנו. כל משפחה, כל
 משפחה יש לה נציגים.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: נציג לא שווה כלום, אתה אומר. הוא לא יכול. איך
 הנציג הזה יכול לוותר על הקרקע שלך?
 עטיה אלאעצם: הגענו להסכמה אתו. הוא מגיע עם הסכמה. אני הגעתי
 להסכמה,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: כמה הוא מייצג, הנציג הזה, כמה משפחות הוא מייצג?
 נגיד. כמה? עשר? חמש? כמה?
 עטיה אלאעצם: עשר, 15 משפחות, כן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אחד מתוך העשר שהוא מייצג אותו, אחד, משפחה אחת, אומרת - אנחנו לא רוצים, לא רוצים את ה, הוא הלך והגיע

הסכם, אני לא מסכים. מה אתה עושה עם זה?

עטיה אלאעצם: על שלו.

יו"ר, אליעזר גולדברג: על שלו.

עטיה אלאעצם: אנחנו לקחנו בחשבון שיכול להיות שבן-אדם יגיד אני לא

רוצה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: נכון.

עטיה אלאעצם: אבל אנחנו,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אז צריך להביא בחשבון, בכל ההסכם הזה, בין

הנציגים שיהיו אנשים שיגידו לנציג, כל אחד לנציג שלו, אני לא

נתתי לך רשות לוותר על קרקע שלי. לא נתתי לך רשות.

עטיה אלאעצם: סליחה, אדוני, אנחנו פה לא מדברים על ויתור על הקרקע.

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא ויתור, לא ויתור.

עטיה אלאעצם: אנחנו יושבים על הקרקע שלו.

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא ויתור. אבל לוותר במובן זה שאני מקבל תשלום.

לא רוצה תשלום, אני רוצה את הקרקע.

עטיה אלאעצם: אני אבהיר לך את הנקודה הזאת,

אחמד אלאסד: אני רוצה לשאול אותך שאלה, ואני אבהיר לך מה הוא גם

מתכוון.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אנחנו חוזרים להתחלה, עם כל ההסכם הזה, אנחנו

חוזרים להתחלה, שאין אפשרות לייצג מישהו בעניינים הפרטיים

שלו.

אחמד אלאסד: אני הבנתי דבר אחד שהמסמך שלכם זה לא מהווה הסכם או

ייצוג בקשר להסדר קרקעות, אלא בצורת יישוב שיכול לקום.

תכנון.

עטיה אלאעצם: תכנון על הקרקעות שבתוך,
 אחמד אלאסד: שאתם מסכימים ואתם רוצים לעשות החלפות ביניכם,
 בשטחים כדי לפתור את הבעיה שיתכננו לכם את זה.
 עטיה אלאעצם: כן.

אחמד אלאסד: אבל המסמך הזה לא אומר שמישהו ישב וינהל משא ומתן על
 קרקעות עם מדינת ישראל, או מינהל מקרקעי ישראל.
 עטיה אלאעצם: לא.

אחמד אלאסד: זה צורת התיישבות,
 עטיה אלאעצם: זה צורת התיישבות, כן.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: עם המדינה, לא מדובר, לא, לא, לא,
 אחמד אלאסד: הסכם פנימי, אני הבנתי,

יו"ר, אליעזר גולדברג: ההסכם הזה לדבריו, ההסכם הזה לדבריו לא שווה
 כלום. לא שווה כלום, לא שווה את הנייר שכתוב עליו. לא
 במדינת ישראל, אלא באיזו מידה הנציג הזה יכול לחייב אותי
 לגבי קרקע שלי, איך הוא יכול לחייב אותי?

אחמד אלאסד: אבל כב' השופט, אני אומר לך בתוך מציאות,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: המציאות, יכול להיות,
 אחמד אלאסד: ההסכם הזה, תאמין לי, מכופף המדינה וכל פקיד ממשלתי
 בדרום רץ להסכם הזה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: יכול להיות.
 אחמד אלאסד: לבן-אדם פרטי. אני עכשיו, כדי להעביר כביש, אני צריך
 להתחנן וכל העולם צריכים להתחנן באותו, פשוט לא שווה שום
 דבר, עד שיגידו - OK, לטרקטור יעבוד בשטח. זה המציאות.
 בלהה גבעון: זאת בדיוק הבעיה.

אחמד אלאסד: זה המציאות. הם צריכים את ההסכמה, זה לא תופש, הם לא מכירים חוק, לא מכירים אף אחד ואף אחד לא שיתף פעולה. הם צריכים את ה-OK שלהם, כדי לאפשר לטרקטור הזה לעלות. בלהה גבעון: אבל הוא אמר שיכול להיות או אחד או שניים שהם לא מקבלים את ההסכם הזה, זה בדיוק הבעיה.

פייסל אלהוזייל: אני רוצה לשאול אותך. הרבה אתה חזרת על הנושא של תכנון, הרי שיש, יצא לכם לשבת עם משרד הפנים בנושא של התכנון, עם אבו באסמה.

עטיה אלאעצם: ישבנו ישיבת היכרות, לא יותר.

אחמד אלאסד: יכולות לעלות על השטח בלי הסכמה? יזרקו אותו מהשטח. פייסל אלהוזייל: ומה יצא מזה?

עטיה אלאעצם: עוד לא יצא, סיכמנו שתהיה שיתוף פעולה.

פייסל אלהוזייל: תכנון יישוב חקלאי?

עטיה אלאעצם: כפרי חקלאי. כפרי חקלאי.

[דיבורים ברקע]

יו"ר, אליעזר גולדברג: בבקשה, תמשיך.

עטיה אלאעצם: בקשר להסכם הפנימי, אנחנו יודעים שהוא, שהוא עובד שאפשר לפתח את היישוב אתו. אנחנו, כל אחד שאני באתי עם ה, אני ישבתי עם המשפחה שלי, עם אנשים שאני מדבר בשמם. אני ישבתי אתם, ואנחנו הגענו להסכם הזה.

אנחנו יודעים היום, אם אני לא מסכים ויש לי שטח בתוך היישוב, ואין הסכמה, אז אפילו שהמדינה הפקיעה אותו,

אחמד אלאסד: אתה צריך להבדיל בין שני דברים. פעם אחת אתה סותר את עצמך, בתחילת הדברים אתה אומר - אף אחד לא מייצג את השני, ואחר-כך בסוף השיחה אתה אומר - אני מייצג כמה

אנשים. יש סתירה, צריך לדייק. או להגיד אתה מייצג, או אתה לא מייצג.

עטיה אלאעצם: אני אבהיר את עצמי טוב.

כשאני אמרתי שלא מייצג, זה על העניין הסדר הקרקעות. זה אף אחד

לא מייצג אותי שאני אוותר על הקרקע שלי למישהו אחר.

עכשיו, אנחנו באים ביישוב שלנו, אנחנו אומרים, אנחנו לא מוותרים על

הקרקע. הקרקע הזו, אנחנו רוצים לשבת על הקרקע הזו, זה

אי-אפשר להחליף את הקרקע, אני רוצה לשבת על הקרקע הזו

ואז אנחנו מייצגים את עצמנו בעניין התכנוני המוניציפאלי, וזה

אחרי שקיבלנו הסכמה מכולם. אנחנו לא מוותרים על השטח

שלנו, אלא אנחנו לפי הצורך של היישוב, אנחנו הגענו להסכמה.

אנחנו יודעים שמישהו צריך,

אחמד אלאסד: אם אתה לא תוותר על השטח ותעביר אותו לבעלות של

מינהל מקרקעי ישראל, הם לא יכולים לתכנן, זה התנאי, ולא

יכול לשווק לך מגרש. אתה יודע שזה.

עטיה אלאעצם: בזמן שאנחנו מעבירים אותו למינהל מקרקעי ישראל,

אחמד אלאסד: אתה חוכר אחר-כך.

עטיה אלאעצם: ואני חוכר, אז פה הבעיה. אני לא רוצה להעביר אותו. אני

רוצה שיישאר שטח שלי ואני אבנה עליו. תכנון של המדינה,

תוכניות של המשרדים המתכננים, אבל בזמן שאני מעביר אותו,

אז המדינה עושה לי מה שהיא רוצה, כמו שהיא עושה לי

בערעה, כמו שהיא עושה לי בלאקיה, כמו שהיא עושה לי בכל

מקום, ואז תהיה,

אחמד אלאסד: אבל השאלה שלי, אני אגיד לך, אנחנו לא יכולים לספק לכל

ריכוז של 100 בתים גם חשמל, גם תשתית וגם מט"ש לטיהור

שפכים וכל זה. אי-אפשר לתת שירות לכל 200 ריכוז, אי-אפשר

לסלול כבישים לכל יישוב. זה הטיעון שלהם, אז מה אתה יכול להגיד לזה?

עטיה אלאעצם: אני אגיד לך, זה טיעון שלהם.

אנחנו רוצים, אנחנו רוצים שהיחס של המדינה יהיה יחס שווה לנו כלפי האזרחים היהודים. מדוע בסקטור היהודי מותר לו לגור במושב, כן, סקטור יהודי, לוקחים, מתכננים יישוב, מתכננים יישוב יוסי ישי: מההתחלה, כמו שרשויות התכנון חושבים שצריך להיות יישוב, ואומרים למתיישבים - קדימה, מי שרוצה ייכנס. לא באים, המתיישב היהודי לא בא ואומר - אני התיישבתי פה, אני רוצה את ביתי פה. לא כך. מתכננים את היישוב, מחלקים אותו למגרשים ואומרים - קדימה, מי שרוצה ייכנס. זה מה שהוא הציע לך לעשות. הוא אומר ככה, אחרי שתסיימו, לאור מה שאתה אמרת, שאתם מוכנים לוותר ברמת הפרט, כדי לאפשר את המגורים של הכלל ואת ההתחשבות הפנימית תעשו דרך קרקעות שהן מחוץ לקו הכחול, ההיגיון אומר שאם זה הכיוון, אם זה הכיוון, מחזירים, לוקחים, אחרי שהקו הכחול סומן, הקרקעות מוחזרות למינהל, המינהל מתכנן את היישוב ועכשיו הוא אומר - חבר'ה, קדימה, כולם, כל אחד מכם רשאי לקבל מגרש אחד או שניים בהתאם למצב המשפחתי שלו, זו הדרך הנכונה לתכנן יישוב בצורה הנכונה. קודם מתכננים, ואחר-כך גרים. לא הפוך, קודם גרים ואחר-כך מתכננים.

עטיה אלאעצם: אנחנו נמצאים על השטח,

אחמד אלאסד: אבל השאלה הזאת עלתה ביישובים,

עטיה אלאעצם: לפני התכנון.

אחמד אלאסד: אז למה המדינה, למה המדינה פה לא תכיר, אחרי שתכננת

את היישוב, בטאבו, לא בחכירה, למה חכירה? למה חכירה?

יוסי ישי: הבנתי,

אחמד אלאסד: יש לנו תב"ע, המגרש שהוא גר עליו, למה צריך לחכור אותו?

יוסי ישי: אני הבנתי. הבנתי את השאלה.

אחמד אלאסד: יש פה, אתה הרי,

יוסי ישי: הבנתי את השאלה. אבל אני, זה שאלה מסוג אחר,

אחמד אלאסד: זה העיקר.

עטיה אלאעצם: אם תרשה לי רק להשלים את מה שאנחנו חושבים.

היום אנחנו יודעים שבסקטור היהודי, יכול להיות,

יוסי ישי: סקטור יהודי זה בר רשות בכלל.

עטיה אלאעצם: לקום איזה עמותה, לקום איזה עמותה, והיא תחליט שהיא

רוצה יישוב סוג כך וכך, ואז היא תציג את זה והמדינה תסכים

לה.

למה אנחנו אוכפים עלינו רק סוג אחד של התיישבות וזה עיירות? בזמן

שאני רוצה להיות כמו השכן שלי, שיש לו חוות בודד. אז אני

צריך גם אפשרות, כבודאי, אזרח בדואי,

יו"ר, אליעזר גולדברג: חוות-?

עטיה אלאעצם: חוות בודדים. אני צריך צורה, יש אנשים שהולכים, אומרים

יש לי קרקעות, אני צריך לעשות על הקרקעות שלי יישוב כמו

מושב. חקלאי.

יוסי ישי: לא, אתה ערבבת שני דברים, חוות בודדים ומושב. מושב וכפר,

אני מוכן, חוות בודדים אנחנו נגד. לכל המגזרים, לא רק למגזר,

גם למגזר היהודי. אנחנו נגד חוות בודדים, המדינה שלנו היא

קטנה, אין שום מקום לחוות בודדים. גם המועצה הארצית לתכנון

ולבנייה קבעה מדיניות לגבי חוות בודדים, היא קבעה - לא יותר

מ- 31 חוות בודדים בכל הנגב, וגם את זה רוצים לצמצם. זאת

אומרת, העניין של חוות בודדים הוא סותר את התכנון שרואה
ראייה ארוכת טווח.

בלהה גבעון: זה גם חכירה,

יוסי ישי: העיקרון של חוות בודדים זה עיקרון לא יעיל במדינה קטנה.
עטיה אלאעצם: אני צריך גם כן להבהיר משהו. קודם כל, אנחנו, כשבאים
אלינו, הם דורשים מאתנו לוותר על הקרקעות שלנו ובשביל
לעשות לנו יישובים. אצל האזרחים היהודים במדינה, אין להם
תביעת בעלות אז המדינה נותנת להם את הקרקעות. אני, כשאין
לי קרקע,

יוסי ישי: דרך אגב, זה לא נכון. זה לא נכון, דרך אגב, זה לא נכון. כל
ההתיישבות הוותיקה, אני פשוט רוצה להזים את זה. כל
ההתיישבות הוותיקה שהגיעה לארץ עוד לפני קום המדינה,
התנאי להקמת היישוב, קח את כל היישובים מתחת לרשימה כזו,
התנאי להקמת היישוב שהיישוב יחזיר את הקרקעות למינהל
מקרקעי ישראל, מינהל מקרקעי ישראל יתכן את היישוב מחדש
ויחכיר את הנחלה בבר-רשות למתיישבים. אז אני אומר דבר
ברור לחלוטין, כדי שלא יהיה ספק.

עטיה אלאעצם: אנחנו רוצים גם כן בקשר ליישובים שלנו, אני חושב שאני
צריך לדבר לא רק על אבו תלול, אלא צריך להתייחס גם,

יו"ר, אליעזר גולדברג: יש לך עשר דקות, אתה צריך לסיים.

עטיה אלאעצם: קודם כל, הדרישה שלנו היא להכיר בכל הכפרים הלא
מוכרים וזה מדובר על הכפרים שהתושבים שלהם מתחילים ב-
500 תושבים, 500 תושבים. אז מדוע צריך לשים את כל הבדואים,

יוסי ישי: 500 תושבים או 500 יחידות דיור?

עטיה אלאעצם: יש 500 תושבים.

בלהה גבעון: הכרה.

יוסי ישי: אני יודע על הכרה, אבל השאלה אם זה 500 תושבים או 500 יחידות בתי-אב, זה שני דברים שונים לחלוטין.

אחמד אלאסד: איך אתה רואה יותר את הבעיה, איך תיפתר הבעיה. תתמקד בזה. ייצוג, אתה אמרת שאף אחד לא מייצג אף אחד, עזוב, כל אחד ביישוב יבוא, ייצג.

אתה תייצג את אבו תלול שהוא היישוב שלך, איך אתה, תציע להם בכמה משפטים, איך אתה מחר גורם לכך שאחרי שיתוכנן היישוב יתאכלס בצורה מהירה, ולא יישאר כמו לאקייה ויישובים אחרים, ריק, מבפנים.

עטיה אלאעצם: אני אומר ככה, בנקודה הזאת בדיוק. בשביל שהיישוב שלי יצליח בתכנון, צריך שיתוף פעולה אתי. יגידו לי מה אנחנו מתכננים, נתכנן ביחד לעתיד שלי.

אחמד אלאסד: זה שמענו.

עטיה אלאעצם: יכירו לי בבעלות הקרקע שלי. יכירו לי בבעלות,

אחמד אלאסד: כמה דונם זה השטח שיפוט המתוכנן של אבו תלול?
בלהה גבעון: זה עדיין כתוב בתכנון, אין פה הגדרה של שטח.

עטיה אלאעצם: אין הגדרה. אין הגדרה.

בלהה גבעון: עדיין לא, צריך לבדוק בלשכת התכנון.

אחמד אלאסד: זה כביש דימונה.

עטיה אלאעצם: זה דרומית לכביש 25.

יו"ר, אליעזר גולדברג: זהו? תודה רבה.

עטיה אלאעצם: זה מה שאני רוצה להגיד.

יו"ר, אליעזר גולדברג: תודה רבה.

עטיה אלאעצם: אני רוצה למסור לכם את המסמך שאני כתבתי.

יו"ר, אליעזר גולדברג: תודה רבה.

[ההקלטה מחודשת לאחר הפסקה]

יו"ר, אליעזר גולדברג: מר ענאד אלעסם, אתה יושב-ראש מועצת תל-שבע.
 ענאד אלעסם: כן. נכון.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: אנחנו מוכנים לשמוע מה שיש לך לומר לוועדה לגבי
 היישוב שלך, אם אתה רוצה להרחיב ולדבר גם באופן כללי על
 בעיה, בבקשה.
 ענאד אלעסם: על מה בקשר יעני בדרך,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: תראה, אם אתה אומר לי ככה, אני הוזמנתי, אני מודיע
 לכם, אין לי שום בעיה,
 ענאד אלעסם: לא, יש לנו בעיה.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: בתל-שבע, אין לי, אם אתה אומר לי את זה, אני אומר
 לך - תודה רבה שבאת,
 ענאד אלעסם: מי אין לו בעיה?
 יו"ר, אליעזר גולדברג: אני שמח לשמוע מה שאתה אומר.
 ענאד אלעסם: בסדר, אז אני אדבר,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: איך שאתה רוצה. אם אתה רוצה לתת לנו מושג יותר
 ברור על מה שקורה בתל-שבע, אם יש בעיות בתל-שבע, אם יש
 לך תוכניות שאתה חושב שצריך לבצע אותן לאור הניסיון של
 תל-שבע, על יישובים אחרים, אתה,
 ענאד אלעסם: אבל הכל במה שנוגע לאדמה, לא מעבר לזה,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: גם התכנון. גם התכנון.
 ענאד אלעסם: טוב. אז אני,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: אם אתה אומר אין לי מה להגיד, הכל בסדר, אז אני
 אגיד לך תודה רבה וזהו.
 אחמד אלאסד: אם יש לך תביעת בעלות,
 ענאד אלעסם: בוקר טוב לכולם. אני באמת יש לי הרבה בעיות, הרבה
 בעיות יש לנו בקשר,

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא חשבתי אחרת.

ענאד אלעסם: בקשר לתל-שבע ובקשר לכל היישובים האחרים, אנחנו בדיוק כמו לאקייה וכמו כל היישובים, כמה שיש להם בעיות, אז גם אנחנו אותו דבר. בגדול, על תל-שבע אני אספר.

יש לנו בעיה היום עלתה בקשר לאזור תעשייה בתל-שבע, הוא תקוע כבר כמה שנים, על תביעת בעלות שהיא היתה אדמה פרטית לאנשים, ודווקא משבט אלאעצם, האדמה הזאת, היתה תביעת בעלות ועצרו את כל תהליך אזור התעשייה. היום יש לנו אזור תעשייה נכשל בגדול, עקב הדברים האלה. אנחנו היום הוכרז על האזור תעשייה הזה שהוא יהפוך לשכונת מגורים וזה לקח באמת הרבה זמן. התהליך הזה, התחילו בו לפני ארבע שנים,

יו"ר, אליעזר גולדברג: זה לא יעזור, אם יש תביעת בעלות, אז מה זה משנה אם זה אזור תעשייה או שכונת מגורים?

ענאד אלעסם: שכונת מגורים, מקובל על התושבים שיהפוך לשכונת מגורים, על-מנת שירשו להם לשבת שם.

יו"ר, אליעזר גולדברג: זאת אומרת, מי שטוען לבעלות, הוא מסכים, ענאד אלעסם: מסכים שזה, כן,

יו"ר, אליעזר גולדברג: שיהיו שם,

ענאד אלעסם: כן, וחלק מהם עשה הסדר על מה שיהיה מגרשים למגורים.

אחמד אלאסד: התכנון שלו, המיקום של אזור התעשייה בלב השכונות, לא מתאים.

ענאד אלעסם: לא מתאים והוכרז עליו שיחזור לשכונת מגורים, כמו שרצו.

יוסי ישי: והוא ישמש כשכונת מגורים לאלה שתובעים את הבעלות או גם לכולם?

ענאד אלעסם: בגדול, לאלה שתובעים את הבעלות, למה שזה אדמה

שלהם. אז הם יתבעו את המגרשים,

יו"ר, אליעזר גולדברג: על איזה שטח מדובר?

ענאד אלעסם: על שכונה 20 בתל-שבע,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אבל כמה דונם השטח? בדונם.

ענאד אלעסם: זה 200, 250 דונם, לא זוכר בדיוק.

יש את המהנדס, יש לו את כל הנתונים.

יו"ר, אליעזר גולדברג: של איזה שבט זה?

ענאד אלעסם: שבט אלאעצם,

יו"ר, אליעזר גולדברג: זה השבט שלך.

ענאד אלעסם: כן, השבט שלי. כן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אז אתה פה נמצא בניגוד עניינים כזה. מצד אחד, אתה

רוצה לפתח, ואתה רוצה שיהיה שם אזור תעשייה ואתה רוצה

שהיישוב יפרח, אבל מצד שני, אתה אומר, אני שייך לאלאעצם,

ענאד אלעסם: לא הבנת אותי, יכול להיות. אני אומר לך שאזור התעשייה

הזה הוכרז עליו מזמן אזור תעשייה, לפני שאני ראש מועצה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: בסדר.

ענאד אלעסם: אחרי תביעות בעלות. מנעו את האנשים שיקימו כאן,

שמה, כל מיני עסקים, מפעלים, דברים כאלו.

אז היום, הופכים את זה לשכונת מגורים, על-מנת לפתור לאנשים

בעיות. וחלק גם לפתור למדינה בעיה. במקום שיתבעו תביעה

ויעצרו את כל התהליך הזה, אז נמכור את המגרשים לאנשים

האלו, או שיעשו הסדר על זה, מגרשים.

יוסי ישי: השינוי כבר אושר?

ענאד אלעסם: אושר, אבל, בתהליך אישור.

פייסל אלהוזייל: ואיפה יהיה אזור התעשייה?

ענאד אלעסם: אנחנו, יש, עכשיו אנחנו מקבלים בכיוון אום-בתין. בעומר,

זה בצד הצפוני, יש מחלוקת בינינו ...

יוסי ישי: אחרי שהתוכנית, השינוי יאושר, כמה זמן אתה מעריך שהוא

יאוכלס כולו, תוך כמה זמן אתה מעריך שהוא יאוכלס?

ענאד אלעסם: לגבי מגורים?

יוסי ישי: כן.

ענאד אלעסם: זה לא ייקח, כמה ימים,

יוסי ישי: זאת אומרת אין פה בעיה, זה לא מגרשים שמקצים אותם לבנים

בגיל שלוש,

ענאד אלעסם: לא, זה צ'יק-צ'ק. באותו יום שיכריז עליו שכונת מגורים,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אתה יודע שיש מספיק אנשים שמתעניינים ורוצים

להיות שם?

ענאד אלעסם: כן, אני יודע. יש. יש. לא חסר.

עכשיו, אנחנו הגדלנו את תוכנית מתאר תל-שבע ב- 5,000 דונם

חדשים, גם תהליך מלפני שש שנים, ועדיין זה תקוע בוועדה

המחוזית, עקב חילוקי-דעות עם אבו באסמה ועומר גם, ואנחנו

פנינו לבג"צ בקשר לאזור התעשייה, אנחנו ביקשנו אזור תעשייה

והצד הצפוני,

יו"ר, אליעזר גולדברג: מה בג"צ? נגד מה?

ענאד אלעסם: נגד שר הפנים שהחליט על התוכנית תל-שבע,

יו"ר, אליעזר גולדברג: שישנה את התוכנית?

ענאד אלעסם: כן. אושרה, ואנחנו התנגדנו ופנינו לבג"צ, על-מנת,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אני לא מבין על מה. אתה מדבר על אזור התעשייה?

שינוי הייעוד של הקרקע?

ענאד אלעסם: תוכנית המתאר החדשה שאנחנו מדברים עליה זה 5,000

דונם. בסדר גודל תל-שבע היום נמצאת על 4,700, אנחנו הגשנו

תוכנית על עוד 5,000. ה- 5,000 האלה, חלק מהם, יש מחלוקת

בין אבו באסמה לבין תל שבע.

יו"ר, אליעזר גולדברג: על הזכות?

ענאד אלעסם: כן. איפה אזור התעשייה, איפה שאנחנו מבקשים אזור

תעשייה. חדש, חילופי לאזור תעשייה.

אז חלק מה- 5,000 דונם האלה, רובם שטחים פרטיים, יש תביעת

בעלות. גם אם תאושר תוכנית המתאר, אז תהיה לנו בעיה עם

אנשים האלה בעלי הקרקעות. אני חושב מעל 50% יש כבר

עליהם תביעת בעלות. זה, בגדול, אני מדבר על תל-שבע, לגבי

התוכנית החדשה, וגם מה שיש לנו היום. בגדול, היום, על

התוכנית מה שיש לנו, אין לנו בעיה, כי אזור התעשייה, ובאזור

התעשייה לא תהיה בעיה, למה שיש פיתרון.

עכשיו, לגבי כל,

יוסי ישי: מה הפיתרון למצב כזה? מה הפיתרון למצב כזה, שאתה מכין

תוכנית, מתכנן אזור תעשייה ויש תביעת בעלות, איך אתה רואה

שפותרים את הדבר הזה?

ענאד אלעסם: פותרים דרך הממשלה.

יוסי ישי: איך? תציע.

ענאד אלעסם: ממשלת ישראל,

יוסי ישי: אנחנו רוצים ללמוד. המטרה שלנו ללמוד. באמת, איך אתה

רואה את הפיתרון? אנחנו בין היתר צריכים להמליץ על פיתרון.

ענאד אלעסם: הפיתרון צריך להגיע עם האנשים האלו להסדר.

יוסי ישי: הסדר כספי?

ענאד אלעסם: הסדר כספי או קרקעות אחרות. לא אומר לאנשים מה

יגידו, לא אומר לאף אחד שימכור את האדמה שלו, הוא רשאי,

יוסי ישי: וכל אחד יכול למכור במחיר שהוא רוצה?

ענאד אלעסם: אני לא אומר, אני יודע שכל אחד לא יכול למכור במחיר מה שהוא רוצה ואף אחד, כל אחד רוצה כמה שיותר, אבל אין, אין ברירה, אז צריך לעשות נוסחה מסוימת, על-מנת לשכנע את האנשים באמת לסדר את הזכויות לכולם.

יוסי ישי: רגע, ואחרי שתיקבע נוסחה, מגובל עליך שאת הנוסחה הזו כופים על כולם, נגמר העניין?

ענאד אלעסם: אני באמת רואה אין מנוס, צריך לעשות הסדר שירצה את האנשים וגם ירצה את היישובים. אנחנו גרים ב- 5,000 דונמים האלה, אנחנו זקוקים, יש אנשים זכאים, רוצים לרכוש מגרשים. וגם מבחינה אחרת, אז פיתרון לאנשים האלה שיש להם אדמות בתוך היישוב. אני באמת מעדיף שיעשו הסדר, אני לא יודע באיזה צורה, אבל שיהיו מרוצים מההסדר הזה וזה יפתור לנו את הבעיה וגם יפתור להם את הבעיה.

אז בגדול, גם אני אדבר על, גם בפזורה יש לנו הרבה אדמה, אנחנו, יש לנו ברמת בקע ויש לנו גם בתל שבע ויש לנו גם ב-חורה, לשבט אלאעצם, ואני מדבר לכלל התושבים, בעיית אלאעצם זה לא שלי מכל בעיה אחרת עם איזה שבט אחר. אז אני באמת מאמין וגם כן תומך שיהיה פיתרון לכולם, פיתרון שתחשוב הוועדה על פיתרון שיהיה לכולם ונתקדם קדימה.

פייסל אלהוזייל: אני רוצה לשאול אותך שאלה, בתור ראש מועצה מקומית, לאור הניסיון שלך, האם המודל של תל-שבע זה הצלחה או זה כישלון,

ענאד אלעסם: זה כישלון גדול, גדול מאוד.

יוסי ישי: מה הלקחים? תפרט.

ענאד אלעסם: אני אגיד לך. הכישלון, תל-שבע, מ- 68 עד היום, 40 שנה. 40 שנה, אני אזמין אתכם לבוא לסייר בתל-שבע, לראות איך

תל-שבע. תל-שבע, עם חצי כביש וחצי, בצד, אדמה חקלאית
 בצד השני, עפר, אם תיסע שם, אתה לא יכול להיות נקי. אתה
 יכול כאילו לצאת משם בלי, לא יודע איך, תראה את זה, איך אני
 אסביר. אתה מבין? אז אני, אם הייתי יודע שהמצב הזה של
 היישובים שלנו,

יוסי ישי: ממה זה נובע?

ענאד אלעסם: עם זה רהט, גם, אני מדבר על רהט של פייסל,

יוסי ישי: אז בוא נדבר על תל-שבע, ממה זה נובע?

ענאד אלעסם: תשמע, תשמע אותי טוב, אני אגיד לך.

אם הייתי יודע שהמצב באמת שנהיה ככה ביישובים כמו תל-שבע וכמו
 חורה וכמו אכסיב, הייתי אומר לכל הבדואים - תישארו באדמה
 שלכם. כל אחד והאדמה שלו, ייבנה לו צריף, אוהל, יחייה שמה
 מלך, יותר טוב מהיישובים שלנו. באמת, לא כבוד לנו לגור
 ביישובים האלו.

יוסי ישי: מה הסיבות לבעיה הזאת?

ענאד אלעסם: הסיבות שאין לנו תקציבים.

יוסי ישי: תקציבים?

ענאד אלעסם: אין לנו אזורי תעשייה, אין לנו מקומות תעסוקה. המדינה
 משלמת לנו מלא כסף. תל שבע היתה מקבלת מענק ייזום 98,
 15 מיליון שקל, היום, אחרי עשר שנים, והאוכלוסייה גדלה פי
 שניים, מקבלת 11 מיליון שקל. אז אנחנו חוזרים אחורה, לא
 מתקדמים פה.

כמו שאני רואה את תל-שבע, צריכה לקבל מעל 20 מיליון שקל מענק
 ייזום, על-מנת להתאושש. היום האנשים האלה, שאנחנו חיים
 איתם, לא משלמים מים, לא משלמים ארנונה, אין להם כסף.

אני אגיד לך בגדול, אני אם הייתי במקומם, גם אני לא יכול לשלם.

בן-אדם שמקבל 2,000 שקל מהבטחת הכנסה, או 3,000 שקל שהוא מקבל, הוא ישלם ארנונה ומים וחשמל וטלפון ואוכל, מאיפה? באמת. המצב באמת קריטי,

פייסל אלהוזייל: אחוז אבטלה כמה?

ענאד אלעסם: אחוז אבטלה אצלנו? קרוב ל-40%. הרבה, היישוב,

פייסל אלהוזייל: נשים לא נספרות.

ענאד אלעסם: גם. אם נשים נספרות הנשים אז 70%.

אחמד אלאסד: ויש לכם נתונים על אחוזי פשיעה?

ענאד אלעסם: איפה?

אחמד אלאסד: בתל-שבע.

ענאד אלעסם: בתל-שבע, פחות או יותר ירדה. היה לנו באמת אחוז

פשיעה, היה גדול מאוד, ב-2004, 2005, התחיל לרדת, וזה

הסקרים של המשטרה,

אחמד אלאסד: מה הסיבה לפשיעה ולאבטלה?

ענאד אלעסם: רובם ... אין להם מה לעשות, אז גונבים פה ושמה, וגם

סמים, וגם כל, אבל אני באמת מאמין בגדול, שאין מה לראות

ביישובים שלנו שתל-שבע וחורה ולאקיייה וכל היישובים האלה,

לפזורה, על-מנת לשכנע אותם לבוא לחיות ביישובים שלנו. אז

עדיף, אני אומר, באמת, בכל, לא עושה חשבון לאף אחד, אני

אומר באמת, עדיף לכל בן-אדם שנמצא באדמה שלו, יישאר

באדמה שלו, אם יקבל את החיים שלו ביישובים כמו שאנחנו

חיים היום, למשל בתל-שבע ושאר היישובים, לא יודע, אולי

אחמד, אתה מרגיש כמו עומר או מרגיש כמו תל שבע?

אחמד אלאסד: תל-שבע.

ענאד אלעסם: באמת. תאמין לי, אדוני השופט, חבל על הזמן, אין לנו באמת אין, מה אני אגיד לך, אני באמת רוצה לעזור לתושבים, לפתח את היישוב, אין לי איך. אני עכשיו לא יכול לשלם מים, עכשיו, עוד מעט מנתקים לנו את המים. גם ב-חורה ניתקו אולי כמה חודש, בלאקיייה, בערערה כבר חצי שנה, בכסייפה אותו דבר, גם ברהט, אני חושב. אז על מה? אז נישאר שמה, לעשות כל אחד באר, ישתה ממנה, וחוזר לאדמה שלו.

יוסי ישי: מדינה מתוקנת יכולה להתנהל בצורה הזו?

ענאד אלעסם: מה?

יוסי ישי: מדינה מתוקנת לא יכולה להתנהל בצורה כזו, שכל אחד יעשה דין לעצמו.

פייסל אלהוזייל: המדינה מתנהלת, מתוקנת, איך היא מאפשרת ליישוב כזה להתנהל?

ענאד אלעסם: על-מנת לעשות תושבי קבע, שמה אותם כמו בבית כלא ועזבה אותם. עכשיו אני, אם תהיה במקומי אתה, ראש רשות, ואין לך הכנסות, מאיפה תשלם? תביא את שר הפנים ישב במקומי, מה הוא יכול לעשות? לא יכול לעשות כלום.

יוסי ישי: מה אתה אומר, אופקים,

ענאד אלעסם: אני אומר,

יוסי ישי: אופקים מצב סוציו-אקונומי קשה, אנשים לא מסוגלים לשלם ארנונה, אז כל אחד יקים באר וכל אחד יקים צריף?

ענאד אלעסם: לא נכון. אופקים מקבלת תקציבים יותר טוב מאתנו. וגם ירוחם, שהיא כמעט,

אחמד אלאסד: התקציב של מצפה 50 מיליון שקל, זה פי שניים.

ענאד אלעסם: תשמע, אין מה,

בלהה גבעון: 6,000 תושבים.

ענאד אלעסם: אני אומר לך דברים שאני חי אתם. אין, אני אומר לך, מענק הייזום ב- 98 זה היה 15 מיליון שקל והיום 11? באוכלוסייה היתה 8,000 והיום היא 16, 15. אז אתה תסיק מסקנות לבד. יו"ר, אליעזר גולדברג: מצד שני, כשרוצים להקים אזור תעשייה ושתהיה תעסוקה לתושבים של תל-שבע, אי-אפשר.

ענאד אלעסם: אפשר לעשות את זה, יו"ר, אליעזר גולדברג: אי-אפשר. באה משפחת אלאעצם ואומרת - לא, אנחנו לא מוכנים.

ענאד אלעסם: אבל משפחת אלאעצם גם כן, זרקו אותם מרמת בקע, יו"ר, אליעזר גולדברג: אני לא יודע, ענאד אלעסם: הקימו מחנה צבאי שם. יו"ר, אליעזר גולדברג: אני מדבר על מקומות תעסוקה. ענאד אלעסם: זרקו אותה לתל-שבע, מתל-שבע, יו"ר, אליעזר גולדברג: אני מדבר על מקום תעסוקה. יש אזור תעשייה שהמטרה היא שאנשים ביישוב תהיה תעסוקה. אז אי-אפשר, בגלל זה, יש תביעת בעלות.

ענאד אלעסם: אני נלחם יום-יום על-מנת לאפשר אזור תעשייה חדש, על-מנת לעזור לאנשים להקים מפעלים, יו"ר, אליעזר גולדברג: ומה, ואזור התעשייה החדש, אף אחד לא טוען בעלות? ענאד אלעסם: לא, זה בחלק של אזור התעשייה, יו"ר, אליעזר גולדברג: בחלק, כן, נו.

ענאד אלעסם: לא, אין שמה תביעת בעלות. יו"ר, אליעזר גולדברג: אין בכלל תביעת בעלות? ענאד אלעסם: יש בשטח, ב- 5,000 דונם יש, יו"ר, אליעזר גולדברג: יש.

ענאד אלעסם: אבל בחלק של אזור התעשייה שאנחנו מבקשים - אין.

יו"ר, אליעזר גולדברג: זהו. אז כשרוצים לעשות משהו, אז יש חסמים, מה שנקרא בעברית.

ענאד אלעסם: לא, אני אומר,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אם זה חסם כזה וחסם כזה. הכל לא העניין של התקציב, תקציב הולך ובא, לפעמים כמו מים. בלי, בלי,

אחמד אלאסד: אני רוצה לתת לך כיוון, אני רוצה לחדד.

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא הכל תקציב.

אחמד אלאסד: לתת לך כיוון גם. אזור תעשייה, אני רק, גם להבהיר את זה, כי אנחנו גם באותה קלחת ואנחנו יודעים את זה. אזור תעשייה שאתה רוצה ליזום אזור תעשייה ביישוב בדואי, שום בנק לא מוכן לממן שקל אחד, כי הוא אומר לך - המימוש זה הפסד. לכן הבנקים לא נכנסים לזה ואזורי התעשייה האלה הם אפילו לא מסתמכים, לא ממשכנים נכנסים, לא מממנים בנייה, לא מממנים שום דבר הבנקים. לכן יש, בוא נגיד, מין חרם קטן כזה מהבנקים, ואפשר, איך אפשר לעשות את זה.

יוסי ישי: לא, היום יש לך פתח של הרשות לעסקים קטנים, ואתה יכול לקבל, אתה יכול, הבעיה הזו ידועה, שיש לך, אין לך ביטחונות על קרקע ויש מנגנון,

אחמד אלאסד: אזור תעשייה, משנת 70 קיים אזור תעשייה ועד עכשיו לא בנו בניין אחד.

יוסי ישי: שייכנס למסלול לעסקים קטנים, אתה מוכיח היתכנות כלכלית, אתה יכול לקבל ערבות מדינה של 60% - 70%, תביא ביטחונות של 30%, מתוך ידיעה שאתה, מתוך ידיעה, נכון, ברור, יש פה בעיה עם מימוש, נכון? הבנקים לכן אבל עם 60% - 70% ערבות מדינה, דרך המנגנון הזה, אתה יכול להקים עסק קטן. ככה מקימים עסקים קטנים.

ענאד אלעסם: אני אומר, אם הייתה הממשלה משקיעה ביישובים האלה, כמו שצריך, והאנשים האלה בפזורה היו רואים באמת שהמצב טוב בתוך היישובים האלה, האנשים האלה שהיו בפזורה, היו באים לבד, בלי שתשווקו, ונכנסים. אבל כשהוא נכנס ליישוב ורואה ביישובים מה הולך, מה הם משלמים, מה מתרחש, אז אף אחד, בורחים, ואני אגיד לך - חלק מתוך היישוב עכשיו ברח וחזרו לאדמה.

פייסל אלהוזייל: אני כאן, בנקודה הזאת, לצערי הרב אני לא מסכים אתך ואני אגיד לך למה. בוא נניח שיישובים מאוד אטרקטיביים שקיימים היום, האם הצורה של היישוב, המודל של היישוב, יכול להתאים לאנשים בעלי, הם בעלי עדרים וכבשים?

ענאד אלעסם: לא מתאים.

פייסל אלהוזייל: כמה שיהיה אטרקטיבי.

ענאד אלעסם: נכון. גם לא יתאים.

פייסל אלהוזייל: גם הסגנון,

ענאד אלעסם: חלק מהאנשים, מתאים ליישוב כמו מושב, חקלאי. אנשים שמגדלים עדר.

בלהה גבעון: לחלק זה כן מתאים.

ענאד אלעסם: אני אגיד לך, המצב שלנו באמת, אני, למשל, אחרי הבחירות, ב-2003, נכנסתי למועצה וגם הנה מהנדס המועצה אתי, ישר לתוכנית הבראה שחסכנו 50 משרות, על-מנת להתקיים. 50 משרות, פיטרתי עובדים, ועל-מנת להתאזן, בקושי אני חי.

פייסל אלהוזייל: אני רוצה לשאול אותך אבל גם לא להרגיז אותך ואני דווקא אותך אני מוכן לשאול כי אתה נבחר, לא כמו נציג אחר שלא נבחר.

אנחנו כל הזמן בוכים, כל הזמן בוכים, ואנחנו באים בתלונות נגד המדינה ונגד הממשלות. על מה, גם אנחנו כבדואים, מה עלינו לעשות? ואני לוקח את הקטע של מי מעכב את איזור התעשייה שמה, שיתפתח אצלך? זה המדינה או שאנחנו?

ענאד אלעסם: אזור התעשייה, זה אנחנו. חלק אנחנו, אבל אני אגיד לך, אבל החלטה לא היתה נכונה, אז, בזמנו, כשהוחלט שיקום אזור תעשייה במצב הזה. במקום הזה. לא היתה החלטה נכונה. אתה מבין?

אחמד אלעסד: בוועדה, ועדת התכנון, אזור התעשייה בלב השכונות, זה לא מתאים.

ענאד אלעסם: לא מתאים. בכלל, מי שיחליט שיהיה אזור תעשייה, בלהה גבעון: שמו את אזור התעשייה בתוך השכונה. בדרך-כלל אזור תעשייה צריך להוציא אותו החוצה.

ענאד אלעסם: אני אומר לך, זה לא אשמה שלנו, זה מי שהיה. היה ראש מועצה בזמנו, לא מישהו נבחר.

בלהה גבעון: שפירא?

ענאד אלעסם: שפירא, בזמן של שפירא.

בלהה גבעון: כן, אני זוכרת.

יו"ר, אליעזר גולדברג: טוב. אתה רוצה עוד להוסיף?

אחמד אלעסד: איך אתה חושב, איך אתה פותר עכשיו את החלק של ההרחבה? איך אתה רואה את הפיתרון?

בלהה גבעון: אתה רוצה להגיד משהו?

אחמד אלעסד: איך אתה חושב המדינה צריכה או המינהל צריך לשבת עם כל אחד בנפרד, עם נציגים, של תובעי הבעלות, איך אתה חושב אפשר להגיע להסכמה כדי לפתח את היישוב, ולא להיתקע לעוד כמה שנים.

ענאד אלעסם: אני באמת רואה שהעניין הזה מסובך מאוד, אחמד אלאסד: איך אתה מציע? אתה, ענאד, בתור ענאד, ענאד אלעסם: מציע שיהיה נציג בכל משפחה. כל משפחה, לפחות נציג אחד, או שניים, שישבו וישמעו את הוועדה וגם יגידו מה יש להם בראש וישמעו. אני גם אולי אציע משהו שלא מקובל עליו.

יו"ר, אליעזר גולדברג: תגיד לי בצורה ברורה, מה לדעתך צריך לעשות כדי שהישוב הזה יתקדם כדי שהוא יהיה יישוב שראוי לגור בו ושרוצים לגור בו. חוץ מהעניין הזה של התקציבים, חוץ מהתקציבים, תגיד לי מה צריך לעשות לדעתך, כדי שיהיה יישוב כמו שצריך. מה עושים?

ענאד אלעסם: צריך לעשות, צריך תקציבים, בלי תקציבים, יו"ר, אליעזר גולדברג: אתה חוזר, מתחיל בתקציבים, גומר בתקציבים. ענאד אלעסם: בלי תקציב,

אחמד אלאסד: אתה רוצה לפתח, סתם דוגמה, אתה רוצה השקעה בחינוך, אתה חושב על שיפור התשתיות, הנגישות,

ענאד אלעסם: צריך מכל הבחינות, צריך להשקיע מאוד בחינוך, צריך להשקיע מאוד בתשתיות, צריך לעשות, באמת, מקומות עבודה על-מנת, בגדול,

אחמד אלאסד: איך אתה רואה את התכנון הישן של תל-שבע, כי זה היישוב הוותיק אחרי רהט, אפילו לפני רהט היישוב הזה, תל שבע. מה אתה חושב הכשל התכנוני שאתה ממליץ עכשיו לתקן אותו, לקחת אותו בחשבון?

בלהה גבעון: כדאי לשאול את פיני, הוא יושב פה המהנדס, הוא יכול להגיד כמה מילים.

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא מעניין אותי כל-כך התכנון, אם אזור התעשייה יהיה פה או שזה יהיה שם. אני מדבר, אתה מוכן לרגע אחד להמתין? אתה מוכן? יפה.

תראה, אני חשבתי שאתה תגיד - צריך לשנות את המודל של היישוב. לא מתאים המודל הזה, צריך להתאים אותו למציאות של היום, לא מה שאתה אומר לי - תקציבים, תקציבים, תקציבים. אז אני מודיע לך, אני מודיע לך, שאם כל הזמן תצק תקציבים, תקציבים, אתה תעמוד לא רק באותו מקום, אלא במקום יותר נמוך, מבחינת המעמד של היישוב. לא מספיק להגיד כל היום תקציבים, תקציבים, תקציבים.

ענאד אלעסם: אז מה אתה רוצה?

יו"ר, אליעזר גולדברג: אני אגיד לך,

ענאד אלעסם: אני גם אגיד לך. אולי אתה תלמד אותי ואני אלמד אותך.

אבל תקשיב טוב. אנחנו, כל המגרשים בתל שבע בנויים, גם היום, מי שיש לו מגרש של 1,000 מטר, הוא בנה עוד 700 מטר בנייה. אז אם אני צריך לשנות, אני לא יכול לשנות. אפילו תיתן לי כמה שתיתן לי, אני לא יכול לשנות אותו כאילו לחקלאי, למה הוא בנוי. כל המגרשים - בנויים. אתה לא יכול להסתובב בתוך המגרש, מהבניין. למה אין לנו, אנחנו עובדים על תוכנית מתאר 5,000 דונם, כבר שש שנים. ואנחנו לא מתקדמים. תקוע, במשרד הפנים, ועדה מחוזית, פעם שר הפנים, פעם לא יודע מי, הכל אנחנו תקועים, שש שנים. אז איך אנחנו נשב? לא יודע, אולי עוד 20 שנה ישתנו דברים. אני לא מאמין בשנה-שנתיים נפתור את הבעיה הזאת.

וגם, הוועדה, אני אומר לך, הוועדה, אני לא יודע, אני מקווה לכם שתצליחו, אבל באמת קשה מאוד, לפי מה שאני רואה.

בלהה גבעון: זאת אומרת, אחת הבעיות זה הוועדה המחוזית, אתה אומר.
 ענאד אלעסם: הוועדה המחוזית?
 בלהה גבעון: של קידום,
 ענאד אלעסם: מינהל מקרקעי ישראל.
 בלהה גבעון: OK.
 ענאד אלעסם: בגלל מה שהם אומרים, וגם ועדה מחוזית וגם משרד הפנים. אלה השותפים לתוכניות.
 יוסי ישי: וגם תובעי הבעלות.
 ענאד אלעסם: תובעי הבעלות, זה זכותו, זה אדמה שלו.
 יוסי ישי: מה זה זכותו?
 בלהה גבעון: אתה אומר - אתו אפשר להגיע, אתם אפשר להגיע להסדר.
 ענאד אלעסם: זכותו, אדמה שלו, אז מה? ניקח אדמה שלו, תגור בה?
 הוא צריך לתבוע אותה.
 בלהה גבעון: זה אפשר להגיע להסדרים.
 ענאד אלעסם: אפשר להגיע להסדרים, אנחנו לא מונעים מאף אחד שיגיע להסדרים.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: כן. המתכנן שלך רוצה משהו להגיד? בבקשה, תתקרב.
 יוסי ישי: שיציג את עצמו קודם.
 פנחס אזולאי: כבודו, אני רוצה לחדד את העניין של אזור תעשייה.
 יוסי ישי: תציג את עצמך קודם.
 פנחס אזולאי: אני מהנדס המועצה, בוגר טכניון, 1980.
 אני רוצה לחדד את העניין של אזור התעשייה ושל תוכנית המתאר בגבולות שיפוט. נראה לי שלא כל-כך הובהר הניין. אני רוצה לומר כמה דברים. תל שבע זה אמנם היישוב הראשון שהוחלט עליו מ-1968 להקים אותו ולצערי הרב, כל השגיאות האורבאניות

שהיה ניתן לעשות אותן, עשו בתל-שבע. עשו אותן. עשו אותן - אין בעיה, אבל כשבאים להעיר - תתקנו, ולמה אני מתכוון? אחד - יש לנו שכונה אחת, שהיא נקראת שכונה ישנה, עד היום. יש לה שם שכונה אחת. היא כמו גטו. דירות של עמידר, אחד בתוך השני, מרכז מסחרי לא מרכז מסחרי, אי-אפשר לפתח את השכונה הזאת, זה ממש מדכא,

יוסי ישי: למה? למה? למה?

יו"ר, אליעזר גולדברג: מפני שזאת המציאות.

יוסי ישי: למה? בדיוק, למה?

פנחס אזולאי: כי,

יוסי ישי: בגלל שבמקום תכנון ובנייה עשו בנייה ותכנון.

פנחס אזולאי: בגלל ש,

יוסי ישי: אז תסביר.

פנחס אזולאי: בבקשה, תן לי להסביר.

יוסי ישי: אז תסביר, כן.

פנחס אזולאי: אני אומר - זאת השכונה הראשונה שתוכננה. השכונה

הזאת תוכננה על-ידי יש שמה מינהלת,

יוסי ישי: אז מה הבעיה?

פנחס אזולאי: הבעיה היא שקודם כל, אין שמה ייעודים נורמאליים,

התוכניות של כל התב"ע, בוא נאמר, התב"ע של השכונה הזאת,

עד היום, עד היום, גם המינהלת, גם הוועדה המקומית, לא יודעים

איך לעשות תוכניות, לא יודעים לעשות תוכניות, כי שמה לא

מוגדר. עד היום אני כבר ארבע-חמש שנים צועק - בואו נעשה

תיקון לשכונה הזאת. זה אחד. שתיים,

יוסי ישי: אני לא הבנתי כלום. לא הבנתי כלום. אתה תיארתי מציאות מסוימת, אני רוצה לראות איך הגענו למציאות הזאת, בגלל שאנחנו רוצים ללמוד משגיאות.

פנחס אזולאי: בבקשה. אז איך שהגענו, כן? זה עוד בשנות ה-60,

יוסי ישי: תסביר. OK, איך-?

פנחס אזולאי: כל התפישה של הבנייה של השכונה הזאת, מלכתחילה, היה לקוי. למה?

יוסי ישי: מה עוד? במה הליקוי?

פנחס אזולאי: הלכו ובנו מגרשים צפופים,

יוסי ישי: של כמה?

פנחס אזולאי: צפופים.

יוסי ישי: 500? כמה?

פנחס אזולאי: משהו כזה,

יוסי ישי: לא, תגיד, 500?

פנחס אזולאי: 500.

יוסי ישי: 500 זה צפוף בשפה התכנונית? מדברים על 300 היום, לא 500.

פנחס אזולאי: שנייה, שנייה.

יוסי ישי: כן-?

פנחס אזולאי: השאלה איך אתה בונה את זה. השאלה איך אתה, איך

אתה נותן בתוכנית מפורטת, איך אתה נותן הוראות שככה שזה

ייראה כמו שכונה נורמאלית. תשתיות, עיליות, חשמל, למעלה,

חוטים זרוקים, כן? מדרכות לא מדרכות, בנייה בקו אפס, בקו,

בצדדים, אין חניות, אין כלום. תבואו תראו את זה. זה צריך לבוא

לראות, על-מנת להתרשם. כי,

יוסי ישי: האם זה כשל של התוכנית או זה כשל של הביצוע?

פנחס אזולאי: כשל של התכנון, לפי דעתי, זה כשל של התכנון לפי דעתי, אחרי שזה בוצע, גם לא עשו תיקון בכלל. לא רק שהם זרקו אותם לשמה, לא הנחו אותם, לא אמרו להם איך לבנות, שום דבר. בוא נראה על איזה קופסאות שמה, כן? וזהו, ועד היום זה נראה כמו גטו.

יוסי ישי: מה זה בנו על קופסאות? מה זאת אומרת? העמותה בנתה בתים? פנחס אזולאי: כן, כן, עמידר בנו את זה, בצורה, בלהה גבעון: זה כמו בערך בית במושב, כמו במושב, רק מרובע, קטן, פנחס אזולאי: כמו גטו, OK.

עכשיו, אנחנו אומרים, ואני צועק כבר, אני מ-2002 נמצא בתל-שבע, ואני חשבתי שאני יכול לקדם אולי יש איזה בעיה של איזה בירוקרטיה, אולי אני יכול להזיז, ואני נודניק לא קטן ועד היום, עד היום, היום בבוקר, כשאני באתי מהבית, עוד דיברתי עם המינהלת. אמרתי להם - חבר'ה, מספיק כבר, בואו, בואו להכין תוכנית שתסדיר חלק את המצב הקיים, וכל השטחים הציבוריים שלא מוסדרים, בואו נסדיר אותם. אני הלכתי, בניתי ספרייה, אין תב"ע. ואני בניתי ואני צריך לבוא לוועדה המחוזית, לקבל אישור מיוחד שתיתן אישור לוועדה המחוזית, לוועדה המקומית, לתת היתר. איפה נשמע דבר כזה? כשאני הולך, רוצה לבנות עוד גן ילדים, אני צריך עוד פעם לעבור את כל התהליך הזה. למה? כי ארבע-חמש שנים, כן? לא עושים כלום.

החשב של ה, זה מינהלת, חודשיים לא בארץ, או חודשיים לא יהיה בארץ,

יוסי ישי: בוא, בוא, זה פחות חשוב.

פנחס אזולאי: מנכ"ל משרד, מנכ"ל, מנכ"ל ממ"י עוזב, חודשיים לפני שבלגאן, חודשיים אחרי זה, אני מניח שגם יהיה בעיה. אין

תקציבים, אי-אפשר לאשר כל מיני, זה דברים, על-מנת לקדם. ואני אגיד לך למה ואני אהיה אופרטיבי, וזה כן תקציב, וזה כן תקציב, אני מדבר על משהו ספציפי, לא על משהו כללי. לדוגמה, לדוגמה, אזור התעשייה, לדוגמה אזור התעשייה. אזור התעשייה שלנו, תוכנן בלב שכונות, במקום, במקום שבנוסף לתביעות הבעלות, הוא תוכנן במקום לא נכון, בלב שכונות. הוא צריך להיות, אזור תעשייה צריך להיות באזור, כן, בצד, או לכיוון היציאה, שתהיה נגישות, שתהיה איזה נגישות וגם אזור תעשייה צריך להיות מוגדר, מוגדר בהתאם לאופי היישוב, לא להכניס שמה מפעלי בטון, מפעלי בלוקים, מפעלי ברזל ומה שקורה שמה, זה הופך להיות מחסן של ברזל, אתר פסולת של אוספי בלוקים ובטונים זרוקים על הכביש וכו'. זה, זה לא ילך.

אנחנו סוף-סוף הסכימו אתנו והכנו תוכנית יחד עם המינהלת, להפוך את האזור הזה למגורים. והתוכנית הזאת אושרה עקרונית להפקדה, ובתנאי שנקבל תסקיר סביבתי. שבעה-שמונה חודשים אנחנו מחכים לתסקיר הזה. זה תקציב. ואני מבקש ואני לוחץ, כמה אני יכול? כתבתי מכתבים לכל העולם, תסקיר, תסקיר, תסקיר. לוקחים חברה מנהלת, חברה מנהלת, לוקחים חברה מנהלת שזה מנהלת על איזה 20 יישובים, אתה, אני בא לדבר אתם בתור מהנדס מועצה, מי אתה, אתך לא מדברים, מדברים עם המינהלת. שמונה חודשים.

יו"ר, אליעזר גולדברג: בסדר, מה שאתה אומר זה לא עניין של תקציב, זה עניין של בירוקרטיה. זה בירוקרטיה.

פנחס אזולאי: לא, לא היה תקציב לדבר הזה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: בסדר, אז גם,

פנחס אזולאי: אני, אדון, יושב-ראש,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אתה מדבר,
 פנחס אזולאי: עד היום.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: תראה, אתה מדבר על, מקודם דיברת על השטחים,
 פנחס אזולאי: 30,000,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: מקודם דיברת על השטחים הציבוריים, מקודם, מקודם
 כשדיברת, אמרת יש שטחים ציבוריים,
 פנחס אזולאי: בשכונה אחת. שלא מוסדר.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: שלא מוסדר, יש, אין תוכנית מפורטת ואין, זה לא
 תקציב, זה פשוט חוסר תשומת לב,
 פנחס אזולאי: כן.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: מצד רשויות התכנון, למה שנעשה שם. אז זה לא,
 תראה, אני הרי לא בא ומבטל את הטענה של התקציב, אני
 אומר שלא רק תקציב.
 פנחס אזולאי: נכון.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: זה מה שאני אומר. אני לא באתי ואני אומר - תקציב
 זה כלום. אני רק אומר, אל תשימו את הכל על התקציב, אלא,
 פנחס אזולאי: לא, נתתי דוגמה לגבי תקציב שזה כן.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: בסדר, אבל לא הכל תקציב.
 פנחס אזולאי: נכון, נכון.
 בלהה גבעון: גם. לא רק.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: זהו, זה מה שאני אומר.
 פנחס אזולאי: אדוני היושב-ראש, לגבי תקציב, נכון.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: זה מה שאני אומר, לא הכל תקציב.
 עכשיו, תראה - השכונה הזאת שאתה קורא לה, אמרת,
 פנחס אזולאי: שכונה ישנה, שכונה אחת.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: זה כבר מציאות שאי-אפשר אותה לשנות.

פנחס אזולאי: אפשר. פינוי בינוי.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: פינוי בינוי.
 פנחס אזולאי: פינוי בינוי אפשר, כן. אפשר. עושים את זה.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: זה פשוט?
 פנחס אזולאי: זה לא פשוט. אבל אם לא נתחיל, גם לא נסיים. אם לא נחלום,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: זה פשוט? נכון.
 פנחס אזולאי: סליחה, אדוני היושב-ראש,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: לא לא, בסדר.
 פנחס אזולאי: מותר לחלום, מותר לשנות.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: אבל צריך,
 פנחס אזולאי: לשנות קצת מהסטטוס העתיק.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: בהחלט, בהחלט. אבל בכל מקום שאתה תזוז,
 נגיד שאתה אומר - אני רוצה להרוס את כל השכונה הזאת
 שאיננה מקום מגורים לבני אדם.
 פנחס אזולאי: נכון.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: איפה שתזוז, אני אשמע טענת בעלות. לפה אי-אפשר
 להעביר אותם, לשם, אתה צריך למצוא להם מקום מגורים, אתה
 לא יכול להשאיר אותם ועליהם לבנות. אתה צריך לפנות את
 השטח.
 פנחס אזולאי: בסדר.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: נו, לאן תעביר אותם? לכל מקום שתעביר אותם -
 תביעת בעלות.
 פנחס אזולאי: אל"ף, זה דורש תקציב,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: תביעת בעלות.
 פנחס אזולאי: למה תביעת בעלות? השטח שלהם.

יו"ר, אליעזר גולדברג: כן.

יוסי ישי: אני רוצה לנסות ללכת לכיוון אחר. אתם הולכים לתכנן שכונה חדשה?

פנחס אזולאי: אנחנו מתכננים,

יוסי ישי: שכונה חדשה?

פנחס אזולאי: שכונות חדשות, עכשיו.

יוסי ישי: לגביהן יש תביעות בעלות? אני מניח שכן.

פנחס אזולאי: לא. ברובה - לא, ברובה לא.

יוסי ישי: אז זה לא מעניין אותי. אני רוצה לתת את הניסיון שלך. ואתה בא וטוען כלפי התכנון ושכונה הישנה ואנחנו רוצים ללמוד משגיאות. אני עכשיו לוקח אותך, אתה מהנדס מטעמנו, אנחנו הולכים לקחת יישוב בלתי מוכר, שיש שם מקבץ של מתיישבים שהוא מהווה מסה קריטית שאפשר להקים שם יישוב חדש, יש תביעות בעלות על כל הקו הכחול, ואנחנו רוצים ללמוד משגיאות העבר. איך היית מציע לנו לתכנן את היישוב, להתגבר על תביעות הבעלות ברמת הפרט, לעומת דרישות הכלל, לעומת הדרישות שלנו לשטחים ציבוריים, איך היית מתכנן יישוב חדש, על בסיס מקבץ, קו כחול שנמצא בתביעת בעלות, איך היית מציע לאור שגיאות העבר ללכת לדבר חדש?

פנחס אזולאי: אני אגיד מה אני חושב. אני לא קוסם, אבל אני,

יוסי ישי: לא, אתה לא קוסם, אבל אתה אומר יש לך ניסיון.

פנחס אזולאי: כן.

יוסי ישי: אתה טענת לגבי העבר. בוא נדבר על העתיד.

פנחס אזולאי: בבקשה, בבקשה.

מה שאני חושב שצריכים להקים איזה גוף, שיעבוד בשיתוף פעולה עם

החבר'ה האלה, התושבים,

יוסי ישי: בלי סיסמאות, תכל'ס. כן-?

פנחס אזולאי: לבוא ולא להיות חד-צדדי, קודם כל לא להיות חד-צדדי, כן? ולבוא ולהגיד - חבר'ה, תשמעו, אנחנו רוצים להקים עבורכם, עבורכם, יוסי ישי: עבורכם, נכון.

פנחס אזולאי: עבורכם, לטובתכם, לטובת הילדים שלכם, שגרים באוהלים וקר בלילה ובגשם וכו' וכו', רוצים להקים שכונה טובה ביחד, בתאום אתכם.

יוסי ישי: נו?

פנחס אזולאי: כן? ולהגיד - חבר'ה, בואו. תתנו לנו איזה ועד שלכם, תקימו אתם את הוועד שלכם, אנחנו לא נפנה אותו, ונבוא ונשב, נשמע מה אתם רוצים מבחינה אורבאנית, תכנונית. אנחנו, אם אתם לא יודעים, אנחנו נציע לכם, יוסי ישי: זה פשוט.

פנחס אזולאי: שנייה, שנייה.

יוסי ישי: זה יחסית פשוט. מה צריך? בתי-ספר, גני ילדים, כבישים, מדרכות, זה פשוט. זה הכל פשוט. השאלה, כשמתחילים לשלם בקרקע.

פנחס אזולאי: חכה רגע, אדוני היושב-ראש אמר שאין בעיה תקציבית. אז אם אין בעיה תקציבית, יוסי ישי: עזוב את הבעיה התקציבית, יו"ר, אליעזר גולדברג: לא אמרתי שאין בעיה תקציבית. פייסל אלהוזייל: לא אמר. פנחס אזולאי: אז מה? פייסל אלהוזייל: לא, הוא אמר - לא הכל. פנחס אזולאי: אז OK,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אני אמרתי שאין בעיה תקציבית?
פנחס אזולאי: תראה, זה,
יו"ר, אליעזר גולדברג: כל מה שאני אמרתי שלא צריך כל הזמן להגיד תקציב
תקציב תקציב, יש עוד משהו.
פנחס אזולאי: אז אני אומר, תראה, אין, אין איזה פתרון קסם.
יוסי ישי: לא לא, תמשיך, תמשיך. אני רוצה שתסביר.
פנחס אזולאי: אני אמשיך. אני אומר - אחרי שהחבר'ה האלה השתכנעו,
שכדאי להם לעבור למקום שהוא לטובתם והוא מקום כמו באר-
שבע, כמו כל מקום אחר, ולא איזה בנייה של איזה חצי כביש
וחלק,
יוסי ישי: בסדר, OK.
פנחס אזולאי: בנייה כמו שצריך. אני לא אומר כמו לא יודע איפה, אבל
כמו תל-שבע, כמו בכל האזור הזה.
יוסי ישי: ולפני הבנייה יש תביעת בעלות של אנשים מסוימים ואתה רוצה
ליישב פה כלל.
פנחס אזולאי: שנייה, בסדר, אז אני אומר עכשיו. אם יש חבר'ה שיש
להם תביעות בעלות, צריכים לבוא אתם במשא ומתן, לבוא לדבר
אתם, לא להגיד להם - קחו שקל וגמרנו, זה מה שיש, תרצו, לא
תרצו. צריכים לבוא אתם למשא ומתן להסביר להם מצד אחד -
חבר'ה, אנחנו ניתן לכם ... אבל תדעו, אבל תדעו, שהקרקות
שאתם תקבלו, זה לא אותן קרקעות שמקבלים היום ב- 40,000
שקל או ב- 20,000 שקל.
יוסי ישי: ומתוך הכרת האוכלוסייה, אתה חושב שבהסדר כספי, ואני לא
נכנס מה הוא ובאיזה גובה הוא, אפשר יהיה לשכנע טוען לקרקע
בקו כחול, שיותר על הקרקע הזו לטובת יישוב של אחרים שזה
לא הוא, או לא משפחתו? נראה לך שזה אפשרי?

פנחס אזולאי: אני חושב שאם,
 יוסי ישי: מתוך היכרות של האוכלוסייה מ-92 עד היום.
 פנחס אזולאי: אני חושב שאם, תראה, יש להם איזה זיקה כלשהי
 לקרקע. אם,
 יוסי ישי: אז איך אתה יכול לתכנן?
 פנחס אזולאי: שנייה, בסדר. אם אני אומר, אם אנחנו ניקח חלק
 מהקרקעות, יהיו למגורים וחלק למסחר ולציבורי, על המסחר
 וציבורי אתם תוותרו כמגורים אבל תקבלו על זה פיצוי,
 יוסי ישי: גם על מגורים הם צריכים לוותר,
 פנחס אזולאי: לא.
 יוסי ישי: בגלל שמגיע לו מגרש אחד, ויש לו שם עשרה דונם ועל עשרה
 דונם עושים 20 מגרשים, את ה-20 האחרים,
 פנחס אזולאי: אבל הוא לא בודד, יש לו ילדים, יש לו אחים, יש לו
 משפחה.
 יוסי ישי: וכולם בגירים או שנגיע למצב שאנחנו רואים בכל מיני יישובים,
 שמגרשים מפותחים עומדים ריקים, בגלל שבעוד 20 שנה הבן
 יגיע לבגרות.
 פנחס אזולאי: לא לא לא, אני לא מדבר על נכדים ולא מדבר על נינים.
 אני מדבר על בוגרים. תראה, בוגר בשבילי זה גם אחד שהוא בן
 12, כן? בשבילי הוא בוגר.
 יוסי ישי: מול הצפיפות שאתה,
 פנחס אזולאי: שנייה, שנייה, בוגר בשבילי זה גם 12.
 יוסי ישי: מול הצפיפות שאתה מדבר עליה, אנחנו ראינו לא מעט יישובים
 שהם ריקים, מפותחים עם פילרים עם הכל, הם מפותחים. למה?
 בגלל שיש שם תביעת בעלות והוא אומר - אף אחד לא ייכנס

לשם, רק ממשפחתי. ולכן, יישוב, שכונות שלמות, שכונות רפאים.

פנחס אזולאי: כי המדינה הנציחה את זה. למדינה היה נוח, למדינה היה נוח להנציח את זה.

יוסי ישי: המדינה ניסתה ללמוד מהשגיאות שאתה ציינת לגבי הצפיפות, פנחס אזולאי: היא לא למדה.

יוסי ישי: וניסתה לתכנן יישוב ואז התברר שאתה לא יכול לתכנן יישוב כאשר יש תביעות בעלות.

פנחס אזולאי: שמע, זה מזכיר לי, סליחה על הביטוי, איזה מישהו שרוצה לתפוש את הזנב שלו והוא לא יכול, הוא מסתובב. זה לופ. יוסי ישי: נכון.

פנחס אזולאי: זה כמו לופ. אז אם אני,

יוסי ישי: אז אתה אומר זה לא לופ?

פנחס אזולאי: לא. לא. אם אני בא ואני אומר לך משהו, אתה תוקף אותי

במשהו אחר. אם אני בא למשהו אחר, אתה לא תוקף אותי

למשהו אחר ובצדק ובצדק. אז צריך לראות את כל התמונה,

התמונה היא לא חד-ערכית, כן? אם אתה נותן לי תמונה ספציפית

שיש בן-אדם בודד והוא רווק ולא יודע מה, ויש לו 100 דונם,

יו"ר, אליעזר גולדברג: זה עניין של אמונה. האמונה שלך, מתוך הניסיון שלך,

אומר שאם באים למשא ומתן בסופו של דבר,

פנחס אזולאי: הוגן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: הוגן, בסופו של דבר, מגיעים לעמק השווה.

יוסי ישי: זה לא מבוי סתום.

יו"ר, אליעזר גולדברג: זה מה שהוא אומר.

יוסי ישי: OK.

יו"ר, אליעזר גולדברג: זאת האמונה שאתה דוגל בה.

פנחס אזולאי: אני, אני בטוח בזה.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: בסדר.

פנחס אזולאי: אני בטוח. שלא יזלזלו באנשים. כשהם באים לאיזה שהוא מקום, נותנים להם להרגיש שהם סוג ב', הם עומדים בחוץ.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: חס וחלילה.
 פנחס אזולאי: אני, אני,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: לא, אני אומר חס וחלילה,
 פנחס אזולאי: אני לא בדואי, אבל אני אומר את האמת.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: בסדר. אני אומר, אם זה כך,
 פנחס אזולאי: אני אומר אמת. אז אחד כזה שהוא מקופח, שהוא מקופח,
 הוא מרגיש סוג ב',
 יו"ר, אליעזר גולדברג: אם זה כך,
 פנחס אזולאי: הוא צריך לשלם ארנונה, סליחה, והוא צריך לשלם ארנונה ומים ויש לו משפחה, יש לו ילדים ואין לו כסף, אז מה אנחנו מצפים ממנו, שהוא גם ייתן אדמות? צריך, לפי דעתי, להתייחס אליהם כשווה בין שווה. בגובה העיניים. קודם כל, להתייחס אליהם בגובה העיניים. לתת להם הרגשה שבאמת ובכנות, לא עובדים עליהם.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: ללא ספק.
 פנחס אזולאי: ואני בטוח שיהיו תוצאות חיוביות.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: טוב, תודה רבה.
 פנחס אזולאי: סליחה, אני לא סיימתי.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: כן, בבקשה.
 פנחס אזולאי: לגבי הגבולות שיפוט ולגבי אזור התעשייה העתידי.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: כן-?

פנחס אזולאי: לפני איזה שמונה-תשע שנים, שר הפנים דאז הקים ועדת גבולות שיפוט, בראשות בני ועקנין. בני ועקנין, הוא היה ראש המועצה באשקלון. ולאחר שהם ישבו ודנו רבות ושמעו גם תושבים שהם לא ברשות מקומית, כמו החבר'ה של אבו קעא וכו', השכנים של תל שבע, כתבו והמליצו לשר הפנים דאז, נדמה לי אלי ישי, ושרטטו מה הם חושבים לגבי תל שבע, עומר ובאר-שבע. אז לא היה אבו באסמה ולא היה אום בתין ולא היה כלום. והם שלחו את המפה הזאת שהיא מוגדרת, מוגדרת להוציא שטח אחד שהם לא ידעו איך לאכול את זה, שאר השטחים הם הגדירו, קבעו את ההמלצות והעבירו אותם לשר. והשר בשטח הזה שנקרא ה', שהם לא ידעו איך לאכול את זה, אמרו - בואו נעשה סיור בשטח.

אז הם עשו סיור בשטח, סיור בשטח, והם עדיין לא ידעו ובינתיים, המדינה, אתה יודע, ממשלות מתחלפות, ופתאום בא שר אחר והוא לא ידע גם איך לטפל בדבר הזה.

בינתיים הממונה על המחוז ביקש מאתנו ומהסגן שלו לקדם איפה שאין מחלוקות, התקיימה הישיבה אצל הממונה על המחוז, עם עומר ועם באר-שבע, והיו הסכמות. והיו הסכמות.

ואנחנו הגשנו תוכניות וכנראה התנגדו, התנגדו על דברים שכבר הוסכמו שהוועדה המליצה עליהם, והעסק הזה התמסס. בינתיים, ככה לאט לאט, קמה לה מועצה אבו באסמה.

השטחים האלה - ב', ג', השטחים האלה, ב' ו- ג' ו- א', בוודאות נקי ועליהם לא מחלוקות שהם יהיו לתל שבע. אז אין ויכוח.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אנחנו הרי לא נחליט בוויכוח שלכם, הוויכוח הוא ביניכם ובין אבו באסמה.

פנחס אזולאי: לגבי אזור התעשייה, אני רוצה להגיד,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אנחנו לא נחליט,
 פנחס אזולאי: זה קשור לאזור התעשייה.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: בסדר, אבל אנחנו בוודאי לא נחליט בוויכוח הזה,
 במחלוקת ביניכם ובין אבו באסמה.
 דובר: הנושא נמצא בפני בג"צ, לכן,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: לא ניכנס לזה. לא ניכנס אבל גם שמענו קודם
 שהעניין הזה בבג"צ.
 אחמד אלאסד: יש לי שאלה עכשיו אליך, חברים. אנחנו מדברים אחד עם
 השני, אתם חברי ועדה, צריכים להקשיב, לא צריכים לדבר אחד
 עם השני.
 פנחס אזולאי: יש לי עוד כמה דברים.
 אחמד אלאסד: יש לי שאלה. עכשיו, אתה אומר את המחלוקת הזאת, היא
 מעכבת הרחבת היישוב והתכנון של השכונות החדשות?
 יש פזורה עכשיו שאמורה להתגורר גם בזה או מיועד רק לתל שבע
 לריבוי הטבעי של תל-שבע?
 פנחס אזולאי: סליחה, לא הבנתי את השאלה.
 אחמד אלאסד: בהרחבה, בתוכנית שהרחבתם את תל שבע, עכשיו אתם
 הרחבתם ויש ריכוזי בדואים שמה הם גרים והם אמורים גם
 לרכוש מגרשים, נכון?
 פנחס אזולאי: הכנו תוכניות, הנה, הכנו תוכניות גם על שטח, גם על
 השטח, כן? וזה בתיאום עם הממונה על המחוז, שהוא מעבר
 לגבול השיפוט שלנו,
 אחמד אלאסד: אבל ההרחבה, היא כללה ריכוז פזורה מחוץ לתל-שבע?
 ענאד אלעסם: אנשים שנמצאים בתוך השטח, אז יהיו.
 אחמד אלאסד: הם יגורו בתל שבע?
 ענאד אלעסם: כן.

אחמד אלאסד: אז אני צריך להבין דבר אחד, כל הבירוקרטיה הזאת, כל הטרטור הוא, הוא מעכב גם את הפזורה לתל-שבע שאמורה להתאכלס לפני שנה וזה מעכבים אותם ואם היו פזורה, גם סובלים גם מצווי הריסה.

ענאד אלעסם: לשני הכיוונים, כן. גם הפזורה וגם,

פנחס אזולאי: אז מה אתה רוצה שאנחנו,

ענאד אלעסם: לא, הוא שואל אותך אם זה,

אחמד אלאסד: אני רוצה שאתה תבהיר, הטרטור וכל זה כן קשור,

פנחס אזולאי: ברור. אני אומר.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אני מודה לשניכם.

ענאד אלעסם: תודה.

מוסא אבו אסעם: שלום לכולם.

יו"ר, אליעזר גולדברג: שלום עליך. בבקשה.

מוסא אבו אסעם: אני יושב כאן היום בשני כובעים, אני חלק מהמשפחה שלי

גרים בתל שבע, ואני ממלא מקום ראש המועצה בתל שבע,

והחלק הגדול הוא יושב ביישוב קוראים לו אבו אל חמאם, מול

נבטים.

יו"ר, אליעזר גולדברג: זה יישוב לא מוכר.

מוסא אבו אסעם: זה יישוב לא מוכר ושמה רוב המשפחה שלי מרוכזים וגרים

שמה על השטחים שהם תבעו עליהם בעלות ויש תביעת בעלות

עליהם והם יושבים מאז ומתמיד שם.

יו"ר, אליעזר גולדברג: זה באזור א-סייג?

מוסא אבו אסעם: כן.

יוסי ישי: כמה יש בוגרים שם?

מוסא אבו אסעם: יש שמה שתי משפחות גדולות, אבו אסעם ורוגילי.

יוסי ישי: כמה בערך אנשים?

מוסא אבו אסעם: בערך 1,000.

יו"ר, אליעזר גולדברג: יחד.

מוסא אבו אסעם: כן, שתי המשפחות. יש עוד אנשים שמה מסביב.

עכשיו אנחנו באמת רצינו להקים יישוב שם, רצינו להתקדם, רצינו להסתדר, רצינו להגיע על-מנת שאנשים יחיו בצורה נורמאלית וביקשנו מהמוסדות וכל פעם דוחים את זה ודוחים את זה, ובדקים כל מיני בדיקות וזה, יש התקדמות אבל מעטים בעניין.

יו"ר, אליעזר גולדברג: איפה אתה גר?

מוסא אבו אסעם: אני גר, חלק בתל-שבע וחלק בפזורה. יש לי שני בתים, יש לי שתי נשים. אחת גרה שם ואחת פה.

גם בתל-שבע, איפה שהמשפחה שלי גרים, הם גרים על שטחים ששייכים בעבר לאבו אסעם והגיעו הסדר ויישוב שם.

עכשיו אנחנו מבחינתנו כמשפחה, מוכנים להתקדם, להתקדם על-מנת לגור בצורה מסודרת ביישוב אבו אל חמאם, זה יישוב,

אחמד אלאסד: במה להתקדם? בהסדר קרקעות? במה להתקדם?

מוסא אבו אסעם: יש לנו שמה קרקעות שלנו, אנחנו מוכנים להגיע להסדר על-מנת להקים יישוב שם, ולהתגורר בצורה מסודרת ולא יהיה הרבה, אם אנחנו נעשה תוכנית, אנחנו כל מה שיש בתוך התוכנית, גם אם יבואו אנשים מחוץ לאבו אסעם רוצים לגור שמה, אנחנו נשמח לקבל אותם. אני יודע שיישוב קטן תמיד צופה להגדיל אותו, כל שהיישוב גודל הוא מקבל יותר תקציבים לעתיד ואנחנו נשמח לקבל כל מיני אנשים מהאזור שיבואו לגור אתנו.

יו"ר, אליעזר גולדברג: באבו אל חמאם, זאת אומרת לבנות שם, להכיר ביישוב הזה,

מוסא אבו אסעם: להכיר ביישוב הזה,

יו"ר, אליעזר גולדברג: לתכנן אותו,

מוסא אבו אסעם: אנחנו מוכנים,

יו"ר, אליעזר גולדברג: כיישוב מוכר.

מוסא אבו אסעם: על השטחים שיצטרפו מהיישוב, אנחנו מוכנים להגיע להסדר.

יו"ר, אליעזר גולדברג: היום אתה אומר זה חמאם בלמוייה,

מוסא אבו אסעם: למה? חמאם בלמוייה, כן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: יש לכם מים שמגיעים לשם?

מוסא אבו אסעם: יש לנו מים, כן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: מגיעים לשם מים?

מוסא אבו אסעם: כן, מגיעים למים. אנחנו לקחנו מים בכוחות עצמנו. הבאנו צינור מים ואנחנו שותים מים שם.

יו"ר, אליעזר גולדברג: למרות שזה לא מוכר?

מוסא אבו אסעם: למרות שזה לא מוכר, כן. אבל יש לנו ברז מים שאנחנו שותים ממנו ויש לנו שמה גן ילדים ואנחנו רוצים להקים בית-ספר שם, יוצאים מאצלנו בבוקר, כל בוקר משתי המשפחות האלה, שישה אוטובוסים עם ילדים, כשיש גשם הם לא לומדים, ואנשים, מתי שיש מישהו חולה ויש גשם, זה בעיה, בקיץ זה בעיה. אנשים לא מוכנים להמשיך ככה, רוצים להתקדם, רוצים לראות את הקדמה, אנחנו. האנשים היום מוכנים להגיע על-מנת להתיישב בצורה מסודרת ויש כוונה ואנחנו ביישוב הזה מוכנים להגיע להסדרים הוגנים על-מנת לבנות יישוב שישרת את האוכלוסייה שנמצאת שם וגם את האזור מסביב. אין לנו בעיה לקלוט אותם שם, אנחנו רוצים להקים את היישוב.

יו"ר, אליעזר גולדברג: יחד עם המשפחה השנייה?

מוסא אבו אסעם: כן.

אחמד אלאסד: יש עוד משפחות גם.

מוסא אבו אסעם: שתי משפחות גדולות.

אחמד אלאסד: ויש בנוסף עוד משפחות קטנות.

מוסא אבו אסעם: יש משפחות קטנות שם מסביב, שאפשר לקבל אותם שם.

עו"ד בר סלע: לאסוף אותם לשכונה. לאסוף אותם באותו יישוב.

מוסא אבו אסעם: כן, אין בעיה ואנשים יירצו לגור שם.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אבל יש בעיה של הבעלות, לא?

מוסא אבו אסעם: הבעלות? האנשים, בעלי השטח שאני אחד מהם, איפה

שנרצה להקים את היישוב, אנשים יגיעו להסדר על המקום הזה

שצריכים להקים עליו יישוב ואנשים, אם זה יהיה הסדר הוגן,

יגיעו להסדר עם המדינה והמדינה תקים את היישוב ותאכלס

אותו על-ידי התושבים ועל-ידי כל מי שיבוא. לא תהיה התנגדות,

נגיד, כמו במקומות אחרים שלא רוצים את זה וכן רוצים את זה.

אם המדינה תגיע להסדר על השטחים נגיד על 2,000 דונם או

1,500 דונם בשביל להקים את היישוב, אנחנו נשמח לקבל כל

אחד שיבוא לשם ולא תהיה לנו התנגדות נגיד זה כן וזה לא.

יו"ר, אליעזר גולדברג: היחסים ביניכם ובין המשפחות האחרות,

מוסא אבו אסעם: טובות מאוד.

יו"ר, אליעזר גולדברג: טובות?

מוסא אבו אסעם: כן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: יחסים טובים?

מוסא אבו אסעם: טובים מאוד.

אני הייתי מזמין אתכם אפילו לשטח, לראות ולהתרשם, אם אתם תהיו

מעוניינים לבקר בשטח ולקבוע ישיבה עם נציגים של

האוכלוסייה, שני המשפחות, שיבואו ותשמעו אותם ואנחנו באמת

רוצים לקדם את העניין ולהוות דוגמה לאחרים.

יו"ר, אליעזר גולדברג: כן.

מוסא אבו אסעם: אין לנו שום בעיה שאנחנו אם יבואו איזה משפחה או שתיים או שלוש או עשר מבחוץ וייכנסו ויהיה שטח נקבל מקום, אין שום בעיה לקבל אותם.

אחמד אלאסד: יש לי שאלה עכשיו אליך.

מוסא אבו אסעם: כן-?

אחמד אלאסד: אני אומר לך, יש הרבה אנשים באו, ישבו במקומך ודיברו והמדינה לא מדברת על רק איפה אפשר להקים את היישוב, לעשות הסדר קרקעות, היא מדברת על הכל, כל מה שיש לך, גם מחוץ לקו הכחול שאמורים להקיף את הריכוז הזה שאתה מדבר עליו, אומרים לך מה עם הקרקעות בתביעת בעלות מחוץ לקו החדש, אם יכירו מחר בזה. מה גורלה? אם אנשים מוכנים להגיע לזה להסדר, לא מוכנים להגיע להסדר?

מוסא אבו אסעם: אני אגיד לך, אם אנשים,

אחמד אלאסד: יש כאלה שאמרו שכן, אין בעיה, יש כאלה שאמרו - מוכנים לתרום לציבור 40% וחלק ילך לא יודע מה, למדינה.

מוסא אבו אסעם: אנחנו, אלה שיתרמו, כל אחד יתרום מה שיש לו. אנחנו אומרים, אנחנו מוכנים להגיע להסדר, נשב על ההסדר, עם מה שצריך לתת מהממשלה ישלמו פיצויים וחלק יתנו באדמה ויקימו ישוב וזה מה שצריך. מי שרוצה לתרום - שיתרום, אנחנו לא נגד אלה שתורמים.

אחמד אלאסד: אני לא מדבר על זה, אני מדבר בדיוק בתוך הקו הכחול אני עושה הסדר קרקעות, מחוץ לזה - לא מעניין אותי, לא רוצה לעשות הסדר. מה אתה אומר לאדם כזה?

מוסא אבו אסעם: אני אומר, הבן-אדם הזה, כל אחד יכול להגיד מה שהוא רוצה. אני מדבר על המשפחה שלי ועל האנשים שאני מייצג

אותם. האנשים שאני מייצג אותם, מוכנים להגיע להסדר על הכל, בתנאי שיקום יישוב ויתרכזו שם ביישוב ויקבלו פיצוי הולם, גם על הקרקע ויקבלו תמורה גם קרקע וגם כסף על השטחים האחרים.

יו"ר, אליעזר גולדברג: טוב.

מוסא אבו אסעם: ואנחנו באמת, אני מוכן לשים יד, אני ועוד אחרים מהיישוב, ולקדם את זה בצורה מהירה וסדירה, אנחנו לא רוצים להתחיל להתמקח על כל דבר קטן.

אחמד אלאסד: הסדר קרקעות זה פרטני או ייצוג?
מוסא אבו אסעם: פרטני.

אחמד אלאסד: אחד בשם כולם או כל אחד פרטני?
מוסא אבו אסעם: פרטני, אבל אפשר להביא אותם ולשבת אתם ולסגור את העניינים.

בלהה גבעון: זה רק שתי משפחות, זה לא, אחמד אלאסד: משפחה זה חמולה, זה לא משפחה,
מוסא אבו אסעם: זה, כן,
אחמד אלאסד: במובן של אבא ואימא.

בלהה גבעון: ברור.

יו"ר, אליעזר גולדברג: טוב.

מוסא אבו אסעם: ואני אשמח שאתם תבקרו ונראה לכם את זה מקרוב ואני מקווה שיהיה שיתוף פעולה ואנחנו באמת נקדם את היישוב שלנו בצורה מסודרת. אנשים רוצים חשמל, מים, דרכי גישה. היום באמת אין דרכי גישה ואין חשמל וזה בעיה רצינית. בית-ספר.

אחמד אלאסד: מה המרחק מתל-שבע?

מוסא אבו אסעם: המרחב בין תל-שבע ליישוב הזה, בערך ארבעה קילומטר.
בלהה גבעון: בקו אווירי?

מוסא אבו אסעם: כן. ואנחנו מוכנים גם לקבל שירות מוניציפאלי מתל-שבע.
 אחמד אלאסד: לעשות עוגן כזה.
 מוסא אבו אסעם: זאת אומרת, אם אנחנו נקים את היישוב, לא צריך להקים
 שמה מועצה או משהו, אין לנו בעיה ששירות מוניציפאלי נקבל
 בתל-שבע.

יו"ר, אליעזר גולדברג: טוב. המצב בתל-שבע הוא לא,
 בלהה גבעון: הם ישלמו מיסים.
 מוסא אבו אסעם: אני אגיד לך, המצב בתל-שבע הולך ומשתפר ואני מקווה
 שהוא ישתפר.

יו"ר, אליעזר גולדברג: באיזה מובן הוא משתפר?
 מוסא אבו אסעם: הוא השתפר לטובה מבחינת האנשים שנמצאים שם,
 התחילו להבין שבאמת צריכים לשמור על היישוב שלהם ואני
 רואה התקדמות ביישוב ואני לא, אני,
 עו"ד בר סלע: היישוב שאתה מדבר עליו, על שתי המשפחות, זה יישוב
 בעל אופי כפרי או בעל אופי עירוני?
 מוסא אבו אסעם: כפרי.

עו"ד בר סלע: מה זה כפרי, לפי דעתך?
 מוסא אבו אסעם: זאת אומרת, זה בית שעל-ידו משק קטן, שעל-ידו משק עזר
 שאפשר לחיות ממנו. חממות, לולי עופות, לא יודע מה, אנחנו
 נגיע בתוך זה שאנחנו נדבר, נגיע להסכם מה אנחנו צריכים.

פייסל אלהוזייל: ממה הם מתפרנסים היום?
 מוסא אבו אסעם: היום כולם, חלק מהם חקלאים וחלק עובדים שכירים.
 בלהה גבעון: כמה דונם פחות או יותר מדובר?
 מוסא אבו אסעם: אני לא זוכר בדיוק, אבל יש הרבה אדמה. יש בערך 5,000
 דונם.

יו"ר, אליעזר גולדברג: טוב. תודה רבה לך.

מוסא אבו אסעם: תודה.

בלהה גבעון: כמו כל תל-שבע, 5,000 דונם. 5,000 דונם זה כל תל שבע.

[ההקלטה מחודשת לאחר הפסקה]

יו"ר, אליעזר גולדברג: אדון נאיף אבו ערר, אתה יושב-ראש מועצת,

נאיף אבו ערר: חירבת אבו ערר.

יו"ר, אליעזר גולדברג: למה חירבת?

נאיף אבו ערר: חירבה, זה חירבה, אני קורא לזה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אתה יושב ראש המועצה וקורא לזה חירבה?

נאיף אבו ערר: חירבה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אני במקומך לא,

נאיף אבו ערר: תאמין לי,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אני במקומך לא הייתי מקבל על עצמי יושב-ראש חירבה.

נאיף אבו ערר: בחרו בי אנשים להיות שמה ואני,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אבל אתה הצגת את עצמך למועמד.

נאיף אבו ערר: אני רציתי באמת לשפר את זה ולהעביר את זה למצב יותר

מתאים, אבל זה לא הולך. יש לנו פתגם בערבית אומר [ערבית],

מסתכלים בעיניים, לא יכולים לעשות, מתוסכל, יענו, לא יכולים

לעשות שום דבר.

יו"ר, אליעזר גולדברג: טוב, נשמע ממך על המועצה. קוראים לזה גם ערוער

וגם,

נאיף אבו ערר: ערערה בנגב.

יו"ר, אליעזר גולדברג: ערערה בנגב, זה השם הרשמי?

נאיף אבו ערר: ערערה. ערערה בנגב. יש ערערה בוואדי ערה, אז לכן קראו

בנגב, כי שיהיה,

יו"ר, אליעזר גולדברג: הבנת, ערערה בנגב. טוב, אז בבקשה, אנחנו מוכנים לשמוע מה שיש לך לומר מהניסיון שלך, על הרעיונות שיש לך, על הדרכים שאתה חושב שצריך ללכת בהם בכל מה שנוגע ליישובים.

נאיף אבו ערר: בנושא הקרקעות או הסדרת הקרקעות עם הבדואים? יו"ר, אליעזר גולדברג: הכל, הכל. הכל. זה קשור אחד בשני, אתה לא יכול להפריד בין הדברים.

נאיף אבו ערר: כן. אני פשוט רוצה להתחיל עם זה שלבדואים יש ניסיון מר עם הממשלה או הנציגים של הממשלה, נציגיה. אז לכן, הניסיון המר הזה, כמה שהשנים מתרבים, כמה שהוא מתרחב יותר ונהיה פחות אמון ופחות ופחות וזה ככה. למשל, אני הזכרתי את זה ביום אחד שהיינו באולם,

יו"ר, אליעזר גולדברג: באסיפה שהייתה, במפגש שהיה?

נאיף אבו ערר: במפגש הקודם,

יו"ר, אליעזר גולדברג: כן-?

נאיף אבו ערר: אני דיברתי גם על הנושא הזה. בשנות ה-80, לאחר הסכם השלום עם מצריים, הוקם גוף שקוראים לו מינהל הביצוע והוא,

יו"ר, אליעזר גולדברג: מינהל?

נאיף אבו ערר: זה גוף כמו מינהלת הבדואים,

יו"ר, אליעזר גולדברג: כן, כן,

נאיף אבו ערר: וכמו הרשות של היום. זה גוף שכל פעם קוראים לזה,

יו"ר, אליעזר גולדברג: שם אחר.

נאיף אבו ערר: שם אחר.

יו"ר, אליעזר גולדברג: כן.

נאיף אבו ערר: קוראים לו גוף מינהל הביצוע, שהוא העבודה שלו היתה להגיע להסדר עם הבדואים על הקרקעות ולפנות אותם מהשטח של תל-מלחתא.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אתה מדבר על חוק השלום?
נאיף אבו ערר: חוק השלום.

יו"ר, אליעזר גולדברג: כן.

נאיף אבו ערר: זה אותו דבר.

יו"ר, אליעזר גולדברג: כן, כן, כן.

נאיף אבו ערר: זה אותה עבודה למעשה.

והמינהל, והגוף הזה, עד עצם היום, לאחר 27 או 28 שנים, הבדואים סובלים מהתוצאות של ההסדרים שהיו אז בתקופה ההיא של 82 ואני אחד מהם. הישוב ערערה בנגב, זה יישוב של המפונים של תל מלחתא, בנוסף ליישוב כסייפה. זה שני יישובים שהיו באזור שדה התעופה שמה.

הרבה מקרים שעד עצם היום מתדיינים בבתי-משפט.

יו"ר, אליעזר גולדברג: על-?

נאיף אבו ערר: על הסדר הקרקעות שהיה להם ועד עצם היום, היישובים האלה תקועים מחוסר התפתחות, מחוסר פיתוח, מחוסר תשתיות, ביישובים האלה, מכיוון שלקחו קבוצת אנשים מהקרקעות שלהם, העבירו אותם לחלק שטח של קרקע, והקימו אותם והשטח הזה, אפשר להגיד 70% ממנו הוא עדיין בתביעת בעלות עד עצם היום.

עכשיו, כמה שהיתה משמעות של הבדואים על הנושא של הסדר קרקעות וזה, היה פחות ממה שיש היום. היום, קשה מאוד לוותר על מטר קרקע. בזמן הפינוי, היה אפשר לעשות הסדר עם בעל הקרקע, כמו יתר התושבים. אבל לאחר שראו שהבדואים מגיעים

עד כדי כך רוצחים אחד את השני בשביל מגרש 500 מטר, אז כל אחד נדבק יותר ויותר בקרקע שלו ומזה, אנחנו כראשי רשויות, אני לא סתם אמרתי חירבת ערעה, כי אני לא מרגיש שאני עושה משהו בתחום הזה, אני לא יכול לפתח את היישוב. כי בכל מקרה, אני תקוע עם תקציבים היום להקמת בתי-הספר, עם הרשאות ממשרד החינוך, שאני לא יכול לעשות בהם כלום. ויש לי בעיה שהיום, היום בעצם, יעני השיחה האחרונה אולי לפני שעה, היתה לי עם אילן שרון וגם יהודה בכר מטפל בזה, שאני תקוע עם הרשאה ממשרד החינוך בסכום של כשישה מיליון שקל להקמת בית-ספר ואני לא יכול להקים אותו,

אחמד אלאסד: בגלל תביעת בעלות.

נאיף אבו ערר: לא רק תביעת, נעשה הסדר על הקרקע, אבל בעלי הקרקע תובעים על אותו נושא בעניין של חלופה, מה לקבל קרקע או כסף,

אחמד אלאסד: עדיין לא קיבלו תמורה.

נאיף אבו ערר: בתמורה. הכל מסובך. וזה בכותלי בית-המשפט זה כבר כמה שנים.

ואני ערבתי את השר,

יו"ר, אליעזר גולדברג: בית-המשפט או בתביעת הבעלות?

נאיף אבו ערר: בית-המשפט, אני לא יודע, זה מכוון, לא מכוון, לא חותך, יו"ר, אליעזר גולדברג: לא, יש, הרי הוגשו תביעות בעלות בהסדר. לזה אתה מתכוון?

נאיף אבו ערר: אני מדבר על אנשים שעשו הסדר. בזמן הגוף הזה של מינהל הביצוע.

יו"ר, אליעזר גולדברג: עשו הסדר עם ה-?

נאיף אבו ערר: עשו הסדר,

יו"ר, אליעזר גולדברג: כן-?

נאיף אבו ערר: אבל לא נסגר. השאירו, בכל הסדר השאירו זנבות. פה ושמה, שלא, שלא סגרו את זה. עד עצם היום הזה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: כן.

נאיף אבו ערר: ואנחנו כיישובים, כיישובי קבע, אנחנו עד עצם היום הזה סובלים מזה. אין פשוט, אין אמון. הבדואים, אין להם אמון בכל מה שנוגע לעניין של הסדרת הקרקעות, אין אמון, כי רואים מה שקרה. אין משהו ביישובי הקבע האלה, אין משהו שיכול לגרות את הבדואים להיכנס ליישובים האלה.

מה ההבדל ביני לבין הפזורה היום? טלפון - יש להם, מים - יש לו, חשמל - יש לו גנראטור.

פייסל אלהוזייל: והוא לא משלם ארנונה.

נאיף אבו ערר: ההבדל בינינו שאני עושה צווי עיקול לאנשים, תושבים אצלי, בשביל ארנונה ולתשלומי מים ולכל מיני מיסים, והם יושבים כל אחד בקרקע שלו,

דובר: מקבלים צווי הריסה.

נאיף אבו ערר: מקבלים את כל השירותים שהם רוצים לקבל והבעיה שלהם שאין להם רישיון היתר לשבת בקרקע שלו. לא יותר ולא פחות. ועל זה מתמודדים כל החיים. ואף אחד לא יכול, אף אחד לא ירשה לעצמו לעזוב את המקום הזה שהוא חי בחופשיות, הוא והילדים שלו והמשפחה שלו, ולהיכנס למעצר הגדול. זה מעצר גדול. אין הבדל ביני לבין התושבים, אלא תושבי הפזורה הם חיים יותר טוב מאלה שיושבים ביישובי הקבע.

אנחנו, היה לנו מקרה רצח בגלל מגרש של 500 מטר מרובע ואנשים עברו בכלל מהיישוב לאזור רמלה ועד היום נרצחו שניים, ושלושה אנשים בבית הסוהר, נשפטו, יש אחד 22 שנה, אחד 14

שנים וזה, על 500 מטר. שהיו חיים בשטח שלהם קרקע שלהם ועשו הסדר ונקלעו למצב הזה.

אז מי היום, מי יש לו רצון להגיע ליישובי הקבע.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אז מה מעכב את פיתוח היישוב?

נאיף אבו ערר: אני יכול להגיד לך, נזכרתי את זה, אולי לא, פשוט לא, העבירו את התושבים או המפונים, העבירו אותם לשטח שהוא בתביעת בעלות. וכל דבר שאנחנו רוצים להעביר, אם זה כביש, אם זה ביוב, אם זה הקמת בית-ספר, אם זה הקמת מוסד או משהו לשירות הציבור, זה מעכב אותנו, אנחנו לא יכולים,

יו"ר, אליעזר גולדברג: זאת אומרת יושבים על שטח, נאיף אבו ערר: על שטח בתביעה, בתביעת בעלות.

יו"ר, אליעזר גולדברג: שיש עליה, תביעת בעלות של אחרים.

נאיף אבו ערר: אחרים. אז זה מה ש, לזה אני מתכוון, שאנחנו יושבים, העבירו את היישוב או המפונים, העבירו אותם לשטח שהוא בתביעת בעלות, 70% מהשטח הזה, בתביעת בעלות,

עו"ד בר סלע: של משפחה אחרת.

נאיף אבו ערר: של משפחות אחרות, לא משפחה, לא מדובר במשפחה אחת אלא משפחות אחרות, שלא נותנות לנו לבנות שמה או להגיע, להיכנס לשטח הזה. יש אנשים ביישוב ערערה בנגב, שהם רכשו מגרשים, רכשו על הנייר ממינהלת הבדואים, שילמו עבור המגרשים האלה,

יו"ר, אליעזר גולדברג: ויש תביעת בעלות.

נאיף אבו ערר: כן והוא בתביעת בעלות ושילמו וקנו אבנים וקנו ברזל והכינו תוכניות ויש להם היתר בנייה והכל, ולא יכולים להיכנס לשטח.

עד עצם היום,

עו"ד בר סלע: יש להם היתרי בנייה אפילו?

נאיף אבו ערר: ויש להם היתרי בנייה. לא סתם אני אומר לך, אנשים תקועים, לא יכולים להיכנס לשטח הזה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: איך קיבלו היתר בנייה בלי אישור של בעל ה, עו"ד בר סלע: המינהל.

נאיף אבו ערר: המינהל, יש ועדת שמעוני, שהיא מסתכלת על התוכניות, יו"ר, אליעזר גולדברג: אבל הקרקע לא על שם המינהל.

נאיף אבו ערר: הכל בסדר, חותמת.

עו"ד בר סלע: המינהל טוען שהקרקע היא שלו.

נאיף אבו ערר: המינהל טוען שזה קרקע שלו, כמו שהוא טוען על כל הקרקעות של הבדואים, שהוא האפוטרופוס של כל הבדואים, זה בדיוק קורה גם כן ביישוב.

עו"ד בר סלע: והמינהל הקצה את הקרקע.

נאיף אבו ערר: אבל אני, כבדואי, לא יכול להיכנס לאותו שטח זה, אני לא יכול להיכנס אליו. ואם אני אכנס אליו, או שאני רוצח אותו, או שהוא רוצח אותי. בסופו של דבר, אנחנו בבית-משפט.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אבל בכל-זאת נכנסו.

נאיף אבו ערר: לא. אין דבר כזה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: מה לא? היום, היום לא יושבים אנשים, בדואים, על קרקע שלגביה יש תביעת בעלות של מישהו אחר?

נאיף אבו ערר: לא, אין דבר כזה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אין דבר כזה?

נאיף אבו ערר: אין דבר כזה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא, אני חשבתי שבהתחלה בהתחלה בהתחלה, כשבאו והושיבו, באו והתיישבו ואחר-כך בא מישהו ואמר - מה אתה יושב כאן? זה תביעת בעלות שלי.

נאיף אבו ערר: לא. ישבו, ישבו על אדמות שהם בהסדר ואנשים בעלי הקרקע עשו הסדר, קיבלו כסף, קיבלו את הפיצויים שלהם ועזבו. אבל הקרקע שהיא בתביעת בעלות, אף אחד לא יכול להיכנס. עד עצם היום הזה. אני אומר לך, אני נמצא אפילו ביקשתי לפני שבועיים ביקשתי מהמשפחה, ישבתי אתם ארבע שעות, ביקשתי מהם רק לעשות גדר, הקבלן יעשה לי גדר, מצלם אותו, נעביר את הצילום להגיש חשבון ראשוני בשביל שלא ייקחו לנו את ההרשאה, אני דיברתי על זה עם יהודה, על הנושא הזה. וככה עשיתי, רק שלא ייקחו לי את ההרשאה ואני תקוע עד עצם היום הזה.

עו"ד בר סלע: והצלחת? זאת אומרת, הם הסכימו? שמת גדר, צילמת ונגמר?

נאיף אבו ערר: הסכימו אבל זהו, אני לא יודע, באה הרוח, הרים את כל הגדר, כל הלוחות.

עו"ד בר סלע: בסדר, אבל היה,

נאיף אבו ערר: הפח הזה,

עו"ד בר סלע: אבל עשיתם גדר, צילמת,

נאיף אבו ערר: צילמתי ואמרת - אני מקווה שלא ייקחו לי את ההרשאה. אבל כמה זמן יכולים? חודש? חודשיים? שלוש?

עו"ד בר סלע: עוד חצי שנה תעשה עוד פעם גדר.

נאיף אבו ערר: לא, זה לא יהיה לי. זה לא יהיה לי. וזה המצב, אדוני. לא הקימו את ה, עוד פעם, הקימו את מינהל הביצוע, תקע את האנשים, יש אנשים שעד היום את ה- 20% לא קיבלו אותם, יש אנשים שעד היום תובעים את ה- 20%, הרי קיבלו, או 5% או 20%.

אחמד אלאסד: בקרקע.

נאיף אבו ערר: בקרקע. או 5%,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: 20% בקרקע,
 נאיף אבו ערר: או 5% על מים, שלחין, או 20% בעל. עד עצם היום, לא קיבלו
 את זה. השאירו זנבות.

אני יושב פה, אני זוכר שאני הייתי עוד צעיר, ילד, זה מה שהיה, זה היה
 עם אבא שלי זיכרונו לברכה, אני זוכר שהיתה לנו הבטחות של
 מינהל הביצוע, חתום עליהם דודיק שושני, לא, להיכנס ליישוב
 שיש בו תשתית של הביוב. והיום אני, יש לי החזר מלוות
 במועצה, 681,000 שקל, כל שלושה חודשים. שאני, אין לי, אין לי
 כושר החזר במועצה ואני תקוע עם זה, על נושא הביוב, ועדיין
 חצי מהיישוב לא מבויב.

יו"ר, אליעזר גולדברג: כמה תושבים יש היום?
 נאיף אבו ערר: 12,000 תושבים. בערעה.
 אחמד אלאסד: יש לך פזורה פנימית בתוך הקו הכחול של היישוב?
 נאיף אבו ערר: יש לי. יש לי בקרקעות שלהם, אני לא יכול לעשות, אפילו
 לחייב אותם ארנונה אני לא יכול.

יו"ר, אליעזר גולדברג: כן, אבל הם בתחום הקו הכחול?
 נאיף אבו ערר: בתחום.
 בלהה גבעון: יש גם פזורה?
 יו"ר, אליעזר גולדברג: כן, זה מה שהוא אומר.
 נאיף אבו ערר: כן. יש לי משהו קרוב ל-4,000 תושבים פזורה.
 עו"ד בר סלע: 4,000?
 נאיף אבו ערר: כן.

עו"ד בר סלע: כמה משפחות זה בערך? כמה משפחות ה-4,000?
 נאיף אבו ערר: אני לא יכול להגיד לך,
 עו"ד בר סלע: בערך.

נאיף אבו ערר: יש, יש לי, יש מתוכנן, עם מספר ועם הכל, חבל, אני יכולתי להביא את זה. אין לי, יש לי הכל במועצה.

עו"ד בר סלע: כמה?

[מדברים ברקע]

נאיף אבו ערר: לא, יותר, איזה חמש?

דובר: חמש חמולות.

נאיף אבו ערר: יש יותר, יותר. יש לי תוכנית, יש לי,

דובר: בתוך הקו הכחול?

נאיף אבו ערר: מסביב, מחוץ לקו. מחוץ,

יו"ר, אליעזר גולדברג: מחוץ לקו הכחול?

נאיף אבו ערר: מחוץ לקו, אני אומר לך, הפזורה, האנשים האלה מקבלים

שירות מהמועצה. כל שירות.

יו"ר, אליעזר גולדברג: כן, אבל מבחינה,

נאיף אבו ערר: גם חינוך, גם בריאות, גם רווחה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: מחוץ לקו.

נאיף אבו ערר: מחוץ לקו אני אומר לך.

עו"ד בר סלע: לא, השאלה היתה - האם בתוך הקו הכחול,

נאיף אבו ערר: יש בתוך הקו.

עו"ד בר סלע: אז אני שואל כמה יש בתוך הקו הכחול, כמה תושבים,

בערך?

נאיף אבו ערר: יש לי בערך 2,000 אולי, בין 1,500 ל- 2,000 תושבים,

עו"ד בר סלע: 2,000 בערך,

נאיף אבו ערר: שהם בתוך הקו שהם,

עו"ד בר סלע: פזורה.

נאיף אבו ערר: נמצאים בקרקעות שלהם, שיש להם תביעות בעלות,

עו"ד בר סלע: יישוב בלתי מוכר.

נאיף אבו ערר: לא לא לא, הם בתוך היישוב, איך, בתוך היישוב, אבל הבנייה לא מוכרת.

זה בתחום תחום השיפוט של המועצה, אבל הם נמצאים בקרקע שלהם, בתביעת בעלות על הקרקע ואף אחד לא יכול לדבר אתם. גם המשטרה, דרך אגב, היא לא יכולה להתערב בדברים האלו. וזה המצב.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אז מה עושים? מה הרעיון? מה המחשבה?

נאיף אבו ערר: למה, מישהו שומע לרעיונות?

עו"ד בר סלע: אנחנו בשביל זה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אני רוצה לשמוע. אני לא מבטיח שום דבר, אבל אני יכול לשמוע.

נאיף אבו ערר: אני יכול להגיד לך,

עו"ד בר סלע: אנחנו רוצים לשמוע.

נאיף אבו ערר: הפיתרון היחידי, גם ליישובי הקבע וגם לתושבי הפזורה, קודם כל, על הקרקעות האלה, קודם כל צריך להכיר בזכויות הבדואים, קודם כל. על הקרקעות האלו, קודם כל. יעני, אם אתה רוצה שהבן-אדם ירחוש לך אמון, אני לא מדבר אליך ספציפי או לוועדה, אם,

אחמד אלאסד: לממסד.

נאיף אבו ערר: לממסד. אם הבדואים, אתה רוצה שהם באמת ירחשו אמון ויגיעו למסקנה שזהו, הגיע הזמן שבאמת נקבל את הזכויות שלנו וניתן את החובות שלנו, צריך להכיר קודם כל בזכויות של הבדואים. נניח שזה ירושה, לאבא שלי ואבא שלך, בוא נחתוך את זה באמצע. הרי בבית-משפט מגיעים להסכם פשרה. בכל מקום, מגיעים לסולחה, בוא נעשה משהו כזה, למה, או שתעשה ככה או שאתה, אני אהרוס לך את הבית, אי-אפשר, לא הולך,

כמה אפשר להרוס בתים, כמה אפשר להעביר אנשים משטחים, כמה אפשר להזיק לאנשים, כמה אפשר להרוס, כמה אפשר להרוג, כמה, כמה, כמה? אי-אפשר, זה לא הפתרון. יו"ר, אליעזר גולדברג: אתה אומר, למשל, לתת אחוז מסוים מהתביעה. אם למשל מישהו בא ואומר - אני התובע על 2,000 דונם, צריך, אפשר לקבוע שחצי מזה, הוא יקבל?

דובר: פשרה.

נאיף אבו ערר: אני לא אומר חצי, אני לא אומר 20%, אני לא אומר 30%.

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא, כדוגמה, כדוגמה. כדוגמה.

נאיף אבו ערר: אפשר להגיע להסכם פשרה, קודם כל,

יו"ר, אליעזר גולדברג: עם כל אחד ואחד?

נאיף אבו ערר: קודם כל, בלי מתווכים,

יו"ר, אליעזר גולדברג: עם כל אחד ואחד?

נאיף אבו ערר: אני כבעל קרקעות, עם כל אחד. אבל לעשות משהו אחד,

יעני, חוק. קריטריון, שיחול על כולם, מי שנאיף, בגלל שהוא

ראש מועצה ויש לו נציג ויש לו משפחה וזה, יקבל 40%, וזה

בגלל שאין לו כלום, ואף אחד לא מכיר אותו, הוא יקבל 10%,

לא. יעשו קריטריון מסוים לכולם, כאחד.

יו"ר, אליעזר גולדברג: זאת אומרת לא, פשוט להבין, אתה אומר - אם יש

תביעה ורוצים להגיע לתביעות, אני מדבר, על כל, כל האזור,

שיש לגביהם תביעות, אתה אומר - אם רוצים להגיע לאיזה

פיתרון, אתה מציע לתת אחוז מסוים מהשטח לבעלות, זהו? זה

ההסדר שאתה מציע? אחוז מסוים מזה? 50%, 75%, אני לא

מדבר על האחוזים, אבל אחוז מסוים? נגיד, אתה תובע 2,000

דונם, ניתן לך כך וכך, נכיר בבעלות.

עו"ד בר סלע: השאר - פיצוי.

יו"ר, אליעזר גולדברג: השאר פיצוי, אני לא יודע, יכול להיות שהשאר לא פיצוי, אני רוצה לשמוע מה דעתו.

נאיף אבו ערר: אני קודם כל נגד להציע, להציע, זאת אומרת לכל אחד להציע משהו אחר.

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא לא לא. ככלל שחל על כולם.
נאיף אבו ערר: לקבוע.

יו"ר, אליעזר גולדברג: לקבוע.

נאיף אבו ערר: לקבוע. אבל מה, איך לקבוע, בהסכמה של שני הצדדים, גם הבדואים, גם נציגי המדינה. לקבוע קריטריון מסוים שככה זה מה שיהיה וזה יחול על כולם.

יו"ר, אליעזר גולדברג: על כל הנגב?

נאיף אבו ערר: על כל הנגב, בלי יוצא מהכלל.

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא במשא ומתן,

נאיף אבו ערר: בהסכם אתם.

יו"ר, אליעזר גולדברג: כן.

נאיף אבו ערר: אני, זה בסדר מה שעושים פה, לקבל את הרעיונות של כולם, אבל להגיע להסכמה שאי-אפשר להסכים כל העולם, כל הבדואים יסכימו. אבל אחוז גדול יסכים על הקריטריון הזה, לפי זה אפשר ללכת. אבל כפיתרון כולל, לבדואים, יש עוד, צריך, המדינה צריכה להשקיע.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אבל איך מגיעים להסכמה? אנחנו הרי מדברים על עיקרון שחל על כל, יחול על כל הנגב.

אחמד אלאסד: יחייב אותם.

יו"ר, אליעזר גולדברג: נכון?

נאיף אבו ערר: אז זה מה שאני אומר.

יו"ר, אליעזר גולדברג: איך, אז אני אומר, איך אתה מגיע להסכמה?

עו"ד בר סלע: עם מי?

יו"ר, אליעזר גולדברג: מפני שאם תשאל את היושב-ראש, לא יושב-ראש, יישוב, בעיקר מדובר, בעיקר מדובר על יישובים לא מוכרים. תשאל אותם, יגידו - לא, מה פתאום? 50 - 50? לא בא בחשבון, אנחנו רוצים 80 ו-20, 80 בקרקע, 20 בפיצוי. תשאל את ההם - יגידו, לא 80, אנחנו רוצים 90. זה יגיד 70, זה יגיד, איך אתה מגיע להסכמה?

נאיף אבו ערר: תראה, אני חושב שהבדואים, אם ייראו שיש רצינות מצד המדינה, להגיע להסדר עם הבדואים, יו"ר, אליעזר גולדברג: בוא אומר לך, אני לא מדבר, נאיף אבו ערר: וימצאו פרטנר, יו"ר, אליעזר גולדברג: תשמע, אני לא מדבר עכשיו בשם המדינה. אבל אני רוצה לשאול אותך, נניח שקובעים 60%, סתם אני זורק מספר, בקרקע, 60% בקרקע. זה מתקבל על הדעת או שזה צחוק לעשות צחוק מכל העניין הזה?

נאיף אבו ערר: עוד הפעם.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אני שואל אותך.

נאיף אבו ערר: בסדר, עוד הפעם. אני חושב, אם הבדואים ימצאו פרטנר מהמדינה,

יו"ר, אליעזר גולדברג: יש פרטנר, בוא נגיד שיש פרטנר,

נאיף אבו ערר: לא לא, עד עכשיו, לא היה פרטנר.

יו"ר, אליעזר גולדברג: עכשיו יש, אני רוצה, עכשיו יש פרטנר.

נאיף אבו ערר: זה מה שאני אומר. אם ירצו,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אני רוצה לשאול אותך, אני רוצה לקבל, אני רוצה לצורך הדיון, הוויכוח בינינו, הדיון בינינו, אני רוצה לקבל את הרעיון שלך.

נאיף אבו ערר: כן-?

יו"ר, אליעזר גולדברג: רוצה. נגיד אני אומר רעיון מצוין. אבל עכשיו אני צריך לתת לרעיון הזה תוכן. אני צריך לתת לו, לא להשאיר אותו בחלל האוויר, אני צריך לתת לו תוכן שאפשר יהיה לבצע אותו. אז אם אתה, אם, אני יכול להבין שאם אני אומר לך - תראה, בוא, ההסכמה תהיה שהבדואים יקבלו בקרקע רק 10%, תגיד לי - תשמע, זה צחוק, 10%. אני שואל אותך, איפה אתה חושב, אתה יודע מה? אני אקל עליך. תגיד לי בין ובין. שלדעתך, זה, זאת הצעה הגיונית, צודקת. לפשרה. לפשרה. תגיד לי בין ובין.

נאיף אבו ערר: אתה יודע מה?

יו"ר, אליעזר גולדברג: 60%, 40%,

נאיף אבו ערר: למרות שאני לא, למרות שאין לי,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אני מקשה עליך,

נאיף אבו ערר: אבל בכל-זאת, אני אנקוט באחוזים.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אם אני מקשה עליך,

נאיף אבו ערר: אם הבדואים, אתה לא רק מקשה, אתה רוצה תשובה ספציפית.

יו"ר, אליעזר גולדברג: נכון.

נאיף אבו ערר: אבל בכל-זאת, אני רוצה להגיד, אני אנקוט, בכל-זאת, אבל אני רוצה להגיד שעוד פעם, אם הבדואים באמת ימצאו אנשים רציניים שבאמת רוצים,

עו"ד בר סלע: זה כבר אמרת שלוש פעמים, עכשיו תכל'ס.

נאיף אבו ערר: אם יגיעו, אם יסכימו לפשרה ואני אומר לך, לא יקבלו פחות מ-50%.

עו"ד בר סלע: אמרת מספר.

נאיף אבו ערר: פחות מ-50%, הם לא יסכימו.

אחמד אלאסד: עכשיו, השאלה השנייה,
 נאיף אבו ערר: לפחות,
 אחמד אלאסד: השאלה השנייה,
 נאיף אבו ערר: אז אולי יגיעו, אולי חלק יגיעו ל- 40%, אולי חלק ירצה 70%,
 ואז זה התפקיד שלכם לחתוך את זה. וזה המצב.
 אחמד אלאסד: אבל עכשיו, נניח שאנשים שחלק, נניח 20% לא מסכימים גם
 על 50% לפשרה, עכשיו יש אנשים שישבו פה, אומרים - אחר-
 כך צריך לנקוט נגדם בצעדים. מה אתה אומר על זה? אתה
 מצטרף אליו?
 נאיף אבו ערר: מה זאת אומרת?
 אחמד אלאסד: אנשים שלא רוצים לקבל 50%.
 נאיף אבו ערר: תראה, אם יש קריטריון לכולם, אז זה יחול על כולם, זה חוק.
 אחמד אלאסד: לא מקובל עליהם.
 נאיף אבו ערר: מה זה לא מקובל, איך אומרים? יש בערבית, [ערבית] אי-
 אפשר, אתה לא יכול לרצות את כל העולם, בהחלטה שלך.
 [דיבורים ברקע]
 נאיף אבו ערר: אנחנו למשל התפנינו ב- 20%, ואני, תשאל אותי,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: 20 - 80?
 עו"ד בר סלע: נשאל אותך מה?
 יו"ר, אליעזר גולדברג: מה לא?
 אחמד אלאסד: המדינה קיבלה 80.
 נאיף אבו ערר: 80%,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: 20 - 80.
 נאיף אבו ערר: על 100 דונם, קיבלו, יש חלק קיבל 20% בעל, קרקע,
 אחמד אלאסד: בלי מים.

נאיף אבו ערר: בלי מים או 5% עם מים. אפילו נטועים עצי זית, הכל מתוכנן, עבדו על אנשים, בקיצור. עבדו על אנשים. אפילו את זה לא קיבלו. עבדו על אנשים, ממש, עבדו בעיניים. היום תגיד לי, בחיים אני לא אחשוב אפילו, אפילו לא, אילו הייתי משוגע לא אחשוב על פיתרון כזה. אבל בכל-זאת, יש, חלק גדול מהאנשים שעשה את זה, והם נפטרו כבר.

פייסל אלהוזייל: בגלל ההסכם הם נפטרו?

נאיף אבו ערר: לא לא, זה כבר עבר, באמת, אנשים, תראה, מה אתה, מה אתה מצפה מראש משפחה או שייח' שבא, מוריד את ה, [ערבית] מה הוא מבין? מה, אתה יכול לפתור לך בעיות? זה המצב, עבדו על אנשים. אני זוכר, השייח', סידרו אותם, עבדו עליהם.

פייסל אלהוזייל: נאיף, אני רוצה לשאול אותך, בתור יושב ראש המועצה שמה, ולאור הניסיון שלך, ונניח בהנחה שנושא של הקרקע מוסדר, כל הבעיות של הבדואים ייגמרו, בצורה של ההתיישבות שישנה היום?

עטיה אלאעצם: תראה, הפיתרון של הבדואים זה לא רק תלוי לקחת להם את הקרקעות ולתת להם אחוז, לא, זה לא. הפיתרון, הבעיה של הבדואים מורכבת משלוש זוויות. אני יכול להגיד לך - חינוך, ריבוי ותעסוקה. זהו, זה ההרכב שלה. ברגע שיש חינוך ותעסוקה, אין ריבוי. ברגע שאין ריבוי, המצב בכלל ישתפר. תעזוב אותי מהקרקעות עכשיו, אני מדבר אתך על הפיתרון הכולל. זה מורכב משלושה דברים. וזה בשביל שיהיה חינוך מספיק ותעסוקה לבדואים, צריך המון תקציבים, מיליארדים, לא מיליונים. זה, זה הפיתרון שלנו.

פייסל אלהוזייל: המודל הקיים, זה נותן תשובה לאוכלוסייה הבדואית?

נאיף אבו ערר: לא. בכלל לא.

אחמד אלאסד: יש אזור תעשייה שם, בערערה?

נאיף אבו ערר: לא, אין. אין לנו, אין לנו במועצות הקיימות, אני לא אומר רק על ערערה, אצלך יש אזור תעשייה? בקושי יש לך כניסה ליישוב. יש בעיה ביישובים האלה, אמרתי, הזכרתי את זה שאין הבדל בינינו לבין הפזורה. אנחנו, אין לנו, אין לנו הכנסות עצמיות ביישובים האלה, לכל מועצה, אין לה הכנסות עצמיות, היא לא תתקיים.

עכשיו, כשאתה בא להיבחר גם כן, אתה חייב להסתובב עם כל העולם, אף אחד לא, אף אחד לא ידבר אתך, אם לא תציע לו משהו. אז יש בעיה. המועצות שלנו עמוסות היום בכוח אדם, שהוא גם לא, לא מספיק שלא מועיל גם למועצה או לתושבים, זה הפך להיות נטל ואין לנו הכנסות ומשרדי הממשלה, כל שנה אחרי שנה מורידים, מקצצים בתקציבים ואנחנו תקועים.

יו"ר, אליעזר גולדברג: תראה, אחת הסיבות לכך שהיישוב לא מתפתח, אחת הסיבות, זה תביעות הבעלות.

נאיף אבו ערר: גם. בין היתר.

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא, בין היתר. אני אומר - גם, לא, אני לא אומר שזה הדבר היחיד.

עכשיו, בוא נאמר שהרעיון שלך מתקבל ואנחנו נותנים 60%, לא 50%, 50%, לא חשוב, אני מקבל את העיקרון שלך, להגיע להסדר הזה. איך זה פותר את הבעיה של פיתוח היישוב? מפני שאז, 50% או 60% נשארים בבעלות של אדם מסוים. הוא לא חייב לתת למישהו רשות לבוא ולשבת שם. איך?

נאיף אבו ערר: לא לא, הקרקעות שנמצאות בתחום השיפוט של המועצה, תראה, זה קרקעות שהוא צריך לקבל תחליף לזה, זה לא, הוא

לא יישאר שם, יישאר לך, יתקע לך 200 דונם בתוך תחום שיפוט המועצה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אלא מה?

נאיף אבו ערר: לא, צריך לתת לו חלופה.

פייסל אלהוזייל: מחוץ ליישוב.

יו"ר, אליעזר גולדברג: מחוץ ליישוב?

נאיף אבו ערר: מחוץ ליישוב. יישובי הקבע. אולי הוא צריך היום,

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא, אני עכשיו מדבר רק על יישובי קבע.

נאיף אבו ערר: כן. אולי באמת צריך להקים יישובים חקלאיים על בסיס,

יו"ר, אליעזר גולדברג: בערעה. אני מדבר על ערעה,

נאיף אבו ערר: בערעה,

יו"ר, אליעזר גולדברג: התחלתי להגיד את זה שאחת הבעיות זה תביעות

הבעלות שמונע, מונעת התפתחות היישוב.

נאיף אבו ערר: אני יכול להגיד לך.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אז אני שואל, איך זה, איך ההסדר שלך,

נאיף אבו ערר: הבנתי.

יו"ר, אליעזר גולדברג: יביא,

נאיף אבו ערר: הבנתי. אנחנו ביישוב ערעה,

יו"ר, אליעזר גולדברג: החסימה הזאת לא תהיה.

נאיף אבו ערר: אנחנו ביישוב ערעה קיבלנו בצד מהכביש, בין הכביש לבין

שדה התעופה, קיבלנו קרקעות שהפיצו על הקרקעות 20%

וחמישה דונם, חמישה דונם על מים או 20% בעל. יש לנו

קרקעות שמה. מי שמגיע להסדר, יכול לקבל קרקעות חקלאיות

שמה ואת המגרשי בנייה הוא יכול לקבל בתוך היישוב. יש

פתרון, זה לא הבעיה.

פייסל אלהוזייל: לא לא, לא הבנת את השאלה.

נאיף אבו ערר: אני הבנתי את השאלה. הוא אומר לי, אם עושים הסדר על הקרקע, מה אתה חושב שה- 60% שהוא יקבל בתוך היישוב, נכון?

יו"ר, אליעזר גולדברג: כן.

פייסל אלהוזייל: והקרקע נשאר בתוך היישוב.

נאיף אבו ערר: זה מה שאני אומר.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אז החסימה הזאת נשאר.

נאיף אבו ערר: הוא נשאר תקוע עם 60% בתוך היישוב.

פייסל אלהוזייל: בוא נניח אני בעל הקרקע ונשאר אצלך ביישוב. אני בא ואומר לך - תעזוב אותך מהמינהלת, אני, אני, מה שאתה רוצה -

אני רוצה לעמוד לרשותך מבחינת תכנון.

נאיף אבו ערר: השאלה אם זה מקבל גיבוי ממינהל מקרקעי ישראל.

בלהה גבעון: עזוב רגע את המינהל.

פייסל אלהוזייל: עזוב את המינהל. אני, אתה רוצה לעשות שכונה? אני רוצה להעמיד את הקרקע.

נאיף אבו ערר: אז התושבים יכולים לרכוש, מי שרוצה לבנות בית, ירכוש ממנו.

עו"ד בר סלע: הוא ירכוש? הוא יצליח לרכוש? בעל הקרקע ימכור לו? ייתן לו?

נאיף אבו ערר: הוא יצליח, בתנאי שזה מגובה ממינהל מקרקעי ישראל,

עו"ד בר סלע: עזוב, שואלים אותך, האם הוא יסכים? בהנחה שזה

הפיתרון, מכירים בבעלות שלו על 50 דונם לצורך העניין, אבל

הוא לא צריך 50 דונם לעצמו, הוא צריך לעצמו עשרה דונם. 40

דונם האחרים, צריך לשווק לאחרים. הכירו בבעלות שלו, זה 40

שלו. הוא ימכור את זה? הוא יאפשר לאחרים לבנות את הבית

שלהם?

פייסל אלהוזייל: הוא יאפשר לו, בתמורה שהוא בחוץ יקבל. הוא אמר לך.
 נאיף אבו ערר: עוד פעם, עוד פעם, הוא, יש לנו,
 בלהה גבעון: ישלמו לו בשביל זה.
 נאיף אבו ערר: עוד פעם, לאט לאט, אבל. אם אותו בן-אדם מקבל קרקעות,
 בוא נגיד, על 200 דונם, מגיע לו 50%, יעני 100 דונם יקבל.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: נכון.
 נאיף אבו ערר: חלק מזה, מגרשי בנייה, בשבילו, לצורך המשפחה, וחלק אם
 זה קרקע שלחין או בעל, הוא יכול לקבל אותה בשטח על-יד
 הקרקעות של יתר התושבים.
 עו"ד בר סלע: אז אני שואל - הוא יסכים?
 נאיף אבו ערר: בוודאי, בטח, זה הפיתרון יהיה, מה זה?
 יו"ר, אליעזר גולדברג: אבל מה הוא יעשה שם? מה הוא יעשה?
 נאיף אבו ערר: אם תבוא, תשאל את הבדואים, תסכים לעשות הסדר בכלל,
 הוא לא יסכים בכלל, מי, מי רע לו עכשיו איפה שהם גרים
 בפזורה? זה לא רע.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: מה, מה,
 נאיף אבו ערר: אני, תשאל אותי אם יש לי 1,000 דונם בחוץ, לא רע לי. אני
 אשאר שמה, אני אשאר, יש לי גנראטור, יש לי פלאפון, יש לי
 מים, יש לי הכל, מה רע לי? ואם יש לי חינוך, הנה, עושים,
 עושים בג"צ, תקבל בית-ספר על-יד היישוב שלך. על-יד הקרקע
 שלך. מה הבעיה?
 בלהה גבעון: יהרסו לך את הבית כל פעם שתבנה.
 נאיף אבו ערר: אז זה המצב. זה מה שקורה היום.
 עו"ד בר סלע: זה לא פתרון.
 נאיף אבו ערר: אז זה לא פתרון, אז בשביל זה צריך להגיע להסכמה עם
 כולם, לקריטריון מסוים ולחתוך את זה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: בסדר, אבל אני רוצה להבין את התוצאה של זה. אתה אומר, אם יש לו בסופו של דבר, הוא תובע 2,000 הוא מקבל, או 200, יקבל 100, הוא לא צריך את ה-100. אז הוא יקבל חלק מזה בקרקע מחוץ לקו. כך אתה אומר.

נאיף אבו ערר: כן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: מה הוא יעשה שם מחוץ לקו, עם הקרקע הזאת? נאיף אבו ערר: זה קרקע חקלאית. עכשיו, אם נשאר לו, בוא נגיד, קרקע מיותרת לבנייה, הוא יכול למכור. יכול למכור לתושבים.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אז אנחנו מביאים את המצב אחרנית, מפני ששם יקום יישוב. זה עוד הקרקע הזאת ועוד קרקע הזאת ורק בסופו של דבר יקום לי שם יישוב.

נאיף אבו ערר: אדוני, הוא יכול, עוד פעם, אם הוא מקבל קרקע לבנייה, יגיע להסדר שיקבל 100 דונם קרקע בתוך היישוב לבנייה, הוא יכול למכור. יכול לקחת לעצמו עשר דונם, 20 דונם,

יו"ר, אליעזר גולדברג: הבעיה שלי היא לא, הבעיה שלי היא לא מה שבתוך היישוב, אתה, הרי חלק הוא יקבל מחוץ ליישוב.

נאיף אבו ערר: אז חלק זה חקלאי.

יו"ר, אליעזר גולדברג: מחוץ ליישוב.

נאיף אבו ערר: זה קרקע חקלאית, זה מה שיש לנו היום. זה קיים, זה לא צריך, לא צריך להקים.

פייסל אלהוזייל: זה בשיפוט של המועצה?

נאיף אבו ערר: כן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: מחוץ לקו?

נאיף אבו ערר: לא, זה לא מחוץ, בתוך הקו. בתוך.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אתה אומר שהוא יקבל את הפיצוי בתוך הקו, לא מחוץ לקו?

נאיף אבו ערר: בתוך הקו. איפה ש, במקרה שלנו, זה בתוך התחום שיפוט המועצה, אבל יש יישובים, יישובים אחרים שהם מחוץ לתחום שיפוט המועצה. הוא יכול לקבל את זה.

עו"ד בר סלע: אני רוצה לשאול אותך שאלה קצת אחרת. נניח, קצת אחרת. נניח הדוגמה, 200 דונם, מכירים לו ב- 100 דונם. וכל ה- 100 דונם, הם לבנייה, בתוך היישוב. בסדר?

נאיף אבו ערר: כן.

עו"ד בר סלע: הוא לא צריך 100 דונם, הוא לצרכים שלו, של המשפחה שלו, צריך רק 20 דונם.

נאיף אבו ערר: הוא יכול למכור.

עו"ד בר סלע: אני שואל - הוא ימכור או לא? זו השאלה.

נאיף אבו ערר: הוא ימכור, בטח ימכור.

עו"ד בר סלע: כן?

נאיף אבו ערר: אם זה מיותר לו, הוא ימכור.

פייסל אלהוזייל: ואם לא ימכור, הוא רוצה לשמור על זה?

עו"ד בר סלע: אם הוא ירצה לשמור?

נאיף אבו ערר: אני רוצה לענות ספציפי.

עו"ד בר סלע: לשאלה שלי, כן.

נאיף אבו ערר: במקרה על השאלה הזאת. במקרה כזה, אפשר לחייב אותו עד תקופה מסוימת, אם במידה והוא לא ישווק את זה, הוא ימכור את זה, אפשר לחייב אותו בארנונה, מיסים. ואז הוא לא ירשה לעצמו להחזיק את זה שנים, ישלם גם ארנונה ולא בסופו של דבר,

עו"ד בר סלע: וזה ריאלי, להגיע להסכמה כזאת?

נאיף אבו ערר: אני חושב שכן.

אחמד אלאסד: יש לי איזה שאלה, אני אשאל אותך עכשיו, אני גם אקח בחשבון גם מה שאתה שאלת.

נאיף אבו ערר: תקופה מסוימת - שנתיים, שלוש, ארבע.

אחמד אלאסד: בוא נגיד ככה, אם היום אתה מגיע לבדואי להסדר, אתה אומר לו - אני מציע לך הסדר, יש לך 200 דונם, הדוגמה שאתם אמרתם, 100 דונם. אתה לא יכול להגיד לבן-אדם, אני ... אותך גם 100 דונם שאתה קיבלת פיצוי, זו פשרה מ-200 זה 200 שלך, 100 שלך, שהמדינה מסכימה, כביכול, לתת לך את זה, להתנות שתשווק את זה. לא ישווק אותה, למה ישווק את זה? הוא חופשי.

נאיף אבו ערר: בסדר, אבל יש,

אחמד אלאסד: אז אם אתה לא רוצה לתת לו 100 דונם, תגיד לו - תשמע, אני לא רוצה לתת שום דבר.

נאיף אבו ערר: אבל עד תקופה מסוימת, גם הוא לא יכול להחזיק את הקרקע הזו בתוך היישוב, כל החיים, בלי,

אחמד אלאסד: השאלה שלי, בוא נגיד ככה, השאלה היא ככה, אם אותו בן-אדם, סתם דוגמה, תובע בעלות בתוך ערערה, יש לו סתם דוגמה משפחה של 500 דונם, עכשיו, מחר, הם מקבלים 250 דונם, דוגמה, מקבלים 250 דונם מחר בערערה. עכשיו, אתה לא יכול, אם אתה מציע, אתה נותן לו 250, אתה מכיר לו ב-250, הוא מתפשר, 250 דונם בתוך שטח השיפוט, הוא צריך, אם הוא מקבל חצי, כמו שאתה הצעת, 250 הוא צריך להעביר לאנשים אחרים, הוא מקבל כסף, נותן את זה לאחרים מי שיגור - יגור. ה-250 הנותרים, זה שלו. זה, אם זה יישאר שלו, הוא רוצה לגור, הוא רוצה לשווק, הוא רוצה לעשות, חופשי, הוא קיבל בתמורה.

עכשיו, הצעה שלך מה שאתה הבנת, ה-250, הוא יקבל, הוא צריך להחליף כל 500, הוא ייקח בחוץ שטח חליפי וכל ה-500 להפשיר לבנייה. ואז זה יעזור ליישוב שלך להתפתח.

נאיף אבו ערר: אז זה בדיוק מה שאני אומר. אם הוא מקבל את ה-50% מהקרע שנמצאים בתוך היישוב, אם הוא מקבל 50%, האלה הוא לא יכול לגור ב-300 דונם או 400 או 1,000 דונם, הוא לא יכול לגור בזה.

אחמד אלאסד: אז תציע לו בחוץ,

נאיף אבו ערר: הוא יכול לקבל גם בחוץ חלופה, יכול למכור חלק מזה, ואם משהו לא, ואם הוא רוצה סתם להחזיק, לא רוצה, יש לו מספיק כסף והוא לא רוצה למכור והוא גם צריך לשלם מיסים על זה. אז הוא, מבחינה כלכלית, יחשוב, אם הוא יחזיק את זה יותר או ימכור את זה. אי-אפשר גם להשאיר קרקע כזו פתוחה בלי מיסים, בלי שום דבר. מי יכול להסכים לך לדבר כזה?

אחמד אלאסד: תצטרך אחר-כך להרחיב את היישוב, כי אין לך קרקע לשווק לאנשים.

נאיף אבו ערר: מה זה?

אחמד אלאסד: תצטרך להרחיב את היישוב, אין לך קרקע, כי זה אחר-כך נשאר שמור.

נאיף אבו ערר: אז אם הוא ישמור לך יתפוש לך 250 וזה 250 וזה, אז איך תפתח את היישוב? אי-אפשר.

יו"ר, אליעזר גולדברג: זאת הבעיה. מפני שהחסם שאתה רוצה להוריד, אתה לא מוריד אותו. אתה מוריד אותו בחלק, אתה לא מוריד אותו בכלל.

נאיף אבו ערר: תראה,

יו"ר, אליעזר גולדברג: ואם אתה אומר, הוא יעשה חשבון שלא כדאי לו להשאיר 300 דונם סתם ככה שיהיו מונחים,

נאיף אבו ערר: ישלם עליהם מיסים.

יו"ר, אליעזר גולדברג: ישלם. אבל אתה יודע גם, כשאתה בא לגבות את הארנונה, הגבוהה, מה, מאיפה אתה תיקח ממנו?

אחמד אלאסד: ואם לא ישלם לך את זה?

יו"ר, אליעזר גולדברג: מאיפה תיקח? מה אחוז הגבייה אצלכם בכלל? איזה אחוז הגעת? איזה אחוז הגעת?

נאיף אבו ערר: בגבייה?

יו"ר, אליעזר גולדברג: בגבייה, כן. 30%? 20%? בקושי? בקושי.

נאיף אבו ערר: ארנונה אנחנו הגענו כמעט ל-25%.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אז אני לא טעיתי, אמרתי 20% - 30%.

נאיף אבו ערר: כן.

עו"ד בר סלע: אז אני שואל שאלה קצת אחרת,

נאיף אבו ערר: בבקשה.

עו"ד בר סלע: נחזור חזרה לדוגמה של ה-200 דונם, בסדר? מכירים לו

ב-100 דונם שיש לו זכות בעלות על 100 דונם. ביישוב. אבל

בדקים, יחד אתו ואומרים - כמה אתה צריך? הוא צריך רק 40

עכשיו למשפחה שלו. 60 דונם הוא לא צריך. במקום לקבל,

נאיף אבו ערר: מגרשי בנייה?

עו"ד בר סלע: מגרשי בנייה. אני מדבר על מגרשי בנייה. מכירים לו ב-

100 דונם מגרשי, תן לי לגמור את השאלה.

נאיף אבו ערר: סליחה, עד, אלה המפונים של תל מלחתא, מי שלא היה

זכאי לא היה מקבל.

עו"ד בר סלע: אבל אני נותן לך דוגמה. בוא, נתמודד עם הדוגמה.

מכירים לו בבעלות ב-100 דונם קרקע לבנייה בתוך היישוב. אבל

הוא צריך רק 40. אז נותנים לו 40 ואומרים - ה-60, היות וזה ביישוב, ניתן לך פיצוי בגין קרקע לבנייה.

נאיף אבו ערר: מי שרוצה למכור - הוא ימכור.

עו"ד בר סלע: אני שואל, זה ילך דבר כזה או לא?

נאיף אבו ערר: אתה שואל אותי, אני לא, אילו הייתי בעל קרקע, אם אני צריך כסף אני אמכור, אם לא, אז אני אשאיר. זה לא מחייב.

אחמד אלאסד: העמדה שלך, אתה.

נאיף אבו ערר: מי שאין לו צורך בקרקע - הוא יכול למכור. מי שיש לו כסף והוא מסודר וזה, הוא לא ימכור.

עו"ד בר סלע: אתה מתחמק מלהשיב לי לשאלה. אני מציע הסדר מסוים. אתה יכול לומר לי - לא יעבוד. לא טוב. ההסדר שאני מציע זה מכירים לו 50% בבעלות. נותנים לו 100 דונם, אבל הוא לא צריך. עכשיו, אם הוא יישאר, הוא יבנה על 40 דונם למשפחה שלו. 60 דונם יישארו ריק בתוך היישוב, לא מתקבל על הדעת. יש אנשים אחרים צריכים. אז המדינה תפצה אותו על שווי קרקע לבנייה ולמדינה יהיה ה-60 דונם והיא תשווק את זה. האם תהיה הסכמה כזאת?

נאיף אבו ערר: אתה שואל אותי אם תהיה הסכמה?

עו"ד בר סלע: כן, מה דעתך?

נאיף אבו ערר: זה תלוי באותו בעל קרקע.

עו"ד בר סלע: זה תלוי, זה אני יכול לומר, אני לא צריך לשאול אותך.

נאיף אבו ערר: לא, זה,

עו"ד בר סלע: אני, על כל שאלה אני יכול לומר, כשיש שאלה אני אומר זה תלוי. זה אני יכול. בשביל זה אני לא צריך אותך. אתה מכיר את המציאות.

נאיף אבו ערר: אדוני, יש אנשים שהוא ימכור, יזדקק לכסף ימכור, יש אנשים לא ימכור, אפילו תיתן לו מיליונים לדונם. יש כאלו שיחזיק את זה לנכדים שלו. מה, זה לא מחייב. זה המצב, זה המציאות.

יו"ר, אליעזר גולדברג: גם הרעיון של הארנונה, להוסיף ארנונה והוא ישקול אם אני לא מוכר, אני אשלם ארנונה, זה גם כן לא ילך.

עו"ד בר סלע: זה יותר גרוע, זה כמו להפקיע.

יו"ר, אליעזר גולדברג: זה גם לא ילך. מפני שהוא יודע שאתה לא תוציא ממנו, לא תוציא ממנו שום דבר.

נאיף אבו ערר: אני לא חושב. הפיתרון הזה, רק ככלי לחץ, לאותו בן-אדם, לא להחזיק יותר מדי קרקע בתוך היישוב.

ברגע שמחייבים במיסים את הקרקע הזו, מחייבים אותה במיסים וזה, זה תלוי, כל אחד יכול לעשות מבחינה כלכלית, אם הוא יכול באמת כדאי לו להמשיך לשלם עד שיום אחד הקרקע הזו לא תהיה שווה את המיסים האלה,

עו"ד בר סלע: זה יוצר אדם ממורמר שהמדינה בעקיפין מפקיעה לו את הקרקע, מיסים מיסים מיסים, אחרי עשר שנים הוא מפסיד את הקרקע, ואיזה פיתרון זה? מי יסכים לזה?

ההצעה שאני הצעתי היא הצעה יותר טובה. קח 40 ו-60 המדינה תשלם לך ואז היא תשווק את זה לאחרים. אז הוא מקבל 40 בקרקע,

נאיף אבו ערר: אבל אדוני, זה מה שאני אמרתי לך, יש כאלו שיכול למכור ויש כאלה שלא ימכור.

יו"ר, אליעזר גולדברג: כמה השטח שהיום של משבצת דיור?

נאיף אבו ערר: תוכנית המתאר?

יו"ר, אליעזר גולדברג: השטח, שלפי התוכנית, ליחידת דיור או מה שהוא, איך אתם קוראים לזה,

אחמד אלאסד: מגרש.

נאיף אבו ערר: המגרש זה פעם היה 1,000 מטר, פעם היה, יש כאלה 1,200,

1,300, היום הורידו את זה ל- 500 מטר.

יו"ר, אליעזר גולדברג: בסדר. אז היום יש 500 גם?

נאיף אבו ערר: 500, הורידו את זה ל- 500.

יו"ר, אליעזר גולדברג: וכמה זה היה בהתחלה?

נאיף אבו ערר: 1,000 ויש כאלו מגרשים 2,000 מטר.

יו"ר, אליעזר גולדברג: וזה הלך וירד? מה הסיבה?

נאיף אבו ערר: רוצים כמה שפחות למכור בשם מגרש, למכור,

אחמד אלאסד: צפיפות בשכונות.

בלהה גבעון: צפיפות יותר גבוהה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: להפך, הצפיפות תהיה יותר גדולה.

בלהה גבעון: כן, הם רוצים צפיפות גבוהה.

אחמד אלאסד: זה מה שאני אומר, לחסוך בקרקע.

בלהה גבעון: הממשלה רוצה צפיפות גבוהה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: כן, אבל אני אומר,

נאיף אבו ערר: במקום למכור לאחד 1,000 מטר, אז 500 מטר.

יו"ר, אליעזר גולדברג: בסדר, אבל מגדילים בצורה כזאת את הצפיפות של

התושבים.

נאיף אבו ערר: היום אין קרקע, אין לתושבים, אני, אני רוצה, יש לי, יש לנו

ביישוב ערערה בנגב, אנשים שש משפחות, שבע משפחות בתוך

בית אחד. אין להם מגרשים.

יו"ר, אליעזר גולדברג: כמה מגרשים יש היום פנויים?

נאיף אבו ערר: אין, אין אף מגרש פנוי, אלא אלה שיש להם תביעת בעלות.

יו"ר, אליעזר גולדברג: כמה?

נאיף אבו ערר: אמרתי לך, קרוב ל- 50%.

יו"ר, אליעזר גולדברג: 50%?
 נאיף אבו ערר: תחום שיפוט המועצה, 14,500 דונם.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: קרוב ל- 50% יש תביעת בעלות?
 נאיף אבו ערר: כן.
 בלהה גבעון: בתוך הקו הכחול?
 אחמד אלאסד: וזה מפותח?
 נאיף אבו ערר: בתוך הקו הכחול.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: כן. טוב, זה לא,
 נאיף אבו ערר: זה מונע מהתפתחות של ה,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: זאת אומרת הבעיה היא, אתה אומר, הבעיה של
 הבעלות. אם מסירים את ה,
 נאיף אבו ערר: תביעת בעלות, אפשר לפתח את היישוב.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: את התביעות האלה, יש אפשרות לפתח.
 בלהה גבעון: גם אצלכם זה ככה?
 אחמד אלאסד: כן, כן. אפילו אני, אפילו ב- 500 מטר, צריך לבנות שתי יחידות
 דיור. אם אתה מגיש תוכניות, צריך לראות איך אתה בונה שני
 בתים, גם ב- 500 מטר, מה שהתנגדנו לזה.
 נאיף אבו ערר: אנחנו עכשיו, עכשיו אישרנו, אני דאגתי עכשיו להגדלת
 אחוזי בנייה, היה לנו 40%, הגדלנו את זה ל- 80% ולקומות.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: תביעה,
 נאיף אבו ערר: לארבע קומות.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: בנייה לגובה?
 נאיף אבו ערר: כן. אין לנו מחסור גדול.
 אחמד אלאסד: עכשיו אני מנסה להחזיר אותך למה שדיברנו קודם, נניח
 עכשיו, המינהל אומר לך - תשמע, נאיף, אתה נבחרת לנהל את
 היישוב אנחנו סומכים עליך ואומרים לך ... תביעת בעלות, אנחנו

נותנים לך מנדט 50% זה לאנשים, אבל אנחנו לא רוצים שטחים ריקים בתוך היישוב, איך אתה מגיע עם האנשים להסדר ואיך אתה מסדיר את העניין? תגיד לך אתה תנהל את הכל עכשיו.

נאיף אבו ערר: אני רוצה להגיד לך. יש אנשים,

אחמד אלאסד: תתווך, תראה מה הוא יגיד,

נאיף אבו ערר: יש אנשים בתוך היישוב שיש להם, הם בתביעת בעלות, הוא לא מוכן לדבר אתך על הסדר על הקרקע, בכלל. לא ב- 100% ולא ב- 90% ולא ב- 40% ולא ב- 50%. לא מוכן לשמוע. לא חסר לו כלום, הוא חי כמו כל אחד ביישוב, לא חסר לו כלום. הוא לא יירצה לדבר אתך בכלל. וגם עובד במועצה מקבל שכר. לא רוצה לדבר אתך.

אחמד אלאסד: אבל לא כולם, החלק שכן מסכים.

נאיף אבו ערר: לא. אני,

אחמד אלאסד: כולם לא מסכימים?

נאיף אבו ערר: אנשים שיש לי ביישוב? אף אחד. אני רציתי עם כולם. ניסיתי. לא שלא ניסיתי. לא רוצים לדבר אתך על זה. אלא אם כן יש החלטת ממשלה, וקבעו קריטריונים מסודרים, וזהו. זה יחול על כל,

עו"ד בר סלע: ואז הוא יסכים?

נאיף אבו ערר: מה זה אז יסכים, אין לו ברירה. אולי.

עו"ד בר סלע: לא שאין ברירה, מדברים על הסכמה. לא על אין ברירה.

נאיף אבו ערר: אדוני, אני לא בלב של אנשים.

עו"ד בר סלע: אתה מכיר אותם.

נאיף אבו ערר: אני מכיר אותם, אני, תשאל אותי,

עו"ד בר סלע: אני יכול לומר לך על השכנים שלי, בירושלים, מה יסכים

ומי לא יסכים, אני מכיר אותם.

נאיף אבו ערר: לא. אתה לא יכול להכיר. אצלנו זה משהו אחר. אנשים
נדבקים לקרקע, יותר ויותר מאשר מה היה פעם.

עו"ד בר סלע: בסדר. אז אתה יכול, הוא לא יסכים,

נאיף אבו ערר: ביישוב אצלי, אין אף אחד, לא שלא הצעתי, הצעתי להם גם
תפקידים, הצעתי להם משרות בכל מיני מקומות, אין, לא מוכנים
לדבר אתך.

אחמד אלאסד: השאלה השנייה שאני צריך לשאול אותך, אם אתה עכשיו
תיקח את התביעת בעלות של אותן המשפחות בתוך היישוב ואתה
מפתח את זה למגרשים ואתה משווק להם, זה בקושי יספיק להם
או יש להם עודף?

נאיף אבו ערר: לא, יש כאלה שיש עודף.

אחמד אלאסד: עודף בהרבה? כמה? ב-30%?

נאיף אבו ערר: יש עודף. יש אנשים שמחזיקים לך 300 דונם בתוך היישוב,
יש כאלה מחזיק 1,000 דונם בתוך היישוב.

יו"ר, אליעזר גולדברג: טוב. העלית רעיון, צריך לחשוב עליו.

נאיף אבו ערר: מקווה שתצליחו. שיהיה לכם בהצלחה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: תודה רבה. נעשה הפסקה.

[ההקלטה מחודשת לאחר הפסקה]

יו"ר, אליעזר גולדברג: מר ישי שכטר, בבקשה. אנחנו מוכנים לשמוע את
כל מה שאתה רוצה לומר לנו, תציג כמובן את עצמך,
תפקידך הנוכחי, תפקידיך בעבר, כדי שנדע.

ישי שכטר: אני היום ראש אגף תכנון ואסטרטגיה בקרן הקיימת לישראל,
יושב בירושלים, חבר הנהלת הקרן הקיימת לישראל. בעבר
ניהלתי במשך חמש שנים את מרחב דרום של הקרן הקיימת, עד
לפני ארבע שנים בערך, ובמסגרת הזאת גם התחלתי להיחשף

לסוגיות הקרקעות והנושאים בכלל, שקשורים בנגב ובנושא
הנדון בפרט.

קודם כל, אני מודה לוועדה שהזמינה אותי להציג, אני מקווה שיש לי
מה להציע.

קצת על הנושא, על הקשר שלי לנושא הבדואי או לתוכניות שעסקנו
בהם, אז התוכנית המרכזית שעסקנו בה והייתי שותף פעיל אולי
אפילו ראש הפרק בנושא הזה היתה תוכנית דרומה, תוכנית
2015, שהסתיימה בהחלטת הממשלה של 15 מיליארד שקל, 17
מיליארד שקל לנגב, החלטה בומבסטית מאוד, הרבה
מההחלטה לא יצאה אבל לתוכנית הזאת,

יו"ר, אליעזר גולדברג: היתה החלטה.

ישי שכטר: היתה החלטה והיתה ברקע של ההחלטה תוכנית אסטרטגית,
לטעמנו לפחות, חזקה מאוד, מגובה מאוד בעבודה ניתוחית של
נתונים שהיו לה חמישה פרקים. פרק אחד מהתוכנית היה פרק
הקרקעות או ההתיישבות והקרקעות, אני עמדתי בראש הפרק
הזה. במסגרת הפרק הזה נדרשנו לסוגיית הקרקעות הכוללת
לצורך פיתוח הנגב.

אחד העקרונות שלנו היה לא לעשות דווקא הפרדה בין סוגי אוכלוסיות
שונים אלא להגיש את זה כתוכנית אחת. בהמשך הוחלט, בגלל
בעייתיות בין שתי ה, למעשה הבעייתיות היא ייחודית לסוגיה
הבדואית של לא ביישובים המוכרים, לעשות לזה פרק בנפרד.

ערכנו למעשה את רוב הפרקים של הפרק או את רוב העקרונות של
הפרק הזה, והוא לא, הפרק הזה לא הוגש במסגרת התוכנית,
תוכנית 2015. דווקא היתה ביקורת של הממשלה והתבקשו
להגיש עוד שני פרקים, אחד שנגע לערבה ולאילת ואחד לנושא
הזה של הבדואים, זה שני פרקים שהחרגנו אותם, את הערבה

ואת הפזורה, בגלל שהיה שם צורך בהחרגה בנושא של קרקעות, ההתנהגות מאוד שונה שם, גם בנושא אילת, גם בנושא ערבה, גם בנושא בדואים. אני מדבר על הפזורה הבדואית, לא על היישובים הבדואים והתבקשנו להשלים את זה. עד היום, פרק הערבה כבר הושלם ושני הפרקים האחרים עדיין לא הושלמו אבל שמעתי שהוועדה יושבת, אז חשבתי שנכון יהיה להציג לפחות את העקרונות שאנחנו חושבים שיש בהם איזה שהיא פריצת דרך בנושא הזה.

בטור, לא במקביל, כמה חודשים לאחר מכן, הצטרפתי לעבודה מעניינת, עבודת גישור שעשתה חברת CBI בנושא גם מינוי של הממשלה לנושא בחינה האם ניתן בכלל לבצע גישור בין מדינת ישראל לבין הבדואים, זה בוצע על שני יישובים. אני הייתי היועץ האסטרטגי של הצוות הזה והיתה,

יו"ר, אליעזר גולדברג: כסייפה ו-?

ישי שכטר: כסייפה ואום בתין. ואני אתייחס גם לזה בדבריי.

חלק מהעבודה שביצענו במסגרת העבודה של דרומה, היתה עבודה מקבילה שביצע המל"ל, המועצה לביטחון לאומי, בזמנו, בהתארגנות הקודמת שלו לפני שהם התפצלו לחברתי וביטחוני. המל"ל הכין תוכנית גם בנושא הזה של הסוגיה הזאת. אנחנו בשלב, הצטרפנו אליהם בגלל שקיבלנו את ההסמכה בעצם מהממשלה להגיש תוכנית לתוכנית 2015, התוכנית הזאת האסטרטגית לנגב. לא היה טעם בשתי תוכניות מקבילות, עבדנו יחד מספר חודשים. בשלב מסוים התפצלנו, בגלל שראינו בצורה מעט שונה את הדברים, לקראת המסקנות. אני אתייחס כמובן גם לזה.

מעבר לזה, הייתי שותף אבל לא ממש כחבר, בתוכניות אחרות, הן די מוכרות לי במסגרת עבודתי, התוכנית של המינהל, אחרי כן התוכנית של שטרית, חלקה לפחות נחשפתי אליה, ואולי נתייחס גם אליה.

נתחיל קודם כל אולי בהגדרת המשימה או הנושא הזה. בתוכניות שנחשפנו, אחד הדברים שהסתבר לנו כצריך לשנות זה בכלל את הגדרת הבעיה.

הבעיה איננה בעיה קרקעית, הבעיה היא בעיה הרבה יותר עמוקה מבעיה קרקעית. הבעיה היא, קראנו לזה בעיית שילובם של האוכלוסייה הבדואית בדרום הארץ שאינה גרה ביישובים המוסדרים, בריתמוס האזרחי הישראלי. כך כינינו את זה והתקשנו על זה כי זה משך לפתרונות מסוג מעט שונה מהפתרונות המוכרים בנושא קרקע, של מי הקרקע ולאן היא הולכת או בנושאים של ועדות כאלה ואחרות.

זה בעצם גרר אחריו שיטת ניתוח מעט שונה ואפילו בשלב מסוים עוד בתקופה שעבדנו עם המל"ל במשותף, ניסחנו אפילו איזה שהיא הצעה, אני אצטט מתוך הצעת מחליטים שניסחנו, שלא התקבלה בסוף, אבל שהיא השליכה על התוכנית, על הגדרת התוכנית או הגדרת הבעיה, קראנו לזה הצעת מחליטים לממשלה. לאור ההכרה בחשיבות הלאומית הרבה כי יש לפתור את מצוקת האוכלוסייה החיה בפזורה הבדואית בדרום הארץ, ולאור ההכרה בזכותם השווה של כל אזרחי המדינה לחיות בכבוד ביישובים מוכרים ומתוכננים ולהיות משולבים בריתמוס האזרחי הישראלי, לדור זה ולדורות הבאים, ואז הכנסנו,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אתה קורא מתוך חוות-הדעת של דרומה?

ישי שכטר: מתוך, קטעים מתוך חוות-הדעת של דרומה, בתוכנית שהיתה בהתחלה. אני מדבר על השלבים הראשונים של התוכנית, כי אנחנו נשארנו נאמנים לשלבים האלה, לאורך כל הדרך, לראות את ה, אני מצטט מתוך הצעה להצעת מחליטים שחשבנו שנכון,

יו"ר, אליעזר גולדברג: כן, אבל במסגרת דרומה?

ישי שכטר: במסגרת דרומה, כן. במסגרת דרומה. בשלב הזה עוד עבדנו במשותף עם המל"ל, אז זה היה תוכנית שהיא היתה משותפת.

אני אנסה קצת לעבור, אני מניח שאני עומד בפני פורום שמכיר את החומר, אז אני לא רוצה סתם להתיש. אבל אני אנסה למקד אולי עוד כמה נקודות ומהן לנסות לבור את התבן מהמוץ, כי הנושא הוא באמת רחב ואין טעם לעבור את כל התהליך. אחת הבעיות של להציג עבודה בנושא הזה, שהיא כל-כך מורכבת, זה עבודה תהליכית וצריך כמעט הייתי אומר לעבור עם אנשים תהליך שלם כדי להבין למה אתה מגיע למסקנות כאלה ואני אנסה בכמה, בזמן הקצר שיש לי, לעשות את זה.

אז קצת על העובדות, אני לא זה, אני אצביע על מספר נקודות אולי. סך-הכל הבדואים בנגב, בחלוקה בין האנשים שגרים ביישובים המוכרים לבין אלה שגרים ביישובים הלא מוכרים, נקודה אני מניח שמוכרת, המספרים. אנחנו התייחסנו למספרים בסדר-גודל של 150, 170,000 סך-הכל, בחלוקה של 50 או 40 - 60 לכאן או לכאן, זה לא כל-כך משנה, המספרים, אני מדבר על העיקרון. בסך-הכל שטחי ההתיישבות בפועל, אנחנו התייחסנו אליהם בתוכנית כסדר גודל של בין 200 ל- 250, 280,000 דונם, בהתיישבות התפוסה בפועל, על-ידי ההתיישבות הלא מוסדרת. זה, ושוב, כל מספר, 50 למעלה או למטה, הוא יהיה נכון. אגב, לא מדדנו את זה, כמובן אספנו את זה מתוכניות קיימות. סך-הכל שטחים

בתביעה, סדר גודל של 900, 980,000 דונם, תלוי את מי אתה שואל וגם כדי לקבל סדרי גודל.

מפות התביעה, מושג שהתייחסנו אליו ועבדנו עליו להסתכל קצת על המפות, איפה הן מופיעות, ודבר נוסף, תוכנית שעבדנו אתה במל"ל, זה בעצם מפת האפשרויות, מפת האינטרסים שמדינת ישראל בעצם עבדנו עליה כדי לייצר מפת אפשרויות להתיישבות במרחב הנתון הזה, התייחסנו בעיקר למרחב של ה- 250,000 דונם, כשמפת האפשרויות זה אומר חילקנו אותה או בעצם גם המל"ל עסק בזה, חילקנו אותה לשלוש, בעיקרון - ירוק זה המקום שאין שום בעיה מבחינת המדינה שאזרחים ישבו בה, ולא משנה אגב אם זה בדואים או לא בדואים, אדום זה בעיות של ביטחון, ששוב, לא משנה מי יושב שם, אם זה ליד הכור בדימונה או ליד בסיסים כאלה ואחרים, וצהוב - התייחסנו לזה כאל שטחים שהאינטרס של התושבים ושל המדינה שלא ישבו שם, בגלל בעיות איכות סביבה או בעיות איכות חיים, כמו הקונוסים של שדה התעופה המתוכנן בנבטים או הקיים, כמו רמת חובב, על מעלי ההשלכה שלה ובעצם זה שלושה אזורים בתוך המרחב הזה, שבדואים או אזרחים אחרים, זה לא כל-כך משנה,

יו"ר, אליעזר גולדברג: שני האזורים המרכזיים הם הירוק והאדום.

ישי שכטר: והצהוב, בגלל בעיות איכות סביבה, לא פחות, המדינה לא יכולה,

יו"ר, אליעזר גולדברג: מבחינת היקף, גודל,

ישי שכטר: היקפי השטחים - אני מניח שהרוב זה, הרוב בכלל הירוק, לדעתי, לא היתה כל-כך בעיה של אדום וצהוב, זה רק כדי,

עו"ד בר סלע: זה בא לידי ביטוי גראפי על מפות?

ישי שכטר: זה בא לידי ביטוי גראפי על מפות שלא אושרו ולא פורסמו, זאת אומרת, אין להם שום מצב סטאטוטורי,

עו"ד בר סלע: לא חשוב, אבל, מבחינתכם.

ישי שכטר: זה מפות עבודה,

עו"ד בר סלע: אתם עשיתם,

ישי שכטר: שבאו לידי ביטוי יחד עם המל"ל, הן נמצאות במל"ל והוצגו באופן הזה. אבל זה לא מפות שעברו שום הליך,

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא לא, בסדר.

עו"ד בר סלע: אני שואל מבחינתכם.

יו"ר, אליעזר גולדברג: בגדר הצעה.

ישי שכטר: זה בגדר סקיצה, כן.

עו"ד בר סלע: זה משקף את הבדיקות שלכם.

ישי שכטר: בדיוק.

אני גם מייחס לזה יותר חשיבות גם בהליך הניתוח, שיש לייצר מפת

אינטרסים שמאפשרת,

יו"ר, אליעזר גולדברג: איך החלוקה הזאת מתיישבת או לא מתיישבת עם

התוכנית המאושרת, אם אינני טועה,

ישי שכטר: תמ"מ, תיקון 4/14.

יו"ר, אליעזר גולדברג: 4/14.

ישי שכטר: כן, תיקון 23?

יו"ר, אליעזר גולדברג: 23.

ישי שכטר: כן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: זאת אומרת, זאת למעשה התוכנית השלישית.

ישי שכטר: כן. בעיקרון, בעיקרון זה,

בלהה גבעון: או מטרופולין באר-שבע.

ישי שכטר: כן. בעיקרון, בעיקרון, מפת האפשרויות הזאת נעשתה על בסיס התוכנית הזאת, לשמחתנו, התוכנית הזאת אפשרה מרחב אפילו היא נקראת בתוכניות נדמה לי מרחב בתכנון עתידי או משהו כזה, היא אפשרה מרחב מספיק רחב,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אם אנחנו מסתכלים היום על תמ"א 4/14.23, אנחנו נראה שם את תמונת ההצעה שלכם.

ישי שכטר: לא במדויק, אנחנו נראה שם את הסך-הכל של השטח, למשל לא נראה שם את מעגלי ביטחון, לא נראה שם מעגלי איכות סביבה.

דובר: זה נעשה גם עם צה"ל.

ישי שכטר: נעשה עם צה"ל, כן, אבל זה לא מופיע בתמ"מ 4/14. זה מופיע בתוכנית של המל"ל, זה מופיע, הנה, יהודה פה. אני מכיר.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אבל מה שחשוב יותר, אתה יכול מהשלילה ללמוד על החיוב.

ישי שכטר: כן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אם אתה רואה שם היום בתמ"א שהזכרנו, את השטחים המיועדים ליישוב או התיישבות מכאן אתה מסיק שבמקומות אחרים, זה, או שזה נכנס לאדום, או שזה נכנס לצהוב.

ישי שכטר: בחפיפה סבירה, לא, זה לא,

יו"ר, אליעזר גולדברג: פחות או יותר.

ישי שכטר: כן. אין זהות מלאה, אבל בוא נניח שהחפיפה היא הרבה מעבר, היא רוב מכריע. בהחלט.

יו"ר, אליעזר גולדברג: גם אם אתה לא מוצא את הסימון של אזור הביטחון או ביטחוני, אתה יכול להסיק מזה ששם לא מיועד ליישוב.

ישי שכטר: אני מציע להשאיר את זה, החפיפה היא מספיק טובה,

יו"ר, אליעזר גולדברג: כן, בסדר, טוב.

ישי שכטר: והיא הותירה בנו אופטימיות לזה שלא צריך לשנות פה סדרי עולם, כדי לקיים אותה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא, השאלה אם אנחנו צריכים לקבל את המפה שלך או שאנחנו יכולים להסתמך על התמ"א.

ישי שכטר: אפשר להסתמך על התמ"א וכשנצטרך לדייק אם להיכנס להליך עבודה, אז כמובן יופיעו כל המפות האחרות. אבל כדי לסבר את האוזן שניתן להגיע לפיתרון,

עו"ד בר סלע: יש קושי לעשות קומפילציה?

ישי שכטר: אין שום קושי, רק זה מפות שהן אף פעם לא עברו סטוטוריקה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא משמעותי.

ישי שכטר: זה חשוב לראות אותם, למרות,

יו"ר, אליעזר גולדברג: טוב, נמשיך.

עו"ד בר סלע: באיזה קנה מידה, דרך אגב,

ישי שכטר: הם בקנה מידה של התמ"א, של אחד ל, אני לא זוכר כבר,

יו"ר, אליעזר גולדברג: טוב, נמשיך. כן.

ישי שכטר: אפשר לסבר את האוזן, יצאנו אופטימיים, אחרי החפיפה, כדי לראות כאן שמפת האפשרויות תואמת ולא מצריכה שינוי סדרי עולם, כי אנחנו יודעים ששינוי של תמ"א או של תמ"מ, מצריך עבודה מסובכת.

יו"ר, אליעזר גולדברג: טוב, אנחנו ממשיכים.

בלהה גבעון: אחד ל- 250.

ישי שכטר: יכול להיות, כן.

עוד לגבי קצת עובדות, אמרתי על מפת האינטרסים, תמ"מ 4/14 באמת חופפת אותה.

עוד נושא שעסקנו בו מספרים לניתוח, זה בחלוקה של האוכלוסייה הבדואית לבעלי תביעות קרקע ולחסרי תביעות קרקע שאנחנו חושבים שזאת חלוקה מאוד משמעותית, יש איזה נטייה לראות את הבדואים כאיזה פן הבדואי, כאילו זה איזה פרצוף אחד. יש אינטרסים שונים, הופתענו למשל שבנתונים שלפחות בידינו, רוב האוכלוסייה הבדואית בפזורה, אינה בעלת תביעות קרקע בזה, אלא דווקא המיעוט הוא בעל תביעות הקרקע. זה, זה נתון שצריך בדיקה, אבל לפחות אלה הנתונים שבידינו. וקרקע נוספת,

פייסל אלהוזייל: על סמך מה אתה מסתמך ברגע, עד כמה שאני יודע, שכל אלה שנמצאים בפזורה, הם כן תובעי קרקע.

ישי שכטר: OK, אני אומר שוב, זה הנתונים שבידינו, זה נקודה לבדיקה. יו"ר, אליעזר גולדברג: גם אני כך חשבתי, שכל היישובים הבלתי מוכרים, הם בתביעות קרקע.

ישי שכטר: אני יודע שזאת, בעצם זאת הרוח הקיימת זה, אנחנו יודעים על קבוצות שיושבות בתוך קבוצות אחרות בכלל, שהן, לא רק שהם חסרי קרקע, אלא הם גם יושבות כאורחים בתוך שבט אחר, זאת אומרת, אין להם תביעה, אנחנו מתייחסים לתביעות במסגרת מה שמופיע אצל פקיד ההסדר התביעות שהוכרו כתביעות בשנת, לא זוכר, 73.

אחמד אלאסד: אפשר להשיג דבר כזה, לסמן איפה הריכוזים האלה שאין להם תביעת בעלות?

ישי שכטר: לא, לא. זה נתונים שלא הצלחנו להגיע ואמרתי, לכן גם הוספתי סייג שזה הנתונים שיש בידינו,

[מדברים יחד]

יו"ר, אליעזר גולדברג: ... לגבי המשך ה,

ישי שכטר: כן, זה משנה בניתוח, ואני תכף אגיע אליו ואז פשוט נפתח את זה לדיון, זה משנה, זה נושא מאוד קריטי. צריך להבין את המשמעות שלו.

וקרקע נוספת שנמצאת במרחב הזה, מועטה מדי לטעמנו, זה מה שקראנו קרקע מדינה שאין עליה תביעות, שהיא קרקע מפתח, הרבה פעמים לפיתרון של חלק מהבעיות, במיוחד לשחרר לחצים בנושא של חברי תביעות קרקע, למשל, שלא תמיד אפשר לפתור את הבעיה שלהם, על קרקע שהיא בעלת תביעות של בדואים אחרים.

מכאן אני עובר, אחרי עובדות, אני רוצה לעבור, ברשותכם, להנחות עבודה שעל בסיסם עשינו את הניתוח ואני אמנה אותן.

הנחות העבודה היו ככה - הנחה ראשונה, המצב הנוכחי גרוע למדינה ולבדואים. זה לא מצב טוב לאף צד. אף צד לא מרוצה ממנו. המדינה פשוט מחזיקה אוכלוסייה גדולה לא כאזרחים שווים או נורמאליים, נקרא לזה. קראנו לזה ריתמוס אזרחי וזה היה מושג שהיה לנו מאוד נוח לעבוד אתו, כי למעשה זה אזרח שלא קם בבוקר לתוך ריתמוס של מדינה שמתנהלת נורמאלי, אני אחזור למושג הזה, והמושג השני, והבדואים עצמם, לא הופתענו כמובן, גם לא מרוצים מהמצב. הם מחזיקים קרקע תקועה, לא סחירה, לא ניתנת לפיתוח, לא ניתנת למעשה והחברה הבדואית, אני לא יודע אם היא בגלל זה לפחות בדיווחים של הבדואים שריאיינו אותם, במצב, להגיד מתרסקת, או נהרסת, אבל בין השאר בגלל סוגיית הקרקעות, החברה הבדואית סובלת סבל לדעתי שכמעט יהיה קשה לתקן אותו. זה הנחה ראשונה, שהמצב רע לשני הצדדים.

זה גם היתה ההנחה בנושא הגישור, כי כשהמצב רע לשני הצדדים ויש מספיק אפשרויות שאפשר למצוא מצב טוב לשני הצדדים, יש בסיס בכלל להיכנס להליך גישור, אני מביא את זה גם מהעבודה השנייה.

חלופת האפס. זאת אומרת, אותה חלופה שאם לא נעשה כלום, מה יקרה, מרעה את המצב משנה לשנה. זאת אומרת, זה לא מצב שאתה אומר זה רע לשני הצדדים ואפשר להקפיא אותו, אלא זה מצב שרע לשני הצדדים כהנחת עבודה, ואם לא נעשה כלום, הוא ילך ויהיה יותר גרוע.

הנחת עבודה שלישית, אכיפה. בהיעדר פיתרון הולם, אין אכיפה לאחור. זאת אומרת, אין אכיפה לרוורס. כמו שמסתובבות הרבה שמועות וכל מיני תוכניות שניתן לעשות ככה וניתן ואם רק היו נותנים לזה או לזה הוא היה עושה את זה בשתי דקות, לא ניתן לעשות אכיפה למצב הקיים של מה שהמדינה קוראת חריגות בנייה והבדואים מסתכלים על זה כמובן מהצד שלהם, כהתיישבות שנכפתה עליהם באופן כזה או אחר, ולא התאפשר להם הפיתרון הנורמאלי מבחינתם.

יש הרבה בשטח ניסיונות להגיד שאין שום בעיה היה להוריד את ה, להיכנס עם בולדוזרים ולפתור את זה, כל ניסיון כזה שנעשה, אם נעשה אי-פעם, תמיד נגמר רק יותר גרוע לשני הצדדים, שום צד לא הרוויח ממנו.

קיים קושי גם באכיפה לעתיד, שוב, אני מתייחס הנחות עבודה, כי זה הכלים שנעבוד אתם אחרי זה כדי להציע פיתרון. קיים קושי קשה באכיפה לעתיד, זאת אומרת, גם כשבדואים בונים באזור הזה, אין נקודת אפס שניתן להקפיא את המצב ולהגיד - מרגע זה לא תהיה בנייה. זה לא עבד, היו מיליון או לא מיליון, היו כמה

ניסיונות כאלה להציב קו כזה, להגיד - מרגע זה, מגבירים
אכיפה וזה, כל פעם זה נדון לכישלון, קיים קושי. קיים קושי גם
במימוש פסקי-דין בהעדר פיתרון הולם. בהעדר פיתרון הולם, גם
כשמשיגים פסק-דין לפנות קבוצה מסוימת ממקום, אז גם קשה
לפנות אותה וגם אין לאן לפנות אותה. זה גם מצב מוזר. כל זה
תחת הכותרת - בהיעדר פיתרון הולם. זאת אומרת, בהיעדר
פיתרון הולם, אין אכיפה לאחור, אין אכיפה לעתיד, ומימוש
פסקי-דין גם לא סביר.

ההנחה הרביעית היא בעצם ההפך של ההנחה השלישית שפיתרון
הולם יאפשר אכיפה בזה, שמתן פיתרון הולם הוא צורך של שני
הצדדים כדי להוציא אותם מהמצוקה הזאת, אבל הוא גם יאפשר
אכיפה, בהיעדר אכיפה עתידית, אם יש פיתרון הולם, אין מה
לדבר על שום דרך לפיתרון כי זה בעצם פריקה מוחלטת של כל
אושיות החברה והמדינה.

יש אפשרות לטעמנו לפחות, לפיתרון שנשען על דעת רוב, איך מייצרים
דעת רוב, ניכנס לזה בהמשך, אבל פיתרון שיש לו רוב סביר
ומיעוט סרבן לפיתרון, ניתן יהיה לקדם אותו ונראה באיזה אופן
אנחנו חושבים שזאת הדרך לקדם אותו. זה לא אומר שצריך
להשיג הסכמה עם כולם, אבל צריך איזה שהוא רוב לאורך כל
התהליך, לא רק בשלב הראשון או בשלב השני, אלא לאורך כל
התהליך. ופיתרון שלא על דעת הבדואים, כמובן לא יהיה ישים
ואין מה לדבר עליו, זאת אומרת, זה שוב נובע מאותה הנחה.

עו"ד בר סלע: ... לאכוף אותו?

ישי שכטר: לפיתרון יש כמה דרכים. אתה יכול לעשות את הפיתרון בדרך
של יצירת מוטיבציה כדי להצטרף,

עו"ד בר סלע: אתה אומר, יש רוב ויש מיעוט.

ישי שכטר: אני אומר שמיעוט סרבן ניתן גם בדרך מסוימת או לייצר מוטיבציה שלילית עבורו או לאכוף אותו, זה תלוי כבר איך מגיעים אליו וצריך לראות לאורך זה, ופה אנחנו מגיעים אולי לנושא, אני עובר עכשיו לדף של עקרונות לפיתרון, איך אנחנו ראינו את זה, אני שוב מצמצם המון המון תהליכים בדרך ששווה היה להיכנס אליהם בצורה מעמיקה יותר, כדי להוכיח שזה נשען על בסיס איתן.

עקרונות הפיתרון, קודם כל, אנחנו לא מדברים על, אין פיתרון, השיטה של הכרעה, שיטת המבצע, שיטת המבצע בזמן מסוים, איזה שהם פטנטים כאלה שעם תאריך סיום, לא יעבדו. לא עבדו, לא ראינו שום דרך להציע הליך עם כל הרצון הטוב אולי לשני הצדדים להגיד בעוד שנתיים אנחנו אחרי הבעיה, אין דרך כזאת. יש דרך להציע תאריך מתי אנחנו מתחילים בתהליך ואנחנו צריכים לראות את התהליך הזה כתהליך, קראנו לזה תהליך מכנס. אם אמרתי קודם שבהנחת העבודה חלופת האפס התהליך, תהליך הקונפליקט או התהליך גורם לקונפליקט להתרחב, אנחנו צריכים להצביע על תהליך משותף למדינה ולבדואים שהוא תהליך מכנס שמרגע שנציע אותו, נוכל לראות על ציר הזמן כלשהו שנבנה אותו, נקודות עם אינדיקציות, איך, מה, מה מתכנס או מה מהקונפליקט הזה, הולך ומתכווץ. זה מודל פיתרון שאנחנו מציעים ואנחנו מתעקשים עליו, כי כל ניסיון אחר, ובחנו באמת את כל האפשרויות של הצעות כאלה ואחרות, תוך שנה תוכנית נדיבה, תוך שנתיים זה, ראינו את זה, בחנו תוכניות לאחור שהיו, זה נראה יותר כמו משהו שאפילו לא היה טעם להציע אותו.

עוד עיקרון לפיתרון, וזה עיקרון שמבחינתנו היווה כשל הרבה פעמים, למרות שאנחנו לא המצאנו אותו, הפרדת הפיתרון לשני נושאים מרכזיים, אחד לבעלות על הקרקע והשני לתכליות המותרות על הקרקע, בזה.

שאלת הבעלות היא שאלה שנובעת מחוק המקרקעין או חוק מקרקעי ישראל ושאלת התכליות נובעת מחוק התכנון והבנייה. אל"ף, הבדואי מתקשה להבחין בהבדל בין הדברים וגם כשמביאים לפיתרון, אז הוא לא מבין למה הוא לא יכול לעשות שם מה שהוא רוצה ואם הוא מתקשה להבין אז הפיתרון הוא כמובן יהיה לו קשה להישען על רוב ובי"ת, אנחנו סבורים שיש לבצע פה הליך מקביל, תלוי ובלתי תלוי, בשני הערוצים האלה - בשאלת הבעלות, זאת אומרת שאלת תביעות הקרקע שצריכות להתברר בהליך כלשהו, ושאלת תכליות הקרקע המותרות, זאת אומרת מה מותר לעשות על הקרקע הזאת, גם שם זה צריך להתברר בהליך אחר או להשתכלל בהליך אחר.

אני רומז לאיזה שהוא פיתרון פה, רק כדי להבהיר אולי את דבריי, בנושא תכליות הקרקע, מצאנו שאין מספיק תכליות שמאפשרות לבדואים את קיום ריתמוס החיים הבדואי הרצוי כלפיהם. ניקח דוגמה, אם יש תכליות בירושלים או בבני-ברק לאנשים חרדים שאפשר לסגור את האזור בשבת, זאת אומרת זה קרקע שאפשר לסגור אותה כי זה מאפשר להם לקיים ריתמוס חיים שלהם, מצאנו שהתכליות המותרות בקרקע במדינת ישראל, עם השנים, לא הותאמו לריתמוס החיים הבדואי, וצריך לשכלל את ההתאמות האלה. קראנו לדבר הזה מוצרי נדל"ן. מוצרי נדל"ן זה אותן הצורות שאדם, האופן שבן-אדם חי, זאת אומרת צורת המגורים שלו. אם במדינת ישראל אנחנו מצאנו, אגב, מצאנו את

זה בכלל בתוכנית הפיתוח לנגב הרגילה שעשינו 2015, ניסחנו שם את נושא מוצרי הנדל"ן, כי סברנו שבין הפריפריה למרכז לא השתכללו מוצרי הנדל"ן ושכללנו את השיטה עוד יותר לגבי הבדואים, ששם צריך לשכלל עוד יותר את מוצרי הנדל"ן.

מה זה אומר? שבין מרכז לפריפריה מצאנו שבסך-הכל יש ארבעה מוצרי נדל"ן במדינת ישראל, שגם אם מינהל התכנון קבע על אזור שהוא פריפריאלי, השיווק לגביהם או האפשרויות לגור בהם הם או בצורה של מושב או קיבוץ או עיר בצורה כזאת או אחרת, או יש איזה שהיא צורה שאנחנו לא יודעים איך להתייחס אליה, מצפה או יישוב קהילתי, שהיא דומה לעיר אבל היא לא ממש עיר בזה, אף אחת מהצורות האלה לא הותאמה לבדואים, למרות שחלק מהצורות האלה משמשות את הבדואים בצורה טובה בתכליות העירוניות, כמובן בזה ואני רומז לחלק מהפיתרון לפחות בערוץ הזה, זה שכלול מה שקראתי תכליות הקרקע, המותרות כשכבר הקרקע שלך או הוסדרה הבעלות בדרך כלשהי, אני לא יודע כרגע, הוסדרה הקצאת הקרקע, לא חייבת להיות בעלות.

עו"ד בר סלע: למשל-?

ישי שכטר: למשל, מוצר שבדואי גר, שגר בדרך-כלל בפזורה, צריך אותו, אל"ף, זה ההפרדה השבטית או ההפרדה על בסיס, שהוא פשוט לא יכול. עכשיו, אתה יכול לכפות עליו, אבל זה לא עוזר, אתה יכול לרסק אותו, אז מה הרווחת בזה?

דובר: זה לא תכליות.

ישי שכטר: כי זה תכלית שהיא לא מתאפשרת לו. למשל, הגדרנו מספר תכליות לבחינה, שוב, זאת לא המלצה סופית,

עו"ד בר סלע: אבל למשל-?

ישי שכטר: למשל קרקע שקראנו לה קרקע רב דורית. קרקע רב דורית זה צורת מגורים שבדואי מכיר מצוין, הוא יושב על איזה שהוא מעגל, לא משנה, פוליגון כלשהו של קרקע ומחלק לדור הראשון ולדור השני את הקרקע הזאת, שבאים וגרים אצלו. במגזר היהודי, זה קרקע רב דורית עוברת דרך מוסדות מיישבים, בדרך-כלל, זאת אומרת אין קרקע רב-דורית, במושבים יש איזה שהוא,

עו"ד בר סלע: בן ממשיך,

ישי שכטר: זה, כן, אבל זה לא,

בלהה גבעון: בן אחד ממשיך.

ישי שכטר: בן אחד, היום כבר שניים, אבל,

עו"ד בר סלע: היום יותר.

ישי שכטר: בסדר, אבל המוצר הזה לא הותאם לריתמוס החיים הבדואי, כמוצר אפשרי עבורו לחיות. ברגע שזה לא הותאם עבורו, ההתאמה שלו, זאת אומרת,

פייסל אלהוזייל: המגזר העירוני, כן נותן?

ישי שכטר: תכף, שנייה.

ההתאמה של המוצר הזה, של הבדואי, למוצרים קיימים בזה, יצרה

איזה שהוא חיכוך שאיכשהו לא, שיצר חלק מהבעיה, לפחות

בזרוע הזאת שאני מדבר על תכליות קרקע.

לשאלתך על המגזר העירוני, אני, ניכנס לזה עוד מעט בנושא בכלל

של תכליות מותרות זה, אני כבר אומר שלא שכללנו את ההצעה

לכדי הצעה מעשית לבחון את כל ההשלכות שלה. אני מניח

שלא ניתן את כל הבדואים, כמו שאת כל המגזר היהודי להושיב

במושבים, את כל הבדואים בקרקע רב-דורית.

החברה המודרנית מתחלקת לסוגים שונים של קרקעות וגם החברה
הבדואית תתחלק. האם החברה, המוצר העירוני, מספיק מותאם
למגזר הבדואי? אני לא יודע לענות, קטונתי, אבל זה בהחלט
נושא שאנחנו מצביעים עליו כמשהו שצריך להיבחן ולקבל את
התשובות המתאימות.

פייסל אלהוזייל: למה מושב לא מתאים?

ישי שכטר: למה מושב לא מתאים לבדואים?

פייסל אלהוזייל: כן.

ישי שכטר: אני לא, אני חושב שצורת החיים הבדואית לא, לא התאימה אף
פעם לצורה הזאת, ההתיישבות המושבית, ואם הוא מותאם -
אדרבה, הלוואי ויותאמו. אני חושב שהניסיון להפעיל קיבוץ או
מושב על המגזר הבדואי, נידון לכישלון כי זה לא הצורה שהוא
רגיל. הוא לא רגיל להתאגדות, מושבים הרי קמו עם אגודה, עם
זה, יש שם המון דברים של ערבות הדדית שהיתה, בלי זה הם
לא היו קמים, אני לא חושב שזה מוצר שבכלל הוא, זה מוצרים
בירוקראטיים להקמה של נושאים מסוימים,

עו"ד בר סלע: גם אצל המושבניקים זה כבר לא עובד.

ישי שכטר: כן, אבל מושב כבר קיים. להקים היום מושב בלי זה, זה כמעט
דבר בלתי אפשרי. אני לא יודע מאיזה הון מסוגלים להקים את
זה, אז זה קל מאוד להגיד כן, אבל צריך למצוא, בוא נסכם ככה
שאני לא מתייחס למוצר עצמו, אלא אני מתייחס לזה שצריך
למצוא את ההתאמה, כמו שמצאו לזה את ההתאמה, צריך
למצוא לזה את ההתאמה המיטבית בזה, וכמובן,

עו"ד בר סלע: אבל נחלה כנחלה, יכולה להיות כן צורת התיישבות
מתאימה.

ישי שכטר: אז אני לא רוצה להיגרר לתשובות, כי יש לכל תשובה השלכה ואני חושב שזה ראוי לעבודה בפני עצמה, התאמת מוצרי נדל"ן לריתמוס האוכלוסייה הבדואית, בהתאם לחלוקה המגזרית שבתוכה. לא כולם צריכים את זה וחלק מהבדואים לא זה, וגם אם כולם צריכים את זה, לא לכולם יהיה מקום לזה. כמו שבמגזר היהודי, אין לכולם מקום על אותם זה. אני כרגע נאמן פשוט לשיטת הניתוח ולפני הזה.

ובנושא ה, אז זרוע אחת זה נושא התכליות לקרקע וזרוע שנייה זה נושא בעלויות הקרקע. שאלת בעלויות הקרקע היא שאלה אחרת לגמרי, היא שאלה של מי הקרקע. של מי הקרקע זו שאלה שצריכה להידון וצריכה להשתכלל, כי חלק מהפתרון זה גם בשחרור קרקע, אין מספיק קרקע, אנחנו במדינה קטנה וגם באזורים האלה המדינה יחסית קטנה, אין איזה עודף, למרות שהמצב לא נוראי, וצריך לשכלל את שיטת הדין ופתרון שיטת הבעלות, אבל התלות של אחד בשני, לטעמנו לפחות, זה רעה חולה בזה, כי אם אנחנו נאמנים להגדרת שילוב האוכלוסייה בריתמוס האזרחי, פתרון הבעלות בלי התאמת צורת החיים של האזרח לצורה שהוא יכול לחיות בה, למוצר שהוא יכול,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אתה מדבר על ההכרה המשפטית בבעלות?

ישי שכטר: כן. ההכרה המשפטית בבעלות ללא התאמת התכליות המותרות, לא פתרת את משימת העבודה בנושא שילוב האוכלוסייה בריתמוס האזרחי כי יכול להיות שהוא בעלים, אבל הוא צריך לחיות בעיר. מה זה עזר לו, או מה זה עזר למדינה, שיש שם אדם שצורת החיים שלו לא מתאפשרת שם,

עו"ד בר סלע: צריך להיות פתרון משולב.

ישי שכטר: כן. אני משליך את זה על האוכלוסייה החרדית, זה, שאתה יכול להגיד, אבל אם תפתח את הרחובות בשבת בכוח, אז תקבל את הקונפליקט שאתה לא רוצה וההתאמות הנכונות של מדינה, זה היכולת לעשות את זה לאוכלוסיות שונות, לאפשר,

יו"ר, אליעזר גולדברג: בכל מגזר אחר שבא אדם ואומר - הנכס הזה הוא בבעלותי, אומרים לו - תיגש, למרות שהוא, אין רישום, אומרים לו - תוכיח שזה בבעלותך ואז תוכר הבעלות.

ישי שכטר: בסדר. שאלת הבעלות, שאלת הבעלות, כרגע התייחסתי לשאלת התכליות האפשריות.

שאלת הבעלות על הקרקע היא שאלה ששוב, המדינה עשתה כמה מהלכים, אני לא חושב שכדאי לפתוח אותם לאחור, המדינה כבר הכירה בנושא הזה של תביעות ותביעות נוגדות, זאת אומרת זה תהליך שהמדינה,

יו"ר, אליעזר גולדברג: הכירה בתביעות?

ישי שכטר: הכירה בתביעות, ב-73 נרשמו התביעות כתביעות,

יו"ר, אליעזר גולדברג: נרשמו תביעות.

ישי שכטר: היא לא הכירה, היא הכירה בתביעה שהיא קיימת, זאת אומרת, היום קשה לרשום תביעות.

יו"ר, אליעזר גולדברג: איך אפשר לא להכיר בתביעה קיימת, כשהמסמך הזה מונח,

ישי שכטר: אבל היא הכירה גם במצב שכשהבדואי תובע, לא צריך לתבוע את המדינה אלא הקרקע תלויה ועומדת. המדינה גם צריכה לתבוע את הקרקע, זה מקרה מיוחד במקרה הזה, לפחות ב-73 זה מה שהוכר.

עו"ד בר סלע: תביעה ותביעה,

ישי שכטר: תביעות נוגדות. הפטנט הזה, במירכאות, של תביעות נוגדות, הוא פטנט ייחודי לסיפור הזה.

עו"ד בר סלע: הוא חדש, הוא לא היה קודם.

ישי שכטר: הוא לא היה קודם. והרי מדינה בדרך-כלל מחילה את עצמה על כל הקרקעות,

יו"ר, אליעזר גולדברג: כן.

ישי שכטר: ומי שאומר אני תובע, צריך להוכיח שזה שלו.

יו"ר, אליעזר גולדברג: נכון.

ישי שכטר: פה הוכר מנגנון אחר. באיזה שהוא מקום הוכרה זיקה בין הבדואים, ... דרך המנגנון.

יו"ר, אליעזר גולדברג: מפני שישנה מחלוקת, כפי שיכולה להיות מחלוקת בין שני יחידים, יש שני פרטים, לגבי הבעלות באותה קרקע.

ישי שכטר: אבל רק במקרה הזה יש תביעות נוגדות. במקרים אחרים, אין תביעות נוגדות.

יו"ר, אליעזר גולדברג: למה? יכולה להיות תביעה נוגדת של שני אנשים פרטיים,

ישי שכטר: אבל בין מדינה לאדם, בין מדינה לאזרח, זה מקרה מיוחד.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אני אומר, כן, אבל אני אומר, התביעה הנוגדת היא בגלל המחלוקת על הבעלות.

ישי שכטר: OK, כן. זאת אומרת, המחלוקת הזאת הוכרה גם מאיזה שהיא זיקה, כי לא כל מחלוקת, אם אני אגיד למדינה שמגיע לי קרקע במקום מסוים, אז המדינה לא תתעסק עם לתבוע תביעה נוגדת וזה, היא תגיד - תוכיח.

יו"ר, אליעזר גולדברג: כן.

ישי שכטר: כשבא הבדואי והוכר ב-73, הוכרה איזה שהיא זיקה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: נכון. אני לא יודע אם הוכרה זיקה, אבל הוכרה, הוכר
המנגנון.

ישי שכטר: הוכר המנגנון, OK.

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא הוכרה הזיקה,

פייסל אלהוזייל: יש הרבה בדואים שב- 73 לא באו לרשום קרקע.

ישי שכטר: אני לא גורם משפטי לענות על זה,

פייסל אלהוזייל: לא לא לא,

ישי שכטר: אני גורם אסטרטגי, כדי לייצר תהליך.

פייסל אלהוזייל: אבל הוא יושב על הקרקע הזאת מלפני קום המדינה. איזה

הוכחה אתה רוצה שיביא?

ישי שכטר: אתה גורר אותי לדיון שאני לא מבין בו ואין לי, זה.

פייסל אלהוזייל: אני חושב לפי מה שאתה מעלה, אתה מומחה בנושא של

הבדואים, אתה זורק להם רעיונות והכל,

בלהה גבעון: הוא מנסה לפתור את הבעיה.

ישי שכטר: אני מנסה להראות תהליך אסטרטגי, איך אפשר להיחלץ

מהבעיה באופן תהליכי, כשהוא יצריך דיונים משפטיים כאלה

ואחרים, בכל תחום.

פייסל אלהוזייל: אפשר לממש את זה מה שאתה אומר?

ישי שכטר: אני סבור שכן, אבל בשביל זה אני פה, הרי.

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא היה חושב כך, לא היה תומך בזה.

עו"ד בר סלע: בסוף נשאל אותך - אתה אופטימי או פסימי.

אחמד אלאסד: השאלה שלי, הלוואי והדברים מדויקים, ברמה שאתה סיפרת

לנו ככה, ולפחות כל, פה יש שני, יש שני מצבים שהבדואי טוען

שזה שלו והמדינה טוענת שזה שלה, ויש סכסוך באמצע, ובמשך

60 שנה זה לא נפתר. וכנראה גם, אני מקווה שייפתר, אבל

כנראה גם נראה לי שלא נפתר מאחר ואתה הצגת פה שלושה

מצבים, מצבים של שטחים ירוקים, שטחים צהובים, שטחים
 אדומים, אז סימן כבר הגבלת את השטח הזה להתפתחות.
 הדבר השני, אמרת גם התביעות הנוגדות. תביעות נוגדות, אני אומר
 לך, המדינה פרסמה ב- 52 נדמה לי, או 51, אחרי המלחמה
 בדיוק, כל מי שיש לו קרקע, שיבוא לרשום את זה. אתה פרסמת
 את זה, אבל אתה לא אפשרת לאנשים להירשם. זה המחלוקת
 העיקרית.

ישי שכטר: השאלה ברורה לי.

אחמד אלאסד: שנייה, נכון.

הדבר השני, לפחות לא טענה שלי, אני לא נחשפתי לתביעה הזאת.
 היום אפילו השופט לא ניטרלי, יש סכסוך ערבי ישראלי פה,
 לא נגמר הסיפור. קרקע זה 48, סכסוך. אם הוא שופט יהודי
 יושב שמה, והוא רוצה לדאוג לאינטרס שלו, אז אם אין צדק פה,
 גם השופט. אז בוא נעשה ככה, שבע שופטים, שלושה בדואים,
 שלושה יהודים ואחד לא יודע מה, מהאו"ם, סתם דוגמה, ולהגיד
 להם - תציגו את זה. אבל מה, שופט יהודי יושב, חותם.

עכשיו, מה הבדואים אומרים? אתה יכול, אתה, אתה יכול לקחת את זה
 בלי משפטים, אתה לא, ואסור ללכת למשפט, כי בדואי אומר לך
 מה, אני אלחם עם מדינת ישראל? תיקחו את זה. לקחתם רמת
 הגולן, לקחתם דברים אחרים, לקחתם יהודה ושומרון, אז תיקחו
 גם את הנגב.

לא לא, הנקודה שלי,

יו"ר, אליעזר גולדברג: רק תרשה לי, מה השאלה?

אחמד אלאסד: השאלה שאני שואל, מה אתה מציע היום הצעה שהיא ישימה,
 שאפשר,

ישי שכטר: אני עוד לא הגעתי.

יו"ר, אליעזר גולדברג: הוא יגיע לזה, הוא יגיע.
 אחמד אלאסד: אבל הוא מציע הרבה הצעות, הוא הציע, שנייה, לא,
 [מדברים יחד]

יו"ר, אליעזר גולדברג: יש לו עוד 20 דקות.

אחמד אלאסד: הוא הציע הרבה הצעות, ...

[מדברים יחד]

ישי שכטר: ברשותך, יש לי 20 דקות ואני אגיע, ואז יהיה שאלות.

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא, אנחנו,

בלהה גבעון: הכל יהיה ברור.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אנחנו רוצים את התשובות לפני השאלות.

ישי שכטר: בסדר, הבנתי, אני אענה.

אחמד אלאסד: בוא נגיד ככה, זה לא העמדה האישית, אני מחדד את זה, זה

לא העמדה שלי.

ישי שכטר: הבנתי.

אחמד אלאסד: זה של הרחוב. זה מה שאנשים אומרים, ואני הצגתי לך את

התמונה הזאת. אולי היא תעזור לך גם בניסוח התשובה או

ההחלטה או אתה יודע מה? תעזור לך גם לתת לנו פיתרון, כולנו

צמאים לפיתרון צודק.

ישי שכטר: אז אני אנסה להציע מנגנון לפיתרון, ובתוך המנגנון ייכנסו גם

השאלות המשפטיות.

יו"ר, אליעזר גולדברג: נתקדם, נתקדם.

ישי שכטר: אמרנו הישענות על רוב, לאורך כל הדרך, אני רומז לתשובה

שהתוכנית או תכנון של As is בצורה די רחבה כנראה יצטרך

להיות פה, אני אסביר אחרי זה מה הכוונה בדברים האלה ופתרון

תהליכי כלשהו לפחות בתחילת הדרך שלא יצטרך לעבוד ברמת

קבוצות האינטרסים, לא ברמת הפרט, זאת אומרת זה לא יעבוד

זה, אלא יצטרך להיות איזה שהיא התאגדות אינטרסים, כדי לבוא מול המדינה, כדי לפתור נושא ויש מספר בעלי אינטרסים או קטגוריות של בעלי אינטרסים בדואים, חסרי קרקע, בעלי קרקע, כאלה שגרים על התביעה, כאלה שלא גרים על התביעה, כאלה שגרים על התביעה של מישהו אחר. אני חושב שיש ארבע קטגוריות עיקריות ועוד איזה כמה עשרות קטגוריות משנה, של רמת הפיתרון.

בכל מקרה, הפיתרון לא יהיה מול קבוצה, מול האדם הבודד, לפחות לא בתחילת התהליך שלו, אלא הוא יצטרך להיות מול קבוצת התארגנות של אינטרסים, אני אנסה גם להסביר את זה בהמשך.

כלים, איזה כלים יש לנו ואיזה כלים אנחנו צריכים לשכלל, כדי להגיע לפיתרון של הסוגיה הזאת, אז דיברתי קודם, תכליות הקרקע, היום אנחנו מכירים מוצרי נדל"ן ברמת הפרט ארבעה, יכול להיות שנצטרך לשכלל למוצרי נדל"ן נוספים. אגב, גם במגזר היהודי, הפריפריאלי, גם שם אני חושב שיש טעם במוצרי נדל"ן נוספים, משוכללים, כי לא כולם חיים בתל-אביב, מה לעשות?

מוצרי נדל"ן ברמת כלל, זאת אומרת צורת ההתארגנות שהפרט יושב, המוכרת במדינת ישראל, זה באמת יישוב כזה או אחר, ראינו מדינות שיישבים זה דבר קצת יותר רחב מאשר במדינת ישראל. אתה נוסע, אני עכשיו חזרתי במקרה מפולין, אתה נוסע ולאורך כל הדרך מפוזרים בתים שהם שייכים לאיזה שהוא כפר ברמה כזאת או אחרת, אבל לא בהכרח המקבץ הכפר, הזה, ומה שליד הכפר, הוא לא בכפר. זאת אומרת, גם זה, אני רומז לזה שלא כל פיתרון שהוא במרוחק, הוא מחייב הקמת רשות מוניציפאלית חדשה או זה, הוא גם יודע, מדינת ישראל גם ידעה דרך מועצות

אזורים, להקים תפוזת של דברים ולראות בהם פיתרון מוניציפאלי ראוי.

כלי נוסף זה כמו שאמרתי קודם, מפת האינטרסים, הגמישה או להגמיש את מפת האינטרסים, שאמרתי קודם בין ירוק, צהוב ואדום, וכלי נוסף שזה הכלי התואם שלו זה יצירת תוכנית מפורטת לתמ"מ 4/14, לעשות תיקון עשרים ואני לא יודע, כדי, זאת אומרת שכבר מכיל בתוכו את המנגנונים לפיתרון של הנושא הזה.

גם בנושא הבעלות ופה אולי זה עונה לך, כלים לפיתרון, צריך לשכלל את שיטת הפיתרון תביעות הבעלות. אם על-ידי ועדת פשרות עם סמכויות טובה יותר, דיפרנציאלי טובה יותר, או כל פיתרון אחר, אני קטונתי מלהציע את זה. אבל בכל מקרה, זה אחד הכלים שאנחנו מציעים.

יו"ר, אליעזר גולדברג: זה אחד הכלים או הכלי הראשון?
 יו"ר, אליעזר גולדברג: לא, אחד הכלים. אנחנו מציעים מספר, אחד הכלים שנשתמש בהם לצורך הצגה של פיתרון, שנגיד - לפיתרון הזה נשתמש בהרבה כלים. כלי אחד יהיה מפת האינטרסים, בתוכה הפיתרון יחול. כלי אחד יהיה צורת ההתיישבות בתוך מפת האינטרסים, בואו נבנה צורת התיישבות כזאת שמאפשרת התיישבות בדואית בצורה כזאת או אחרת, בזה.

[הערה ברקע]

ישי שכטר: למשל, זה כלי עבודה כדי לייצר פירוט לתמ"מ 4/14, כדי לייצר במרחב הזה צורות התיישבות אפשריות גם לבדואים וגם למדינה בזה. כלי אחר זה הסדרת תביעות הקרקע שזה כלי משפטי, צריך פה למצוא, אני לא יודע, היום נכנס לעולם נושאים חדשים, אני לא יודע אם זה גישור או ועדת פשרות דיפרנציאלית או כל

המצאה אחרת שיצטרכו להמציא אותה, שאין לי את הפיתרון כרגע, בטח לא פה, אבל כל מיני הצעות לכלים בנושא של, בענף הזה שאנחנו קוראים לו תביעות הבעלות. לא צורת המגורים, אלא תביעות הבעלות. נצטרך בשני המקרים האלה סל כלים משוכלל.

אני נכנס כרגע, קופץ להצעת הפיתרון, כמו שראינו אותה על בסיס הכלים האלה ועל בסיס הנחות העבודה האלה בזה.

אנחנו הצענו להסתכל על המכלול הגדרת ה, לנסח אותו כפי שהצענו, הסדרת הזה, בריתמוס האזרחי והצענו לחלק את הפיתרון או את ה, לעשות, הפיתרון הוא בעצם פיתרון תהליכי והוא מונה בתוכו שלושה שלבים, כשהשלב הסופי שלו, זה מוסדר. מוסדר זה אומר רשות מוניציפאלית מוכרת, ידועה, מטופלת, במערכות המדינה הרגילות, ללא שום הבדל בין מגזר כזה או אחר בתוך הסיפור הזה, זה הפיתרון שאנחנו שואפים אליו, כי אז הסדרנו את שאלת הריתמוס האזרחי.

אגב, ראינו בנושא מגורים חוקיים כמעט בסיס לשאלת הריתמוס האזרחי. אדם שגר בבית לא חוקי, לא יכול להיות אזרח שמקיים איזה שהוא ריתמוס נורמאלי בזה. הוא מדליק חשמל לא חוקי והוא יורד לכביש בצורה לא חוקית והדרך שלו והיסודות שלו לא תקינים והמים שהוא מחובר אליהם לא תקינים, ואין שום דרך לצפות ממנו שבשאר הדברים, הוא יתנהג נורמאלי בזה, כש-90% מהדברים הם לא נורמאליים בסיפור הזה, ובלי להיכנס מי אשם ולמה אשם, זה מצב שלא יכול להימשך זה. לכן אני אומר, השלב האחרון של הפיתרון זה הסדרת הנושא בצורה הרגילה ביותר של מדינת ישראל.

לפני זה יש שני שלבים. שלב ראשון הוא שלב טרום ההסדרה, זאת אומרת, זה המצב הקיים, המצב הנוהג היום. שלב האמצע זה שלב בהליך הסדרה. לעבור משלב טרום הסדרה להליך הסדרה זה.

כמו שאמרתי, ראינו את זה בתהליך ארוך ללא נקודת קצה והצענו את הדרך הבאה בזה, שלב טרום ההסדרה וזה רק נקודות, גם חלק אני נזכר, צריך לזכור שזה עבודה שעשינו לפני כמה? שנתיים כמעט? שלב ראשון, בהליך טרום ההסדרה, זה המצב הנוהג היום, מטופל על-ידי המינהל, מסופק המינימום הנדרש על-ידי מוסדות המדינה שהם חייבים לספק, המדינה לא תכריז לעולם שלא יהיו הריסות בשלב הזה, אבל בוא נגיד ככה, היות וסיכמנו בין הנחות העבודה שהריסות לא משפרות את המצב, אז יהיו הריסות רק במקרים חריגים או זה, אבל זה שלב ראשוני שממנו אין התפתחות. זאת אומרת, המקום, אותו, ניקח את המרחב ונתייחס אליו באזור מסוים, נגיד נעשה איזה שהוא ... האזור הזה הוא טרום הסברה, אין בו כרגע התפתחות. המצב הקיים, Freeze, נוהג As is. אנחנו טוענים שאם יש פיתרון בקצה התהליך, אז ניתן לאכוף בצורה הגונה וכולם יבינו את זה, גם הבדואים וגם היהודים יבינו שפה ניתן לאכוף מצב, לפחות על התפתחות לא סבירה. ותהיה אכיפה בנושא הזה, מלאה אמרתי, ואספקת שירותים, המינימום הנדרש.

חלק שני, ואחרי זה אני אתאר איך עוברים מחלק לחלק,

עו"ד בר סלע: אכיפה מלאה זה כולל הריסות?

ישי שכטר: לא לאחור.

עו"ד בר סלע: כן, קדימה.

ישי שכטר: קדימה, כן. כן. חייבים באיזה שהוא מקום לעצור את התהליך הזה, כי ללא עצירת התהליך, וכמו שטענו, אפשר לעצור אותו אם יש בקצה המנהרה פיתרון ראוי.

עו"ד בר סלע: פיתרון.

ישי שכטר: שלב שני, זה בהליך ההסדרה, בתוך התהליך. קבוצה שנכנסה לתהליך ההסדרה ופה צריך, וזה פה צריך איזה שהוא פיתרון ארגוני, אני לא יודע אם של הממשלה או אחר, אנחנו חשבנו שנכון להקים גוף ייעודי ממשלתי, עם תקציב ולא סמכויות שהן סותרות סמכויות של אחרים, להפך, בגלל שזה הליך הסדרה, עם תקציב שהוא יכול לנוע בתוך הסמכויות של, או להיעזר בגופים האחרים, אבל הוא גורם ממשלתי שיכול להוליך את הקבוצה בתוך סבכי הבירוקרטיה, לצורך הסדרה ותכף אני אגיד איך תתבצע ההסדרה הזאת בזה.

השלב הזה ינוהל על-ידי איזה שהוא גוף מיוחד, הוא יהיה על קבוצה מסוימת, זאת אומרת קבוצה שתיכנס לתהליך, הגוף הייעודי הזה יהיה לו יכולת מימון וליווי תהליכי תכנון, מימון וליווי תהליכי רישום, אגב, הם יצטרכו להיות מנוהלים על-ידי הבדואים עצמם בזה, לא יכול להיות שהממשלה תעשה עבורם, במיוחד שזה אוכלוסייה שחיה וגרה במקום. אבל יש לה סיבה טובה להצטרף לתהליך. למה? כי קבוצה שעוברת את נקודת האל חזור מבחינת הסדרת רישום ותכנון, המדינה מתחייבת להסדיר את כל התשתיות ולהוליך אותה למצב מוסדר נורמאלי, זאת אומרת פתאום הקרקע גם תקבל ערך, הקרקע תהיה סחירה, כי היא ניתנת לרישום, תהיה ניתנת לפיתוח. פתאום יתבצע בעצם מצב וצריך לזכור, במגזר הישראלי, 90% מההון עד גיל 50 נדמה לי בדקנו, נמצא בקרקע, בבתים שאנשים קנו. המגזר הבדואי לא

כל-כך מוכרים. אבל עדיין, אתה חייב באיזה שהוא מקום לתת לקרקע הזאת ערך, בדרך הזאת, בזה, וזה הדרך להתפתח ואפשר יהיה לקחת משכנתה ולבנות בית ולהיכנס לתהליך, אחמד אלאסד: הבדואים מוכרים קרקעות היום, גם ביניהם, גם בדואים היום שעשו הסדר קרקעות, הם מכרו אחד לשני, ישי שכטר: נכון, נכון.

אחמד אלאסד: השאלה אם מחר אני בא על תביעת אדמה, אני רוצה למכור אותה, אתה או המינהל, מוכן להכיר במכירה שלי, לרשום את זה באיזה שהוא מקום, בספרים, אם מישהו רוצה לקנות את זה, הוא,

ישי שכטר: אז אני אומר - בשלב התהליך, אני לא מתייחס לתביעות, אני מתייחס לאזורי המגורים. קבוצה שהתארגנה לצורך הסדרה ולוותה על-ידי הגוף הייעודי, תמומן ותלווה עד להסדרת התהליך. בסוף התהליך, יהא מובטח לה קודם כל תשתיות בתקציב מדינה והעברה לרשות מוניציפאלית מתוקנת.

אחמד אלאסד: גם בתוך תחום השיפוט שלנו, שזה הסוגיה, ... [מדברים יחד] ביישוב, לפחות היישוב שלי, עלתה הסוגיה הזאת,

ישי שכטר: באיזה יישוב?

אחמד אלאסד: וגם לא מאפשרים לאנשים למכור אחד לשני, המינהל לא מסכים.

ישי שכטר: המצב הקיים הוא לא טוב, אני לא,

אחמד אלאסד: אבל יישוב מוכר.

ישי שכטר: בסדר, אני, אין לי פיתרונות, באיזה יישוב?

אחמד אלאסד: לאקייה.

ישי שכטר: הפיתרון, בעיקרון, הראיתי כרגע את מטריצת הפיתרון. הפיתרון המוצע הוא בעצם העברת המוטיבציה, יצירת Incentive או

מוטיבציה, לבדואים לפתור לעצמם או לקדם לעצמם פיתרון לבעיה. שום מדינה לא תצליח לכפות על קבוצה שיושבת, אם המדינה חושבת שהיא יכולה להזיז אותה מצד לצד וזה, אז אין מקום לדיון, אבל מראש הנחנו את זה שזה לא זה.

שום מדינה לא תצליח לכפות על קבוצה של אנשים שיושבת באיזה שהוא מקום, איך להסתדר. מדינה יכולה ליצור,

עו"ד בר סלע: קורס בסין.

ישי שכטר: מדינה יכולה ליצור לעומת זאת פלטפורמה, על-מנת שהם יירצו להסתדר בפנים. אחת הדוגמאות, למשל, שמעניינת, שבדקנו, זה סיפור הגוש הגדול, מי שמכיר באזור שדה דב שם בזה, היה מאוד קשה להסתדר. שום מדינה לא יכולה לכפות עליהם להסתדר. המדינה עשתה דבר מעניין בזה, זאת אומרת זו היתה הצעה בעצם שהוצעה למדינה על-ידי הבעלים, אבל הזה, חלוקה לקבוצות, מין מכרז על הקבוצות, שם זה היה במקרה זה הבעלים לא ישבו על הקרקע, זה היה סיפור אחר,

בלהה גבעון: את הערך של הקרקע,

ישי שכטר: לא קשור לערך, ממש לא קשור לקרקע. אני חושב שהערך של הקרקע של הבדואי עבור עצמו היא פי אלף יותר, אין לו מקום אחר, בזה.

דובר: דוגמה טובה.

ישי שכטר: ומנגנון ההסדרה שנעשה בגוש הגדול, הוא מרתק מבחינת האפשרות להעביר את המוטיבציה לאנשים, לסגור את העניין. עכשיו, הוא תהליך. אגב, הוא לא, לא נקבע לו יום סיום, לא אמרו - מי שבא עד התאריך הזה וזה. אמרו - מי שמתארגן בקבוצה, יכול להתחיל להגיש תוכניות. להתחיל להגיש תוכניות, נסדיר את זה בפרצלציה שם, נעשה דרך הגרלה, לא משנה,

בזה. והשוואה, בזה. אבל אותו מנגנון בעצם השיטה היתה להעביר את אחריות, ליצור מוטיבציה, על-מנת שהאנשים ייכנסו לתוך התהליך, כדי לפתור לעצמם את הבעיה. זה המפתח שאנחנו חושבים שיכול וצריך להתנהל ואני אופטימי, לשאלתך, בזה.

העברת הפיתרון יכולה להיות בדרך הבאה - אם נכניס כלים, למשל נפרסם סטנדרטים, נפרסם, אני אומר, אני לוקח רגע את הצד של המדינה. המדינה תפרסם סטנדרט, מה נקרא יישוב שיכול לקבל הכרה או קבוצה שיכולה לקבל הכרה. למשל, רמת צפיפות מסוימת, זאת אומרת אוכלוסייה פר שטח.

תנאי לזה, מתחת לרמת צפיפות מסוימת, כרגע לא ניתן לקבל הכרה כי זה לא סביר מבחינות אחרות, מבחינת איכות סביבה, מבחינת בזבוז קרקע, זה לא סביר ונדון בזה באיזה שהיא תוכנית מנחה לפני זה ולהגיד שקבוצה, אגב, רוב הבדואים, למרבית ההפתעה, דווקא עונים לרוב ההגדרות של צפיפות בזה, ואם הם לא עונים בדור הזה, בקרקע רב דורית, ב- 25 שנה, הם הפכו לתנועה המיישבת של עצמם יותר טוב מכל התנועות המיישבות שפועלות היום. בלי לשלם להם כסף על העניין. זאת אומרת, מהר מאוד אתה מגיע להסדרה הזאת בתוך אותו פוליון, עם הצפיפות שאתה עונה על הדבר הזה. ולכן, זה, ראינו את זה כדרך לפיתרון.

בעיקרון, המדינה תפרסם סטנדרטים מכל מה שידונו, וזה צריך לפתח אותם, אין לנו עדיין, לא הגענו לשלב הפיתרון איזה סטנדרטים, אבל סוג הסטנדרטים יהיה גודל השטח לעומת כמות האוכלוסייה, מה שנקרא מרכיב הצפיפות, למשל, השארת קרקע להרחבה של היישוב, כדי לא ליצור מצב שזה, הקצאות

קרקע לצורכי ציבור, דרכים וכו', נושאי איכות סביבה. קבוצה שמסוגלת לענות על מספר סטנדרטים ולהציב תוכנית עקרונית, נכנסת לתהליך.

עכשיו זה תהליך לא קצר. אבל Once היא הביעה רצון ונכנסה לתהליך בתוך, הפוליוגון הזה נכנס, מבחינת המדינה הטיפול עבר לאותו גוף ייעודי שיודע לקדם ת זה בתוך המערכות הקיימות, הוא לא עוקף, הוא לא עוקף את מינהל התכנון ולא עוקף את משרד השיכון ולא זה, הוא מחזיק תקציב קיים לנושא תשתיות תקציב מלא ובלי תקציב מלא אין Incentive זאת אומרת למה לבדואי להיכנס לתהליך אם לא סידרו שום דבר שם במקביל בזה, אבל הוא מבטיח שבסופו של תהליך, אנחנו מגיעים לקצה עם איזה שהיא תוכנית שיש לה תכנון ויש לה פרצלציה, זאת אומרת, יש, ויש לה הגדרת גבולות למגרשים מבחינה קניינית ובמובן הזה, עמדנו במשימה הראשונה, שכל אזרח אמרנו בזה יכול למעשה או זכאי, רשאי, לחיות בשטח מתוכנן בבעלותו או תחת תכנון סביר בזה.

זה יכול להיות מינימום אוכלוסייה, צפיפות, הוכחת זיקת בעלות יכול להיות חלק מסיפור של גודל המגרש. פה כבר יצטרכו להיכנס ולהפעיל באמת את כל המנגנונים. זה לא קשור לתביעות הקרקע שנמצאות לבדואים, אם הם מאותה קבוצה או לא מאותה קבוצה, מחוץ לפוליוגון ההסדרה, בזה. זה לא קשור לזה.

זה כן מצריך מהמדינה, ופה אני נכנס לאיזה שהיא ספקולציה, אני מקווה שהיא מספיק אחראית בזה, מתוך התבוננות על מפת הפזורה או פחות או יותר על המשולש הזה, עשינו חשבון ש-60% ניתן בהתגמשות כזאת או אחרת להסדרה באתרם עם ההסדרות שאמרת. זאת אומרת, קבוצה שבאה ויודעת להסתדר באתרם,

הם הרוויחו והמדינה הרוויחה ולא רואים את הסיבה לתזוזות, נזיז אותם מפה לשם, אז מה הרווחנו? שהם זזו מפה לשם? אז מה, חיו פה או שם, מה זה משנה בזה? זה מצריך להיפרד מהרעיון שיישוב זה רק דבר בפוליגון סגור, זה מצריך קצת אולי להיפתח מבחינה זאת ולקבל את העניין הזה, שזה מרחב של יישובים, אני יודע שהמועצה, הכפרים, הגישה בזמנו על 40 נקודות או ארבעים וכמה נקודות, אני חושב שבראייה שלנו זה יצא הרבה יותר מזה, בזה, שיצטרכו לקבל הסדרה ולהיות משויכים לרשות מוניציפאלית כלשהי, ששוב, זה ועדת גבולות כלשהי תעשה את זה ותחליט מה ראוי לחדש, מה ראוי להתקיים לאיזה יישוב, לפי זיקה שבטית, לפי זיקה קרקעית, לפי אלף ואחד דברים.

לסיכום, אני אומר, ראינו שלהערכתנו, 60% מהבעיה ניתנת לפיתרון פחות או יותר באתרם, 40% לא ניתן לפיתרון באתרם, משתי סיבות עקרוניות, חלק בגלל שההתיישבות נמצאת במקום שהיא לא יכולה להישאר שם בגלל בעיות ביטחון וחלק בגלל בעיות איכות סביבה או בעיות אחרות, של זיקות בעלות סותרות, שגם לא יכולה להישאר שם, ויצטרכו לפתור את הבעיה בקרקעות אחרות או בקרקעות שישתחררו כתוצאה מהתבררות של תביעות בין המדינה לבין הבדואים, או מקרקעות אחרות של מדינה במקומות אחרים או ככל אזרח אחר, אין שום סיבה לשנות את זה בזה.

אחמד אלאסד: אפילו מחר תשתחרר בתוך לאקייה, סתם דוגמה, ישתחררו שטחים מתביעת בעלות, אף אחד לא ייכנס להם.

ישי שכטר: אתה אומר לי מצב קיים, אני אומר הצעה.

אחמד אלאסד: כן, אבל זה, אפילו אני אומר את זה גם.

ישי שכטר: אתה משכנע אותי שהמצב הקיים לא טוב? לא הייתי נכנס לסוגיה אם הייתי חושב שהוא טוב.

אחמד אלאסד: לא אמרתי את זה, אבל אמרתי מבחינת הבדואי, הוא לא תופש, הוא לא ... תרשום את הקרקע זה כן תופש, אבל לפי זה תרשום אותו ... בעיה, אבל בדואי יממש את זה, אתה יודע מה, יש שטחים, יש, יש אדמת מדינה בתוך היישוב והחליטה משפחה, אומרת זה שלי, אף אחד לא נכנס. המינהל לא יכול לשווק אותה. עומדת חסר אונים.

ישי שכטר: אתה משכנע אותי אבל על התקיעות של המצב, אני מכיר אותו וזה שנינו נבכה עליו יחד. אנחנו מציעים פה איזה שהוא מנגנון שמראה שימוש בכלים מעט חדשים, הכרה במצב As is כמצב אפשרי, נורמאלי,

אחמד אלאסד: אני חושב דווקא, דווקא, למה אני אמרתי את זה, אנחנו חושבים, התביעות נוגדות, צריכות להיות אחרי הוועדה וההמלצות שלה ואחרי לפחות 50% מהבדואים, 30% מהם יסכימו, אחר-כך אפשר להשתמש. אבל מה אתה עכשיו, אתה עכשיו רותם את העגלה לפני הסוס. קודם כל, אתה מכניע אותו, את הבדואי, אחר-כך אתה מגיש עליו, מנהל אתו משא ומתן?

ישי שכטר: להפך, לא מכניע, להפך.

אחמד אלאסד: הנה, עכשיו כולם אומרים לך, ומתקשרים,

ישי שכטר: בהצעה שלי, אתה מכניע?

אחמד אלאסד: למה, לא, אומרים לך - למה תובעים ויש הוועדה? תמתין עם התביעות,

[מדברים יחד]

ישי שכטר: רגע, אני ברשותך, אתה, לא, אתה גורר אותי לענות על משהו שאני חושב שאתה צודק.

אחמד אלאסד: אני אגיד לך הדברים האלה,
 ישי שכטר: אבל חבל לי, חבל לי, אני מעדיף תגובה לתוכנית הזאת, כי אני
 חושב שיש בה, תראו, היא לא גמורה, יש בה הרבה עבודה עדיין
 שצריכה להיעשות, היא יושבת על בסיסי נתונים לא רעים
 לטעמנו לפחות, היא תואמת פחות או יותר ואם הייתי נדרש
 להציג את המנגנונים שהצגנו למגזר היהודי בפריפריה, מה
 שקראנו מקו בית קמה דרומה, הוא די דומה במנגנון. זאת
 אומרת, הפתרונות שם הם מעט אחרים כי הבעיות אחרות, אבל
 הוא די דומה במנגנון של שכלול הכלים ליצירת שמיכה,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: אתה מסכים שהמנגנון הזה לא יכול להתקדם או
 לצאת לפועל בלי הסכמה גם של הבדואים?

ישי שכטר: ההצעה,

יו"ר, אליעזר גולדברג: בלי הסכמה.

ישי שכטר: OK.

יו"ר, אליעזר גולדברג: מפני שעכשיו, אם אתה, אם אתה דורש הסכמה, מה
 יהיה המצב ואנחנו שמענו כאן את הדברים, אני לא ממציא אותם.
 אומר הבדואי - אדוני, קודם כל תגיד שזה שלי, אחר-כך נדבר.
 לא רוצה בתכנון, כרגע, ולא רוצה שום דבר. אני רוצה שתכיר
 בבעלותי.

אחמד אלאסד: רצון טוב.

יו"ר, אליעזר גולדברג: ואחר-כך אני אוותר לך, לא אוותר לך, תיתן לי, לא
 תיתן לי. אבל קודם כל זה.

אם זו תהיה הגישה, זה מטרפד את ה, זה מטרפד את ה,

ישי שכטר: אנחנו הצענו לא את הגישה הזאת, אלא לעשות הפרדה,

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא לא, אני מבין, הבנתי.

ישי שכטר: אם הגישה תהיה כמו שאני מצפה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אני עכשיו, אני עכשיו בא וטוען מה, מדוע, באיזה מקרים התוכנית הזאת לא תצא לפועל ויהיו מכשולים להוצאה לפועל. הבנתי מה שאתה אומר.

ישי שכטר: אני אנסה לענות. קודם כל,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אז אני אומר, אם, אם, אז לכל היותר, אפשר להגיד שהתוכנית הזאת תתבצע בחלקה, לא, אני לא, אני מנסה רק לומר את השורה התחתונה.

ישי שכטר: כן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: שהתוכנית תתבצע בחלקה, מפני שאם יבוא ישוב ויגיד - עזוב אותי עכשיו עם כל התוכניות, אנחנו לא רוצים כרגע לשמוע שום דבר, קודם כל אנחנו רוצים הכרה בבעלות ואחר-כך נדבר. אם זו תהיה הגישה, אתה לא יכול להתקדם.

ישי שכטר: אמת, אמת. אבל,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אתה לא יכול להתקדם.

ישי שכטר: אבל בהסתייגות אחת. אל"ף - זה המשמעות של יציאה לתהליך ולא למבצע, בזה, כי,

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא, בסדר,

ישי שכטר: שנייה, אני אנסה לענות,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אנחנו צריכים להיות ריאליים,

ישי שכטר: אני אנסה לענות בצורה ריאלית. אנחנו בדקנו ואם 50% מהבדואים חסרי תביעות קרקע, אז קודם כל, כדאי להם להיכנס,

יו"ר, אליעזר גולדברג: חסרי תביעות?

ישי שכטר: חסרי תביעות קרקע.

אחמד אלאסד: אני לא מסכים אתך. או שאתה לא מכיר את הנתונים,

ישי שכטר: יכול להיות.

אחמד אלאסד: או שאתה רוצה להטעות אותנו.
 ישי שכטר: יכול להיות, אני,
 אחמד אלאסד: לא מסכים אתך בנקודה הזאת.
 ישי שכטר: אני מוכן לכל נתונים אחרים לשמוע,
 אחמד אלאסד: ואני רוצה לחדד דווקא מה שאמר השופט.
 ישי שכטר: ויכול להיות שמראש אני לא מכיר אותם, אני לא התחייבתי.
 אחמד אלאסד: ואני דווקא, ואני דווקא רוצה לחדד מה שאמר כבודו כאן. אני
 ממשפחה שיש לי משפחה שגרה מחוץ לרהט, מה שאתה מציע
 בכלל לא ימשוך אותי, אתה פשוט לא, אתה אומר תיאוריה
 שקשה מאוד לבוא ולתרגם אותה לשפת העשייה. בוא אתה
 תשכנע אותי, כנציג משפחה, איך להיכנס לתיאוריה שלך,
 שאתה מציע אותה כאן.
 ישי שכטר: תראה, אני לא יודע, אני אנסה. קודם כל, אני מסכים לגמרי,
 התוכנית היא לא טובה בשלב הראשון לכולם, אבל היא טובה
 בשלב הראשון להרבה ואנחנו מנסים ליצור, היא תיבחן.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: זה עניין של הערכה.
 ישי שכטר: אני מקבל גם את ההסתייגות הזאת.
 היא תיבחן לכמה היא טובה, כדי להיכנס אליה, בזה היא תיבחן אם היא
 תצליח או לא. אני לא יודע לאן, כבודו שייך לאיזה קבוצה, אבל
 כשאתה נכנס לתהליך שאומר שהתהליך הוא טרום הסדרה
 בהליך הסדרה ואחרי הסדרה, יש קבוצות שבשלב הראשון, אין
 לנו עדיין פיתרון למה כדאי להם להיכנס לתהליך. אז אנחנו לא
 מרעים את מצבם, אנחנו לא עוזרים.
 זה לא סותר שיכול להיות להתנהל אתם,
 אחמד אלאסד: אנחנו בתהליך הזה שאתה מדבר עליו, מ-66.

ישי שכטר: שנייה, זה לא סותר שיכול להתנהל במקביל תהליך אחר של פיתרון תביעות הבעלות. להפך, הלוואי ויתנהל תהליך, אחמד אלאסד: אנחנו ב- 66 מדברים על התהליך הזה ואני לא רואה לתהליך הזה סוף. וגם מה שאתה מציע, זה גם לא יהיה סוף.

יו"ר, אליעזר גולדברג: עזוב, כמה, שאלה אחת, אולי, או שתיים. שאלה אחת. האם ראוי להיכנס לתהליך הזה, בידיעה שהוא עלול גם, עלול במידה די סבירה, לא לפתור את הבעיה הקיימת היום? או שצריך לחשוב על רעיון שייתן מענה כללי.

ישי שכטר: אני חושב שהוא, מהניתוח שלנו, הוא מייצר פיתרון לרוב, זאת אומרת רוב הקבוצות ימצאו סיבה טובה להיכנס אליו. תראה, למשל, אום בתין, יש פה מישהו מאום בתין?

יו"ר, אליעזר גולדברג: טוב, אום בתין זה לא, ישי שכטר: הוכרזה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: זה לא דוגמה.

ישי שכטר: לא, היא חלה בעצם על מצב As is בזה. אנשים ישבו שם, בלהה גבעון: שזה רוב המקרים.

ישי שכטר: וזה רוב המקרים שאנחנו מציעים בתוכנית, בדיוק. בלהה גבעון: זה רוב המקרים שכבר,

ישי שכטר: ניקח מקרה אום בתין, שבדקנו אותו בתוכנית הגישור שעבדנו עליה ונעשתה שם לטעמנו טעות יסודית שלא נעשה אתם תהליך עבור הבדואים, מההתחלה,

יו"ר, אליעזר גולדברג: באום בתין, הוועדה, הגוף הזה, ה- CBI, דווקא לא, ישי שכטר: נכון, נכון,

יו"ר, אליעזר גולדברג: שם הוא זנח,

ישי שכטר: בגלל שלא נעשה התהליך, בדיוק.

עו"ד בר סלע: מה שהוא מציע זה לקחת דוגמה אום בתין, אבל להתחיל אותה נכון.

ישי שכטר: זה נכון, בדיוק.

עו"ד בר סלע: להתחיל אותה. לקחת את האנשים שיושבים על הקרקע ולהתחיל אתם את התהליך.

ישי שכטר: בדיוק. רוב הבדואים יושבים על הקרקע, בפזורות סבירות מבחינה תכנונית עתידית.

יו"ר, אליעזר גולדברג: כמה זמן אתה חושב,

ישי שכטר: המצב הטבעי לפעמים הוא התכנון הטוב ביותר.

יו"ר, אליעזר גולדברג: תגיד לי, כמה זמן אתה מעריך את ביצוע התוכנית?

ישי שכטר: לגבי פרמטרים להצלחת התוכנית. כמו שאמרתי, אנחנו יודעים מתי נתחיל ודרך ההתחלה של תוכנית זה בעצם להכריז על תוכנית,

יו"ר, אליעזר גולדברג: מתי אנחנו מגיעים לשלב השלישי, אם אינני טועה.

ישי שכטר: בזה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: כן.

ישי שכטר: השלב השלישי הוא תהליכי, זאת אומרת, אין תאריך סיום

לתוכנית, זה בעצם הליך הסדרה של מרחב בצורה טבעית,

שאתה מכניס אותו לסיבה להסתדר, בדיוק כמו הגוש הגדול. אין

תהליך סיום לסיפור הגוש הגדול, יש שם 1,100 דונם,

עו"ד בר סלע: 20 שנה.

ישי שכטר: אלף ומשהו, אני לא יודע, בעלי, 10,000 או משהו, בעלי קרקע

בזה, וזה, נכנסו לתהליך. חלק נכנסו לקבוצה שלא היה להם

כרגע עניין להצטרף, למה? כי הוא לא מצא חברים בקבוצה, כי

הוא לא מאמין לאף אחד, כי הוא זה. אותו דבר, שנייה, זה חשוב

לי להבהיר את הנקודה הזאת, כי נקודת התהליך פה היא

קריטית להבנת השיטה. זאת לא שיטת הזבנג, זה שיטת יצירת

מוטיבציה למדינה ולבדואים להסתדר אחד עם השני בזה.

אינדיקציה להצלחה זה כמות האנשים שיגורו בבתים חוקיים על ציר הזמן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: תראה, נקודת המוצא, ואני חושב שעל זה אין מחלוקת, המצב היום הוא,

ישי שכטר: רע.

יו"ר, אליעזר גולדברג: גרוע ביותר. גרוע ביותר.

עו"ד בר סלע: לכולם.

יו"ר, אליעזר גולדברג: לכולם. גרוע ביותר. עכשיו, השאלה אם אתה כדי לפתור את הבעיה, נותן אקמול, או שאתה עושה ניתוח. זאת השאלה.

ישי שכטר: כן. אני חושב שאנחנו,

עו"ד בר סלע: הוא אומר בניתוח הפציינט ימות.

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא, זה לא ניתוח.

עו"ד בר סלע: כן, הוא מציע, אני אומר, הוא אומר - בניתוח, החולה ימות.

ישי שכטר: כן.

עו"ד בר סלע: אני מציע,

יו"ר, אליעזר גולדברג: הוא לא אומר,

עו"ד בר סלע: אמרתי.

ישי שכטר: בדיוק.

עו"ד בר סלע: הוא אומר, הוא אמר - בניתוח ימות.

ישי שכטר: כן. לפעמים,

עו"ד בר סלע: אני מציע אקמול, אבל אני מציע אקמול פורטה, הוא אומר, כי יש בזה,

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא אקמול אחד, אלא שני אקמולים.
 עו"ד בר סלע: פורטה.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: ופורטה.
 בלהה גבעון: שלא ייקח 40 אקמולים.
 ישי שכטר: עם החלק הראשון, אני מסכים,
 עו"ד בר סלע: יש אינסיאטיב ברעיון שלו, הוא אומר, כשאתה מתחיל עם
 מישהו לדבר אתו, הוא בדמיון שלו כבר רואה את הסוף, אז הוא
 יודע שאולי כדאי לו לנהל משא ומתן.
 אחמד אלאסד: לא, אבל אני אומר לך מה הבעיה. הבעיה, הגישה היא לא
 בתום לב גם.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: איזה גישה?
 אחמד אלאסד: אני אגיד לך מה הגישה.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: שלא בתום לב?
 אחמד אלאסד: לא, לא עניין זה הגישה. אני רוצה לענות.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: אני חייב להגן על מי שאנחנו הזמנו,
 אחמד אלאסד: לא הוא,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: אני חייב להגן על מר שכטר ולהגיד שאין יסוד
 לדברים האלה שלא, שההצעה היא לא בתום לב.
 אחמד אלאסד: בוא נגיד ככה,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: זה כמו להגיד לו - אתה מבלבל את הראש, אתה
 שקרן, אתה סתם מבלבל,
 אחמד אלאסד: לא, לא, חס וחלילה, לא אמרתי הדברים האלה.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: לא, אז לא, אז זה לא בתום,
 אחמד אלאסד: אבל בוא,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: תראה, גם אם אתה לא מסכים עם מישהו, זה לא
 אומר תמיד שהוא רמאי.

אחמד אלאסד: התוכנית, אני אומר,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: אתה יכול להגיד - אני לא מסכים אתו, למה להגיד,
 אחמד אלאסד: זכותי להגיד מה שאני רוצה להגיד גם,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: אבל לא צריך להגיד עליו שלא בתום לב.
 אחמד אלאסד: אבל תכף אני, תשמע את המשפט הבא.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: אני שומע, אני שומע.
 אחמד אלאסד: הוא נציג קק"ל, אם הקק"ל אומר אני לא מוכרים לערבים, אז
 מה תגיד לו? איך בן-אדם מייצג קק"ל, מציע לי פיתרון, ומשאיר
 את הקרקע שלי ויצר את העצים שמה, ויגיד לי אסור למכור
 לערבים, אז זה לא בתום לב?
 יו"ר, אליעזר גולדברג: אני יכול להגיד,
 אחמד אלאסד: אפילו האנשים האלה, שהם, בוא נגיד ככה,
 יו"ר, אליעזר גולדברג: אני יכול להגיד,
 אחמד אלאסד: האנשים האלה שיתבטאו ומציעים גוף שמתבטא נגד הערבים,
 אסור להם גם לשבת פה ולתת לוועדה גם ייצוג. אז איך תמליץ
 להם, אני אומר לך, זו דעתי.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: הבנתי.
 אחמד אלאסד: ואני באתי בוועדה הזאת לייצג אינטרס בדואי ואני אומר לך -
 בן-אדם שהוא אומר כאן גוף שלא מוכר לערבים קרקעות, אז איך
 הוא מציג לי עכשיו הסדר? איך הוא מגן בתום לב גם, אסור לי
 להגיד את הדעה שלי?
 עו"ד בר סלע: מה זה שייך? מה זה שייך?
 אחמד אלאסד: מה זה שייך? אז מה הוא עושה עכשיו? אתה יודע מה הוא
 עשה לי עכשיו?
 עו"ד בר סלע: הוא מלווה, הוא,

אחמד אלאסד: אתה יודע מה עשו מסביב לאקיייה? אני אציג לך את התוכנית.

הוא עשה,

עו"ד בר סלע: הוא מלווה בריבית, נניח,

אחמד אלאסד: שנייה, לא על זה,

עו"ד בר סלע: אבל מה זה שייך להצעה שלו?

אחמד אלאסד: אבל אני אגיד לך מה ההצעה. הוא עכשיו עשה ללאקיייה,

מסביב לתוכנית המתאר, חגורה ברוחב של 150 מטר, שטח

ייעור, ירוק, עם עצים, ירוקים, מעבירים את זה לקק"ל. זה גדר

שאסור לערבים לעבור את זה. נו, בחייכם, אנחנו,

יו"ר, אליעזר גולדברג: ברור.

אחמד אלאסד: מה זה הצעה? הצעה לא מעניינת בכלל.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אני מבקש, מר שכטר, כפי שאתה רואה, יש חילוקי

דעות וזה טוב שיש חילוקי דעות,

אחמד אלאסד: חוק פולשים. אבל חוק הפולשים, אתה יודע מה זה חוק

הפולשים? זה מדובר על,

[מדברים יחד]

אחמד אלאסד: חוק הפולשים. אז מה חשבת לזה? הריסות, ... הבדואים,

בחיכם.

יו"ר, אליעזר גולדברג: רגע, רגע.

ישי שכטר: אבל מה אתה רוצה ממני?

אחמד אלאסד: לא רוצה אותך, אני אומר לכם, אתם מכינים פנטזיה לבד.

אתם לא משתפים. אני לא ידעתי על זה.

עו"ד בר סלע: תגיד לי, הנייר הזה, אתה מכיר את הנייר הזה?

ישי שכטר: זה הגישור, זה דו"ח הגישור בנושא אום בתין,

עו"ד בר סלע: כן, הוא מכיל אלמנטים ממה שאתה אמרת?

ישי שכטר: חלקית, הוא לא מכין הצעת פיתרון כי הצעת הפיתרון היא דווקא מתוכנית דרומה, היא לא מהתוכנית, זה,

יו"ר, אליעזר גולדברג: מה זה?

עו"ד בר סלע: זה דו"ח הערכת קונפליקט.

ישי שכטר: זה דו"ח הערכת הקונפליקט לצורך הגישור.

יו"ר, אליעזר גולדברג: CBI?

ישי שכטר: CBI, כן,

עו"ד בר סלע: כן. אבל זה מכיל אלמנטים ממה שאמרת, או לא?

ישי שכטר: חלקית. הוא מכיל ניתוח של אום בתין, עם הסיבה שעלית עליה, למה בעצם לא ניתן היה לבצע את אום בתין, כי אום בתין היה צריך מראש להיכנס אתם לתהליך, אחרי פיתרון, אחרי יצירת מוטיבציה.

עו"ד בר סלע: אבל הרעיונות האלה שלך הם מגובשים באיזה שהוא מסמך?

ישי שכטר: הם מגובשים במסמך עקרונות שכתבנו דווקא דרך דרומה לתוכנית הממשלה ולא הוגשה,

עו"ד בר סלע: נוכל לקבל דבר כזה?

ישי שכטר: נוכל לערוך את זה. הרמה היא שזה ברמת טיוטה שלא הוגשה, אם הוועדה תבקש, נוכל לערוך את זה בצורה,

יו"ר, אליעזר גולדברג: מר שכטר,

עו"ד בר סלע: אני הייתי מבקש, אדוני היושב-ראש.

יו"ר, אליעזר גולדברג: טוב, בסדר, שמעת. אם זה ניתן, זה יוגש.

ישי שכטר: זה ניתן.

עו"ד בר סלע: הוא אמר, אם יבקשו, זה ניתן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אם נבקש, תגיש?

ישי שכטר: כן, כן, ודאי.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אז אנחנו מבקשים.
 ישי שכטר: לא, אני אומר - זה מצריך עבודה. אם זה כיוון מעניין, אז בהחלט אפשר לגמור את החלק הזה לפחות ברמת,

יו"ר, אליעזר גולדברג: תשמע, אנחנו בשלב זה לא אומרים אם זה מעניין או לא מעניין, אם זה ישים או לא ישים, אם זה מקובל או לא מקובל, עו"ד בר סלע: אבל זה רעיון.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אם אנחנו רואים עין בעין. אנחנו שומעים מגוון דעות ואני יכול לומר לך, הדעה שלך איננה הדעה היחידה שאנחנו שמענו.

אני חושב שמענו כבר עד היום, אני יודע? 20 דעות, אני לא מדבר על 20 אנשים, אני מדבר על דעות, אפשר להגיד 20 דעות.

עו"ד בר סלע: אנחנו שמענו כמספר האנשים שהופיעו, ועוד, דעות. ישי שכטר: סימן שאתם בוחרים נכון את האנשים.

עו"ד בר סלע: כל אחד, דעה וחצי.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אז שמענו דעות ואנחנו לא נוקטים כרגע שום קו. אני בוודאי שלא אומר שזה רעיון מקובל עלי, אם הוא בהחלט ישים או לא ישים. אני רק יכול לומר שאנחנו, כל דבר, נשקול. כל דבר נשקול לגופו. לעניין שאנחנו לשמו נבחרנו להיות ועדה. לא בנושאים אחרים.

אז יכול להיות שיכולות להיות טענות כלפי כל העולם, אבל הוועדה הזאת היא ועדה כל-כך קטנה, עם כתפיים קטנות, שלא יכולה לשאת על גבה את כל הבעיות לא של העולם ולא, אפילו לא של מדינת ישראל. יש הרבה בעיות. אנחנו על כתפינו לא נוכל לשים אותם. אנחנו נוכל רק לדון, איך כתוב כאן? הוועדה להצעת מדיניות להסדרת התיישבות הבדואית בנגב. יותר מזה,

דובר: רק, אמרת רק.

יו"ר, אליעזר גולדברג: רק, לא יותר. אתה רוצה לשים את ה-רק במירכאות?
שים במירכאות. ואם תשים במירכאות אני אצטרף אליך שצריך
לשים במירכאות.

תודה רבה.

ישי שכטר: תודה רבה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: מי עכשיו? לא נמצאים? אם לא נמצאים, זה לא טוב.
[ההקלטה מחודשת לאחר הפסקה]

יו"ר, אליעזר גולדברג: אדון אברהים אבו סביח, אנחנו נשמע בחפץ לב את
הדברים שאתה רוצה לומר לנו. אתה גם דיברת בכנס כשהיה
ואתה רוצה להשלים דברים שאמרת, אבל אולי תגיד את כל מה
שיש לך לומר, מפני שאנחנו נתחיל מההתחלה, לפי הסדר.
בבקשה.

אברהים אבו סביח: שלום לכולם. אני לצורך העניין גם עובד במשרד המדע,
תרבות וספורט, כיועץ בכיר למנכ"ל.

אני שמח להיות היום כאן ולהשמיע את דבריי לוועדה בראשות השופט
גולדברג. אני פשוט רציתי שגם דודו כהן יישמע, אבל אם הוא
לא נמצא, מה אפשר לעשות?

יו"ר, אליעזר גולדברג: הוא נמצא היום בבית-המשפט בירושלים.

בלהה גבעון: הבג"צ של עיר הבה"דים.

יו"ר, אליעזר גולדברג: כן, נכון.

אברהים אבו סביח: אני אתחיל בתחילת דבריי ואני אגיד שבנגב, שהוא מעל
13 מיליון דונם, חיו לפני קום המדינה בדואים שעיבדו את
האדמות האלה, חיו על האדמות האלה, גידרו את עדריהם על
האדמות האלה ובמלחמת 48 חלק גדול מהבדואים עזב כאן את
המדינה, עזב את השטח למצריים ולירדן ולכל השכנים שלנו,

למשל גם ברצועת עזה וגם הגדה המערבית. הם עזבו לא
מרצונם.

החלק שנשאר פשוט המדינה גם העבירה חלק גדול מהאנשים
ממקומותיהם האוטנטיים, האסליים שלהם, לשטח א-סייג, שהוא
נמצא, כולכם בטח שמעתם על שטח א-סייג כבר כמה פעמים,
יו"ר, אליעזר גולדברג: רק כמה פעמים,
אברהים אבו סביח: רק כמה פעמים, שהוא נמצא בין בקעת באר-שבע דימונה
וערד.

עכשיו, הם הגלו אותם, העבירו אותם לשטחים ולקרקעות של אנשים
שעזבו כאן את האזור ועברו למחוץ לגבולות. זאת אומרת, העבירו
את הבדואים על שטחים של בדואים אחרים.
הרוב המכריע של הבדואים שנשארו, מתוך 110,000 בדואים שחיו לפני
קום המדינה, כאן באזור הנגב, נשארו כ- 10%.
יו"ר, אליעזר גולדברג: אבל אלה שהועברו על קרקעות של בדואים אחרים,
תובעים היום את הבעלות על אותה קרקע.

אברהים אבו סביח: לא מוכר לי כזה דבר.

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא מוכר?

אברהים אבו סביח: לא.

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא?

אברהים אבו סביח: לא מוכר לי כזה דבר.

יו"ר, אליעזר גולדברג: מה אתה אומר?

אברהים אבו סביח: אני אומר לך, אני, לא מוכר לי כזה דבר בכלל.

יו"ר, אליעזר גולדברג: היום, בדואים בא-סייג, שהועברו לשם או שבאו לשם,

אברהים אבו סביח: תובעים את הקרקעות שלהם, מאיפה שעברו.

יו"ר, אליעזר גולדברג: רגע, רגע, רגע.

עו"ד בר סלע: איפה שהם יושבים.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אתה אומר שבדואים שהגיעו לא-סייג, אחרי 48, לא

תובעים את הקרקע שהם יושבים עליה?

אברהים אבו סביח: הם לא תובעים את הקרקע שהם יושבים,

יו"ר, אליעזר גולדברג: כך אתה אומר?

אברהים אבו סביח: אני לא מכיר כזה דבר. אני, בכל אופן, לא מכיר כזה

דבר.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אני רוצה להיות בטוח שאני הבנתי.

אברהים אבו סביח: אם אתה, אם יש כזה דבר, אני לא מכיר.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אני רוצה להבין את מה שאתה אומר, מפני שעד היום,

עד עכשיו, נדמה לי שגם אמרו את זה, אבל יכול להיות שאני

רק, שאני,

אברהים אבו סביח: אני רוצה להבין,

יו"ר, אליעזר גולדברג: רגע, רגע, רגע. יכול להיות שאני הבנתי לא נכון.

בשביל זה, אני רוצה שאתה תתקן אם הבנתי לא נכון,

שהבדואים שיושבים, היום, בא-סייג יושבים שני סוגים, נקרא

לזה, אלה שישבו לפני 48, ואלה שהובאו אחרי 48.

אלה שהובאו לפני 48, תובעים בעלות על הקרקע. אלה שהיו, ישבו בא-

סייג, לפני 48.

אברהים אבו סביח: לפני, בטח. זה שלהם.

יו"ר, אליעזר גולדברג: רגע. ואלה שבאו אחרי 48, גם הם תובעים את הקרקע,

את הבעלות, על הקרקע בא-סייג.

אברהים אבו סביח: אני, לא מוכר לי כזה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אתה לא מוכר?

אברהים אבו סביח: אני לא מוכר לי כזה דבר.

יו"ר, אליעזר גולדברג: יפה. הבנתי. אז אני לא הבנתי עד עכשיו הכל.

אברהים אבו סביח: אני יודע שהם תובעים את הבעלות על הקרקעות
שהמדינה העבירה אותם משם.

יו"ר, אליעזר גולדברג: העבירה אותם, לפני 48.

אברהים אבו סביח: לפני 48. איפה שהעבירה אותם, הם תובעים.

יו"ר, אליעזר גולדברג: הקרקעות שהם ישבו, שהם ישבו לפני 48, את זה הם
תובעים.

אברהים אבו סביח: את זה הם תובעים.

יו"ר, אליעזר גולדברג: ולא תובעים את הקרקע ב-א-סייג.

אברהים אבו סביח: אני, לא מוכר לי מקרה כזה שהם תובעים קרקעות של
נפקדים שהוגלו,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אני לא יודע נפקדים או לא נפקדים, שהם תובעים
קרקעות שהם באו אליהם אחרי 48.

אברהים אבו סביח: אין קרקע כאן שהיא לא של מישהו.

פייסל אלהוזייל: אבו סביח, אני, בהמשך לשאלה של היושב-ראש, הרי
שהבדואים שלקחו אותם באזור א-סייג, זה לתקופה קצובה. האם

אתה יודע שיש אנשים שיושבים שמה?

אברהים אבו סביח: לא, אני רוצה פשוט מאוד להשלים, אני פשוט מאוד, אם
הייתי משלים לכם את ה,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אדון פייסל, אני רוצה להבין, אני עד עכשיו לא הבנתי
נכון?

פייסל אלהוזייל: את מה ש, לא לא, בסדר גמור, מה שאתה שאלת, זה נכון.

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא, אבל הוא אומר שזה לא נכון. אני הבנתי,

פייסל אלהוזייל: אתה צודק, יש בדואים שבאו ודיברו כאן שהם גם תובעים
על אזור א-סייג, זה נכון.

יו"ר, אליעזר גולדברג: נכון.

אברהים אבו סביח: יכול להיות. אני לא מתווכח. אני, באזור שלי,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אני אומר לך מה ש, אברהים אבו סביח: אני לא מכיר כזה. דבר. יו"ר, אליעזר גולדברג: אני אומר לך מה שאני שמעתי. אחמד אלאסד: לא, אני אגיד לך. יש משפחות, ככה אלאעצם, שיש להם משפחות בתלול ויש להן ב-חורה ויש להן בחתרותא, יש להם שטחים, עברו ממקום למקום, אבל יש להם שטחים במקומות אחרים.

אברהים אבו סביח: אבל השטח שלו מלפני קום המדינה. אחמד אלאסד: נכון. אברהים אבו סביח: בסדר. אין לי בעיה עם זה. הוא שואל שאלה אחרת. לא חשוב.

יו"ר, אליעזר גולדברג: כן חשוב, מה לא חשוב. אברהים אבו סביח: לא, לא חשוב, הוא לא הבין, הכוונה. יו"ר, אליעזר גולדברג: מה לא חשוב. אתה, אתה עכשיו, אתה תיקנת לי בראש את התמונה, תיקנת לי את התמונה בראש. אברהים אבו סביח: אני פשוט מאוד, מאיפה שאני בא, מהאזור שאני בא, אני לא מכיר,

יו"ר, אליעזר גולדברג: תיקנת לי. אברהים אבו סביח: אני לא מכיר, יו"ר, אליעזר גולדברג: מפני שאני הבנתי אחרת. הבנתי - יושבים, ב-א-סייג, תובעים על א-סייג, אלה שבאו אחרי 48. אלה לפני 48, אני עליהם לא מדבר. אחרי 48, באו ל-א-סייג, תובעים את הבעלות. דובר: אין דבר כזה.

אברהים אבו סביח: יכול להיות שיש, אבל אני לא מכיר כזה דבר. יו"ר, אליעזר גולדברג: טוב. אברהים אבו סביח: אני לא מכיר.

פשוט מאוד, המדינה או ממשלות ישראל, לדורותיהן, הממשלה הראשונה שהעבירה את הבדואים ל-א-סייג, הם אמרו להם - אתם עוברים לפרק זמן קצוב, לחודש, חודשיים, ואתם תחזרו בחזרה לאדמות שלכם, לקרקעות שלכם, מאיפה שהעבירו אותם. אבל זה לא קרה, זה לא קרה. הם נשאר, יש כאלה שהיום נכנסו לתוך העיירות הקיימות ויש כאלה שעדיין מחכים לפיתרון המיוחל.

חברים, אני רוצה להגיד לכם דבר אחד בצורה לא משתמעת לשתי פנים, הקרקע של הבדואים היא במובנים של הבדואים, היא קרקע פרטית לחלוטין, היא קרקע שהיא, אין עליה מערערים, אין עליה תובעים ואין עליה שום מחלוקת בינם לבין עצמם. יכול, נכון שהמדינה רוצה שיוציאו טאבו, יוציאו כל מיני קושאנים או אישורים כאלה ואחרים, אבל במובנים של הבדואים, בחוק של הבדואי, זה שטח שלו, זה שטח שהוא רכש, או בסנאט, שזה חוזה, או בירושה מאבא של סבא של סבא.

השטחים של הבדואים, הרי הבדואים מחולקים למטות. כל מטה יש לו את הטריטוריה שלו, שנקראת אל-דירה, ובטריטוריה הזו יש שני סוגים של קרקע, במובנים של הבדואים. יש סוג אחד שנקרא מושעא, שזה שטח ציבורי, שטח למרעה, ולמקורות מים ולכל מיני דברים ושטח שהוא מחולק בין בני השבט, בין בני השבט, זה שטח פרטי, מולק, נקרא, שזה פשוט מאוד פרטי של אותו בן-אדם, עם גבולות, שמבינים אותם ומכירים אותם, הבדואים וגם החברים שלי שנמצאים כאן בוועדה, הבדואים מכירים גם את הגבולות האלה והם בדרך-כלל או בערימות של אבנים או בצמחים כאלה או אחרים, שמסכימים הבדואים שיהיו גבול בינם לבין עצמם. או שגם כן לפי פרשת מים או ואדי שעובר משם, זה,

אלה הגבולות פחות או יותר שמוכרים בין הבדואים בגבולות של השטחים הפרטיים שלהם.

ושמענו יותר ממקרה אחד, שהיו מריבות גם על גבולות אלה. מישהו נכנס עם החריש, עם הטרקטור לשטח של השני, שני מטר, שלושה מטר, ואז התפתח שמה ריב שנגמר לפעמים גם ברצח, לצערנו.

לכן, כל בדואי היום, אם הוא יושב בכפר קיים, אם הוא יושב בכפר לא מוכר, איפה שהוא ישב, הוא יודע בתוך תוכו, יודע טוב מאוד בציפור נפשו, שהקרקע הזו היא של אותו בדואי שטוען את הבעלות עליה. ולמה היום יש לנו את הבעיה שבדואים לא נכנסים לקרקעות של אחרים? כי הם יודעים בוודאות שזו קרקע שלו. אז הוא לעולם לא יפלוש לקרקע של מישהו אחר. ולכן, נוצרה הבעיה שפשוט מאוד היום אי-אפשר ללכת ולתכנן או לפתח את היישובים הקיימים.

פייסל אלהוזייל: כל הבדואים שגרים בפזורה, הם יושבים על קרקע שלהם או על קרקע של אחרים?

אברהים אבו סביח: יש גם כאלה וגם כאלה.

פייסל אלהוזייל: באיזה אחוזים?

אברהים אבו סביח: הרוב יושב על קרקע שלו.

בלהה גבעון: 70%? 80%?

יו"ר, אליעזר גולדברג: אתה סותר את מה שאמרת קודם.

אברהים אבו סביח: למה?

יו"ר, אליעזר גולדברג: למה? תחשוב ותראה למה. מפני שאתה אומר שאלה שבאו אחרי 48, לא תובעים בעלות. ועכשיו אתה

מדבר,

אברהים אבו סביח: לא, אדוני השופט. אתה, השאלה, השאלה לכמה, כמה אתה חושב אחוזים, אלה שהגלו אותם. אתה חשבת

לכמה אחוזים אלה? הם אחוז מאוד מאוד קטן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אחוז קטן?

אברהים אבו סביח: בגלל, בגלל,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אחוז קטן בא ל-א-סייג אחרי 48?

אברהים אבו סביח: לא, סליחה. השאלה שלו, לגבי היישובים הלא מוכרים.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אני מדבר רק על יישובים לא מוכרים.

אברהים אבו סביח: יופי.

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא מדבר על יישובים,

אברהים אבו סביח: אז חלק גדול מאלה שהביאו אותם ל-א-סייג, הם היום

כבר נכנסו ליישובים קיימים. חלק גדול מהם.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אלה שנכנסו ליישובים קיימים, ברובם, אין להם,

לא היו להם תביעות קרקע. ברובם. מה, באמת, אתה יודע,

אנחנו בוועדה, אנחנו בוועדה כבר בכיתה ג', או אולי ד',

אתה מתחיל אתנו על כיתה א'.

אברהים אבו סביח: אין לי בעיה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: כיתה א'. אנחנו לא בכיתה א', כבר עברנו מכיתה

א'.

אברהים אבו סביח: אני רוצה להגיד לך רק דבר אחד. כל אלה, כל אלה

שהיום נמצאים בכפרים הלא מוכרים, כן? הרוב המכריע,

הוא יושב על אדמה שלו. זה הגרעין, הרי מה הבעיה? זה

הגרעין הקשה, שלא התפנה ליישובים הקיימים.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אתה לא עונה לי לשאלה. אתה לא עונה לי

לשאלה.

אברהים אבו סביח: בשביל מה לא התפנה ליישובים הקיימים? כי הוא מחזיק בקרקע שלו.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אתה לא עונה לי על השאלה. אני רוצה לעשות אבחנה עד 48, מ-48.

אברהים אבו סביח: אולי לא הבנתי את השאלה. יו"ר, אליעזר גולדברג: אז אולי.

אברהים אבו סביח: תשאל עוד הפעם.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אלה שגרו לפני 48, תובעים בעלות? אברהים אבו סביח: כן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: על זה אני לא מדבר. תובעים בעלות, היו, הם אומרים, אברהים אבו סביח: ישבו על הקרקע,

יו"ר, אליעזר גולדברג: מזמן הטורקים, מזמן זה, הם תובעים בעלות. אברהים אבו סביח: תובעים בעלות.

יו"ר, אליעזר גולדברג: גמרנו. שים אותם בצד. אברהים אבו סביח: כן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: ב-48, באו ל-א-סייג.

אברהים אבו סביח: העבירו אנשים ל-א-סייג.

יו"ר, אליעזר גולדברג: העבירו, עברו, לא חשוב. באו. אברהים אבו סביח: באו.

יו"ר, אליעזר גולדברג: הגיעו. ל-א-סייג.

אברהים אבו סביח: כן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: הם יושבים מאז עד היום, יושבים שם.

אברהים אבו סביח: כן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: ביישובים לא מוכרים.

אברהים אבו סביח: כן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אלה תובעים בעלות או לא תובעים בעלות? זאת השאלה.

אברהים אבו סביח: על אותו קרקע שהם יושבים עכשיו? יו"ר, אליעזר גולדברג: כן.

אברהים אבו סביח: לא. אני לא מכיר כזה דבר. יו"ר, אליעזר גולדברג: בסדר.

אברהים אבו סביח: עוד הפעם, אז אותו הדבר, אני לא מכיר כזה דבר. יו"ר, אליעזר גולדברג: הבנתי. בסדר.

אברהים אבו סביח: לדוגמה, לדוגמה, יו"ר, אליעזר גולדברג: הבנתי.

אברהים אבו סביח: לדוגמה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא תובעים בעלות.

אברהים אבו סביח: כן. לא תובעים בעלות.

עו"ד בר סלע: זאת אומרת, אתה אומר שאלה היישובים הלא מוכרים, שיושבים על קרקע ותובעים בעלות, הם יושבים שמה מלפני 48.

יו"ר, אליעזר גולדברג: כן.

אברהים אבו סביח: מאות שנים.

יו"ר, אליעזר גולדברג: כן, אלה מ-48,

אברהים אבו סביח: מאות שנים.

יו"ר, אליעזר גולדברג: הם תובעים בעלות. אלה שאחרי 48, לא תובעים בעלות.

דובר: תובעים בעלות במקום אחר.

יו"ר, אליעזר גולדברג: תובעים במקום אחר. אבל לא ב-א-סייג.

אברהים אבו סביח: נכון.

יו"ר, אליעזר גולדברג: בסדר.

אברהים אבו סביח: זה מה שאני יודע. אם יש מקרים שבאו אליכם ואמרו - אנחנו, העבירו אותנו למקום כזה וכזה, ואנחנו פותרים בעיות על אותו מקום בגלל שהעבירו אותנו, זה משהו אחר, אני לא, לא מכיר כזה דבר. אני בכל-זאת מקרה כזה לא מכיר. בלהה גבעון: אז יש עוד קבוצה, אלה שבירדן או בעזה או בכל מיני מקומות, תובעים בעלות על קרקעות בארץ?

דובר: וודאי.

בלהה גבעון: פייסל אומר שיש. יש תביעות בעלות של בדואים,

[מדברים יחד]

עו"ד בר סלע: הם לא יכולים לתבוע. הם לא יכולים. הם לא יכולים.

אחמד אלאסד: לא קיים דבר כזה.

עו"ד בר סלע: גם לא קיים, לא קיים כי הם לא יכולים.

יו"ר, אליעזר גולדברג: נפקדים.

עו"ד בר סלע: ודאי, הם לא יכולים.

בלהה גבעון: כן?

יו"ר, אליעזר גולדברג: טוב. עכשיו, אתה, בערך, יכול להגיד באחוזים, כמה

היו ב-א-סייג לפני 48, כמה באו אחרי 48. בערך, אם אתה מכיר

את האזור, אני מניח שאתה מכיר.

אברהים אבו סביח: לא, אני לא יכול להגיד לך.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אתה לא יכול להגיד?

אברהים אבו סביח: לא יכול להגיד.

יו"ר, אליעזר גולדברג: טוב.

אחמד אלאסד: השאלה שלי עכשיו, איך אתה רואה את הפיתרון?

אברהים אבו סביח: אתה רחוק, תן לי קודם כל להגיד לך מה אני חושב, אחר-

כך אני אגיד לך מה הפיתרון.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אין לך עד הלילה זמן, אתה, יש לך עוד 20 דקות.

אברהים אבו סביח: אני אשתדל לסיים את זה ב- 20 דקות.

אני רוצה להגיד שהיישובים,

עו"ד בר סלע: יש לך נייר מוכן, נכון? אני רואה שאתה, יש לך נייר מוכן.

יו"ר, אליעזר גולדברג: הוא יגיש אחר-כך, אתה תגיש לנו את זה, לא?

אברהים אבו סביח: אני מקווה. אני מקווה שכן.

עו"ד בר סלע: מה זה אתה מקווה?

אברהים אבו סביח: תשמע.

יו"ר, אליעזר גולדברג: יכול להיות שכן, יכול להיות שלא.

עו"ד בר סלע: אתה יכול עוד להתחרט.

אברהים אבו סביח: בני דודנו חיו בתקווה של 2000 שנה ובסוף,

עו"ד בר סלע: אתה אומר, זה בסך-הכל 20 רגע.

אברהים אבו סביח: החלום התגשם.

[דיבורים ברקע]

אברהים אבו סביח: בשנת 1965, חוקק חוק התכנון והבנייה, והחוק הזה בכלל

לא התייחס ליישובים הלא מוכרים. הוא לא ראה אותם בכלל.

עו"ד בר סלע: החוק לא עוסק ביישובים.

אברהים אבו סביח: אני חושב שהוא היה צריך להתייחס למצב הקיים. הוא לא

התייחס למצב הקיים, גם כן מטרופולין באר-שבע, לא התייחס

למצב הקיים, רק אחרי שפנו לבג"צ וחייבו אותו.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אתה קראת פעם את החוק הזה?

אברהים אבו סביח: לא.

יו"ר, אליעזר גולדברג: חבל. אם היית קורא, לא היית אומר.

אברהים אבו סביח: אני לא אשקר לך,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אם היית קורא, לא היית אומר את מה שאתה אומר.

אברהים אבו סביח: יכול להיות. אבל אני, לדעתי,

יו"ר, אליעזר גולדברג: חוק,

אברהים אבו סביח: צדק צריך גם לעשות וגם להיראות.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: אבל זה לא שייך, בסדר, אבל לא שייך לחוק הזה.
 עו"ד בר סלע: הוא לא עוסק בהתיישבות.
 בלהה גבעון: עוסק רק בתכנון.

אברהים אבו סביח: ולדעתי, לדעתי, אני אומר את דעתי כאן, לדעתי, אנשי
 הממסד שמופקדים על התכנון כאן במדינה, היו צריכים לתכנן
 את היישובים האלה ולראות בהם אזרחים שווים, אזרחים שווים.
 במקום לתכנן את היישובים האלה ואין לי עין צרה בזו שהלכו
 והקימו מעל 100 יישובים יהודים בנגב,

יו"ר, אליעזר גולדברג: למה להכיר ביישוב ובעלות על היישוב, כשאנשים לא
 טוענים בעלות? למה לתת להם שם בעלות, כשהם לא טוענים
 בעלות?

אברהים אבו סביח: למה, הם לא אזרחי מדינת ישראל?
 יו"ר, אליעזר גולדברג: מה, כל אזרח במדינת ישראל מקבל קרקע?
 אברהים אבו סביח: לא, הם אזרחי מדינת ישראל?
 יו"ר, אליעזר גולדברג: בטח.

אברהים אבו סביח: ברגע שהם אזרחי מדינת ישראל, אז צריכים גם להתייחס
 אליהם כאזרחים.

יו"ר, אליעזר גולדברג: מגיע להם קרקע? בירושלים מחלקים קרקעות? תל-
 אביב מחלקים קרקעות?

אברהים אבו סביח: מגיע, מגיע לכל אזרח במדינת ישראל להתיישב במדינת
 ישראל.

יו"ר, אליעזר גולדברג: קרקע?

אברהים אבו סביח: להתיישב על קרקע, על מה? על מה יתיישב, באוויר?
 יו"ר, אליעזר גולדברג: בסדר. אבל לא, מי אומר דווקא בבעלות? יתנו לו,
 ישלם שכר-דירה. למה בעלות? אתה לא מבין את השאלה שלי?

אני לא מדבר על אלה שטוענים בעלות, אלה שטוענים בעלות -
 זה משהו אחר. אני מדבר על אלה שאתה אומר שהם לא תובעים
 בעלות. לא תובעים. הם באו אחרי 48, לא תובעים בעלות. אז
 למה,

אברהים אבו סביח: לא מגיע להם לבנות יישוב שלהם?
 יו"ר, אליעזר גולדברג: אבל למה, למה, אתה לא עונה לשאלה. למה במקור,
 הם יושבים פה? הם אומרים - אנחנו לא בעלים פה, זה הבעלות
 לא שלנו. אז למה המדינה לא יכולה להגיד להם - רבותיי, אתם
 לא טוענים בעלות, במקום במקום הזה, אתם תגורו במקום הזה,
 מפני שפה יותר טוב מבחינה תכנונית, מבחינת,

אברהים אבו סביח: הכל בהידברות.

יו"ר, אליעזר גולדברג: עזוב, למה הידברות?

אברהים אבו סביח: למה לא?

יו"ר, אליעזר גולדברג: למה? מפני שאתה אומר - אני, בוא אגיד לך, בוא
 אגיד לך, אני עכשיו יושב פה ואני אומר, המקום הזה לא שלי.
 לא שלי. לא שלי, אני יושב, אבל זה לא שלי. למה לא יכול לבוא
 בעל המקום, בעל המקום, ולהגיד - אדוני הנכבד, אתה אומר זה
 לא שלך, תקום בבקשה ותשב באולם אחר. זה לא שלך. אני
 בעלים, אני, אני, ככה אומר לך בעל המקום, אני בעלים, אתה
 אומר זה לא שלך, תקום, תשב שם. אז אני שואל אותך, למה,
 אם האנשים לא תובעים בעלות, למה לתת להם את הבעלות?

אברהים אבו סביח: אבל המדינה העבירה אותם ממקום כזה למקום אחר.
 יו"ר, אליעזר גולדברג: במקום הזה, לא במקום אחר, במקום. וואלה, אני אגיד
 לך, אני כנראה היום,

אברהים אבו סביח: המדינה הקימה קיבוצים במקומם והעבירה אותם.

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא מבינים את, אני היום כנראה מדבר בצורה לא ברורה.

אחמד אלאסד: אני רוצה להבהיר לך את השאלה, אולי גם, יו"ר, אליעזר גולדברג: בצורה לא ברורה.

אחמד אלאסד: אברהים, עכשיו, יש אנשים שהם עברו לאזור והם לא תובעים בעלות. אומר לך עכשיו, למה לא יעברו ליישוב לאקיייה, חורה,

כסייפה, למה שלא יעברו האנשים האלה?

אברהים אבו סביח: למה, למה אני צריך לענות במקומם?

אחמד אלאסד: התשובה, התשובה, בעיני, היא צריכה - למה המדינה לא אמרה להם תעברו וארגנה להם ופיתחה להם ושיווקה להם מגרשים? הם הלכו לבג"צ אפילו כדי שהמדינה, אילצו את המדינה לתכנן להם, אלו שאין להם, הלכו לבג"צ.

אברהים אבו סביח: אבל אני אומר, אני אומר יותר מזה. צריך לדבר אתם, לשאול אותם.

אחמד אלאסד: אף אחד לא שאל אותם. השאלה צריך למינהל, לשאול את המינהל. אז זה.

אברהים אבו סביח: צריך לשאול אותם, לדבר אתם. רק אתם.

אחמד אלאסד: אני אומר לך עכשיו מתנהל, מתנהל עוד יומיים, השבוע, בתחילת השבוע הבא, בג"צ על משפחה שמונה 1,000 איש שהיא מחייבים את המדינה לחייב את המינהל להקצות להם קרקע לבנות את הבית שלהם.

יו"ר, אליעזר גולדברג: נכון.

אחמד אלאסד: אבל המדינה, למה לא עשתה את זה המדינה? למה חיכתה?

יו"ר, אליעזר גולדברג: בסדר, אני עכשיו מדבר אתו, אני שואל אותו,

אחמד אלאסד: אני יודע, אבל הוא צריך,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אני לא שואל את המדינה. אני שואל אותו, אותו, אותו.

אברהים אבו סביח: אני במקומם לא יכול לענות. אם המדינה צריכה לפנות אליהם ולשאול אותם.

יו"ר, אליעזר גולדברג: לא, אבל אתה בא, הרי פה להגיד לנו, אחמד אלאסד: להמליץ,

יו"ר, אליעזר גולדברג: להמליץ בפנינו מה לעשות. מה, מה להחליט. אז אני שואל אותך, אני שואל, אני לא כועס עליך ולא, אברהים אבו סביח: אני גם לא.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אני שואל אותך שאלה, הרי אני, הרי אני רוצה להבין את הבעיות, לא סתם שאומרים לי - תשמע, אנחנו גרים פה וגרים שם ופה. אני רוצה להבין את הבעיה, רוצה להבין ולכן השאלה שלי היא, אם אתה לא אומר שזה שטח של אבא שלך, של סבא שלך, אתה לא אומר את זה, אתה אומר - הביאו אותי לפה, אני לא טוען פה בעלות, לא טוען. לא טוען. אז המדינה באה ואומרת - פה, אתה יושב לי על מקום לא נוח. תעבור לפה. הרי אתה לא טוען בעלות.

אברהים אבו סביח: למה המדינה, ברגע שהיא העבירה אותו לשטח הזה, כן? אמרה לו - אתה עובר לחודשיים-שלושה,

יו"ר, אליעזר גולדברג: בסדר,

בלהה גבעון: אנחנו כרגע לא עושים פיתרון למדינה,

אחמד אלאסד: בואו נמשיך, אולי,

אברהים אבו סביח: אז התשובה שלי לגבי הנושא, צריך לדבר אתם, המדינה צריכה לדבר אתם ולמצוא את הפתרון יחד אתם.

בלהה גבעון: OK.

יו"ר, אליעזר גולדברג: טוב.

אחמד אלאסד: לדעתך, האנשים האלה יסכימו לעבור?

אברהים אבו סביח: לדעתי, אנשים שלא יושבים על קרקעות שלהם, אם אתה
נותן להם פיתרון, שיתאים להם, למה לא?

יו"ר, אליעזר גולדברג: טוב, בסדר.

בלהה גבעון: OK.

אברהים אבו סביח: אני פשוט מאוד התחלתי לעשות השוואה בין היישוב
היהודי,

יו"ר, אליעזר גולדברג: אני רק יכול לומר לך, אני בזה מסיים את השאלות,

עד היום, יתקנו אותי חברי הוועדה אם אני טועה. לא בא מישהו

פה, ואמר - אנחנו מוכנים לדבר על כך שנעבור למקום, אולי

אחד, זה אבו סולב, סולב, הם אמרו שאנחנו מוכנים,

בלהה גבעון: מתוך ארבע או חמש אפשרויות, הם מוכנים באחת,

יו"ר, אליעזר גולדברג: כן, הם זה. אבל חוץ מאבו סולב, לא שמעתי, אני, אולי

תתקנו אותי, שאמרו לנו מ-א-סייג, אנחנו מוכנים לעבור למקום

אחר. אני לא זוכר ששמעתי דבר כזה.

אברהים אבו סביח: טוב. אני רוצה להוסיף כאן ולהגיד לגבי השוואה בין

ההתיישבות היהודית להתיישבות הבדואית.

קיימים כאן 45 יישובים שהם לא מוכרים, שהם היו קיימים לפני קום

המדינה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: כמה?

אברהים אבו סביח: 45 יישובים.

יו"ר, אליעזר גולדברג: יש כבר, לידיעתך, יש כבר 46.

אברהים אבו סביח: יש 46?

יו"ר, אליעזר גולדברג: כן.

בלהה גבעון: יש יותר. יש יותר.

יו"ר, אליעזר גולדברג: ברשימות ראיתי כבר 46.

אברהים אבו סביח: ואלה קיימים לפני קום המדינה. ממוצע התושבים בהם הוא 1,500 תושב. במקביל, ממוצע התושבים ביישוב היהודי כאן בנגב הוא 300 תושב ליישוב. לא מדבר על חוות יחידים ולא מדבר על יישובים שיש בהם ארבע משפחות, כמו הר ההעמסה ומקומות אחרים.

אז היישובים האלה, שהיו קיימים לפני קום המדינה ועם ממוצע של 1,500, הם לא מוכרים והיישובים שהוקמו אחרי קום המדינה, במשך כל השנים, שהממוצע בהם הוא חמישית מהיישובים הלא מוכרים, הם כן מוכרים. באלה יש שירותים ובאלה אין שירותים. אין שירותים בכלל. כלום. לכן, המצב הזה הוא מאוד מאוד זועק לשמיים. ולא יכול להימשך מצב כזה. אני אתן דוגמה, למשל ברמת נגב, כ- 3,000 תושבים ב- 11 יישובים, על שטח שיפוט של מעל ארבעה מיליון דונם.

אני ברשותכם כאן, רוצה להגיד מה הפיתרון שראוי בעיני ואני כאן לא מייצג עמדה של אף אחד, לא מייצג אף אחד, מייצג את העמדה של אברהים אבו סביח, ומציע את ההצעות הבאות - שהמדינה תכיר בכל הקרקעות של הבדואים שמוחזקים היום על-ידי הבדואים.

יו"ר, אליעזר גולדברג: חזרתי לשאלה.

אברהים אבו סביח: שהמדינה תצא מנושא התכנון של הכפרים האלה, והבדואים ימצאו את הפתרונות בינם לבין עצמם, באיחוד וחלוקה, ויתכננו את היישובים שלהם. הכרה מלאה בזכויות הבדואים על קרקעותיהם, מחזקים הן בפועל את התכנון, וזה פיתרון מאוד מאוד טוב להתיישבות הבדואית בנגב.

אין לקשור נושא הקרקעות במתן שירותים בסיסיים לאזרחים הבדואים והתושבים הבדואים כגון חשמל, מים ותשתיות וכדומה. המדינה

תצא לחלוטין מהתערבותה בקרקעות הבדואים ותכיר במלוא הזכויות בקרקע והבדואים ימצאו את הפתרונות בינם לבין עצמם. לגבי היישובים שיושבים על קרקעות מדינה, יש לפעול כלפיהם כמו כל אזרח, כל אזרחי המדינה הזכאים גם להקצאת קרקעות, להתיישבות מקרקעות המדינה. קרקעות שיישארו מחוץ לגבולות, אחרי שאנחנו מכירים בכל היישובים הלא מוכרים, הקרקעות שיישארו מחוץ לגבולות, מחוץ לקו הכחול, לגבולות כל היישובים לאחר ההכרה, הם יהיו בעלות מלאה של הבדואים ויהוו שטחים חקלאיים וגם להתרחבות עתידית בעתיד.

מה רציתי להגיד בזה? אני רציתי להגיד, היום היישוב הערבי בצפון, איך הוא מתנהל? כל השטחים שמה הם שטחים פרטיים. ואז האנשים מסתדרים ביחד עם אותם אנשים שיש להם קרקעות, יש כאלה שיש להם קרקעות ויש כאלה שיש להם יותר ויש להם פחות ויש כאלה גם שאין להם. לדוגמה, דוגמה בולטת לעין, כפר קאסם, זה יישוב ששוכן במשולש, חלק מחבריי מכירים אותו, שלישי היישוב הזה הוא בדואים מהנגב שהלכו וקנו קרקעות והתיישבו שם. לכן, אני חושב שהמתכון היחידי שבר-יישום ויפתור את הבעיה בצורה לא משתמעת לשתי פנים, היא ללכת ולהכיר בזכויות הבדואים על הקרקע שלהם ולתת להם באמת שינהלו את עצמם בעצמם והם ימצאו את הסידור הזה בינם לבין שכניהם, שאין להם קרקעות, וימצאו את הפתרונות לכולם, בינם לבין עצמם.

יו"ר, אליעזר גולדברג: תודה רבה.

אברהים אבו סביח: אין בעד מה.

יו"ר, אליעזר גולדברג: אני מאוד מודה לך, אדון אברהים אבו סביח, אם אין שאלות, אנחנו בזה, יש עוד מישהו שהוזמן? לא יבוא, הוזמנו,

אבל לא יבואו? טוב, זה גם כן שיטה חדשה, אני בכלל, הוזמנו,

אז זה שיטה חדשה.

תודה רבה לך.

[סוף הקלטה]